

A 3D architectural rendering of a city street grid and building footprints. The buildings are represented as grey rectangular blocks of varying heights. A network of blue lines is overlaid on the city, tracing a path through the streets and around specific blocks, likely indicating a designated area for revitalization or a specific project route. The perspective is from an elevated angle, looking down at the city.

Załącznik nr 2
do Regulaminu przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Myślenice
na lata 2023-2030

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA I GMINY
MYŚLENICE NA LATA 2016-2030. AKTUALIZACJA**
Etap 1. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Wykaz stosowanych określeń i skrótów

CEEB	<i>Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków</i>
CEIDG	<i>Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej</i>
Ewaluacja GPR 2016-2025	<i>Średniokresowa ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Myślenice na lata 2016-2025</i>
GDDKIA	<i>Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad</i>
GIOŚ	<i>Główny Inspektorat Ochrony Środowiska</i>
GKRPA	<i>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</i>
GPR 2016-2025	<i>Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Myślenice na lata 2016-2025 przyjęty Uchwałą Nr 310/XXXVI/2017 Rady Miejskiej w Myślenicach z dnia 23 maja 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Myślenice na lata 2016-2025</i>
CUS	<i>Centrum Usług Społecznych w Myślenicach</i>
PZKM	<i>Plan Zarządzania Kryzysowego Miasta i Gminy Myślenice</i>
PZRP	<i>Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz.U. poz. 1841)</i>
rozporządzenie ogólne	<i>Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej</i>
uchwała delimitacyjna	<i>Uchwała Nr 299/XXXV/2017 Rady Miejskiej w Myślenicach z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta i gminy Myślenice</i>
UMIG	<i>Urząd Miasta i Gminy w Myślenicach</i>
uod	<i>ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1062)</i>
uor	<i>ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 485)</i>
WIOŚ	<i>Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie</i>

Opracowanie powstało na zamówienie Urzędu Miasta i Gminy w Myślenicach.

Zespół wykonujący zadanie

dr Janusz Jeżak (koordynacja merytoryczna, analizy wewnętrzne, redakcja opracowania)

dr Maciej Huculak (opracowanie baz danych, analizy wewnętrzne)

dr Jeremiasz Salamon (przeprowadzenie wywiadów, analiza danych jakościowych)

Wizualizacja danych

dr Janusz Jeżak, dr Maciej Huculak, Krzysztof Jeżak

Zawartość niniejszego opracowania jest prawnie zastrzeżona. Wszelkie ujawnienie, kopiowanie, rozpowszechnianie lub wykorzystanie zawartości wiadomości jest zabronione. W przypadku nieuprawnionego otrzymania opracowania prosimy o natychmiastowe powiadomienie Wydziału Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych (kinga.paciorek@myslenice.pl) oraz usunięcie raportu wraz ze wszystkimi załącznikami z Państwa komputera. Informacje zawarte w raporcie mogą być udostępnione osobom trzecim wyłącznie po wydaniu uprzedniej zgody przez Naczelnika Wydziału Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych, wyrażonej na piśmie.

Copyright © Instytut Ekonomiki Przestrzeni Sp. z o. o. oraz Urząd Miasta i Gminy w Myślenicach

Diagnoza | **Kraków, maj 2022**

INSTYTUT EKONOMIKI PRZESTRZENI
Odkrywamy wartość przestrzeni

Instytut Ekonomiki Przestrzeni Sp. z o.o.
ul. Na Błonie 15a/22
30-150 Kraków
iep@iep.krakow.pl

Biuro:
ul. Kamienna 43b lok. 5
31-403 Kraków, PL

Spis treści

Wstęp.....	5
I. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	6
1.1. Obszar rewitalizacji	7
1.1.2. Podobszar Centrum	8
1.1.3. Podobszar Osiedle Tysiąclecia	8
1.1.4. Podobszar Jawornik.....	9
1.1.5. Podobszar Głogoczów	9
1.2. Diagnoza sfery społecznej.....	10
1.1.1. Zjawiska w sferze społecznej na podobszarze Centrum.....	10
1.1.2. Zjawiska w sferze społecznej na podobszarze Osiedle Tysiąclecia.....	15
1.1.3. Zjawiska w sferze społecznej na podobszarze Jawornik	19
1.1.4. Zjawiska w sferze społecznej na podobszarze Głogoczów.....	23
1.3. Diagnoza sfery gospodarczej	29
1.3.1. Zjawiska w sferze gospodarczej na podobszarze Centrum	29
1.3.2. Zjawiska w sferze gospodarczej na podobszarze Osiedle Tysiąclecia	32
1.3.3. Zjawiska w sferze gospodarczej na podobszarze Jawornik.....	32
1.3.4. Zjawiska w sferze gospodarczej na podobszarze Głogoczów	32
1.4. Diagnoza sfery przestrzenno-funkcjonalnej.....	33
1.4.1. Zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podobszarze Centrum	33
1.4.2. Zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podobszarze Osiedle Tysiąclecia	36
1.4.3. Zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podobszarze Jawornik.....	38
1.4.4. Zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podobszarze Głogoczów	39
1.5. Diagnoza sfery technicznej.....	41
1.5.1. Zjawiska w sferze technicznej na podobszarze Centrum.....	41
1.5.2. Zjawiska w sferze technicznej na podobszarze Osiedle Tysiąclecia.....	42
1.5.3. Zjawiska w sferze technicznej na podobszarze Jawornik	43
1.5.4. Zjawiska w sferze technicznej na podobszarze Głogoczów.....	43
1.6. Diagnoza sfery środowiskowej	44

Wstęp

Niniejszy dokument stanowi aktualizację Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Myślenice na lata 2016-2025, przyjętego uchwałą nr 310/XXXVI/2017 Rady Miejskiej w Myślenicach z dnia 23 maja 2017 r.¹ W wyniku aktualizacji okres obowiązywania programu zostaje wydłużony do 2030 r.

Aktualizacja GPR została przeprowadzona zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Uwzględniono również wymogi dla strategii terytorialnych, o których mowa w art. 29 ust. 1 rozporządzenia ogólnego dla polityki spójności na lata 2021-2027, co ma kluczowe znaczenie dla możliwości ubiegania się o dofinansowanie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków europejskich w nowej perspektywie finansowej. Z uwagi na brak (w okresie prac nad aktualizacją dokumentu) wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2021-2027, a jednocześnie uznając istotność dotychczasowych wytycznych (na lata 2014-2020), szczególnie w zakresie cech programu rewitalizacji i partycypacyjnego sposobu jego opracowania, uwzględniono także opisane w nich zasady.

W przypadku wydłużania GPR na kolejną, nową perspektywę, dokument powinien podlegać całościowej, kompleksowej aktualizacji, z częścią diagnostyczną włącznie. Zmianom nie podlega natomiast diagnoza delimitacyjna. Zgodnie z tymi założeniami obszar rewitalizacji pozostał bez zmian w stosunku do wyznaczonego w 2017 r.², natomiast wszystkie elementy GPR, począwszy od szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji, poprzez jego wizję, cele i kierunki działania, przedsięwzięcia strategiczne, na systemie wdrażania oraz systemie monitorowania i oceny programu kończąc, zostały zaktualizowane. W pracach uwzględniono wnioski i rekomendacje wypracowane w ramach średniookresowej ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Myślenice na lata 2016-2025.

---

¹ <https://bip.malopolska.pl/umigmyslenice,a,1325898,uchwala-nr-310xxxvi2017-rady-miejskiej-w-myslenicach-z-dnia-23-maja-2017-r-w-sprawie-przyjecia-gminn.html>

² <https://bip.malopolska.pl/umigmyslenice,a,1324431,uchwala-nr-299xxxv2017-rady-miejskiej-w-myslenicach-z-dnia-28-kwietnia-2017-r-w-sprawie-wyznaczenia.html>

I. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 uor gminny program rewitalizacji powinien zawierać szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na tym obszarze. Diagnoza ta ma na celu pogłębienie wiedzy o obszarze rewitalizacji tak, aby zaplanowana na obszarze rewitalizacji interwencja była „skrojona na miarę”, tj. aby w jak największym stopniu była dopasowana do specyfiki miejsca, odpowiadała na jego potrzeby i rozwijała jego potencjały. Diagnoza ta nazywana jest często diagnozą pogłębioną, jako że jej istotą jest identyfikowanie zależności między poszczególnymi zjawiskami, tak aby dotrzeć do, w miarę możliwości, pierwotnych źródeł kryzysu. Od ich zrozumienia zależy bowiem skuteczność działania, a zatem powodzenie całego procesu rewitalizacji.

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji stanowi rozwinięcie diagnozy delimitacyjnej, która służy wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Odnosi się ona do tego samego katalogu zjawisk kryzysowych, które były przedmiotem analizy delimitacyjnej i które wprost wynikają z art. 9 ust. 1 uor, z zastrzeżeniem, iż pogłębiona diagnoza dotyczy wyłącznie obszaru rewitalizacji (a nie całej gminy); jej zakres można dowolnie modyfikować (uzupełniać o inne zjawiska), tak aby móc uzyskać pełniejszy obraz sytuacji na obszarze rewitalizacji, a także – co jest kluczowe – diagnoza pogłębiona powinna dawać **odpowiedź nie tylko na pytanie co się dzieje, ale także dlaczego**.

Innymi słowy, pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji powinna nie tylko identyfikować zjawiska kryzysowe, ale także zachodzące między nimi **związki przyczynowo-skutkowe**. Aby to osiągnąć konieczne jest wykorzystanie nie tylko ilościowych, ale także jakościowych metod badawczych. Oprócz katalogu analizowanych zjawisk, dla jakości diagnozy kluczowe znaczenie ma **dobór wskaźników i metod jakościowych** oraz **sposób analizy**, który powinien być spójny i logiczny. Ważne jest również **zidentyfikowanie potencjałów** obszaru rewitalizacji, tak aby planując interwencję móc optymalnie wykorzystać jego specyficzne uwarunkowania. Niezmiernie istotna jest **przejrzysta, czytelna struktura diagnozy**, czytelnie pokazująca zależności między poszczególnymi zjawiskami i źródła problemów, a tym samym ułatwiająca wnioskowanie i trafne formułowanie celów i kierunków działania oraz zaplanowanie skutecznej interwencji rewitalizacyjnej.

Zgodnie z art. 14 ust 3 uor, pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji opracowano **w podziale na 4 podobszary rewitalizacji – Centrum, Osiedle Tysiąclecia, Głogoczów, Jawornik**, wyznaczone uchwałą nr 299/XXXV/2017 Rady Miejskiej w Myślenicach z dnia 28 kwietnia 2017 r.

Układ diagnozy odwołuje się do katalogu zjawisk kryzysowych wskazanych w uor, a zatem analizę przeprowadzono **z podziałem na sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową**.

W ramach diagnozy obszaru rewitalizacji przeprowadzono **analizę wskaźnikową** w oparciu o najnowsze dostępne dane (głównie z lat 2020 i 2021), pokazującą aktualną sytuację poszczególnych podobszarów rewitalizacji na tle wartości referencyjnych czyli średnich wartości wskaźników dla całej gminy. Diagnoza potwierdziła, że nie zostały osiągnięte wszystkie założone cele procesu rewitalizacji, a wartości części wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe na obszarze rewitalizacji nadal negatywnie odbiegają od średnich wartości dla gminy. Uwzględniając fakt, iż obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji zostały wyznaczone głównie w oparciu o dane za rok 2015, tam gdzie było to możliwe odnoszono się do danych z tego okresu, co pozwoliło uchwycić trendy zachodzące pomiędzy rokiem bazowym a rokiem odniesienia.

Ze względu na charakter pogłębionej diagnozy, **dla trafności wyводу fundamentalne znaczenie ma partycypacyjny sposób jego przeprowadzenia**. W ramach prac nad diagnozą przeprowadzono dwa spotkania, w ramach których odbyły się cztery warsztaty diagnostyczne z mieszkańcami podobszarów rewitalizacji, a dla dwóch podobszarów miejskich przeprowadzono również ankietę mającą na celu zidentyfikowanie w przestrzeni problemów i potencjałów tych podobszarów. Dzięki temu możliwe było uzupełnienie analiz wskaźnikowych o opinie i odczucia kluczowych interesariuszy rewitalizacji. Zgodnie z rekomendacjami z ewaluacji GPR 2016-2025 wyniki badań jakościowych powiązано bezpośrednio z danymi ilościowymi, co pozwoliło na pełniejsze odzwierciedlenie rzeczywistej sytuacji i stworzenie jej bardziej wielowymiarowego obrazu.

W wyniku diagnozy zidentyfikowano katalog aktualnych potrzeb rewitalizacyjnych, wymagających rozwiązania po 2023 r.

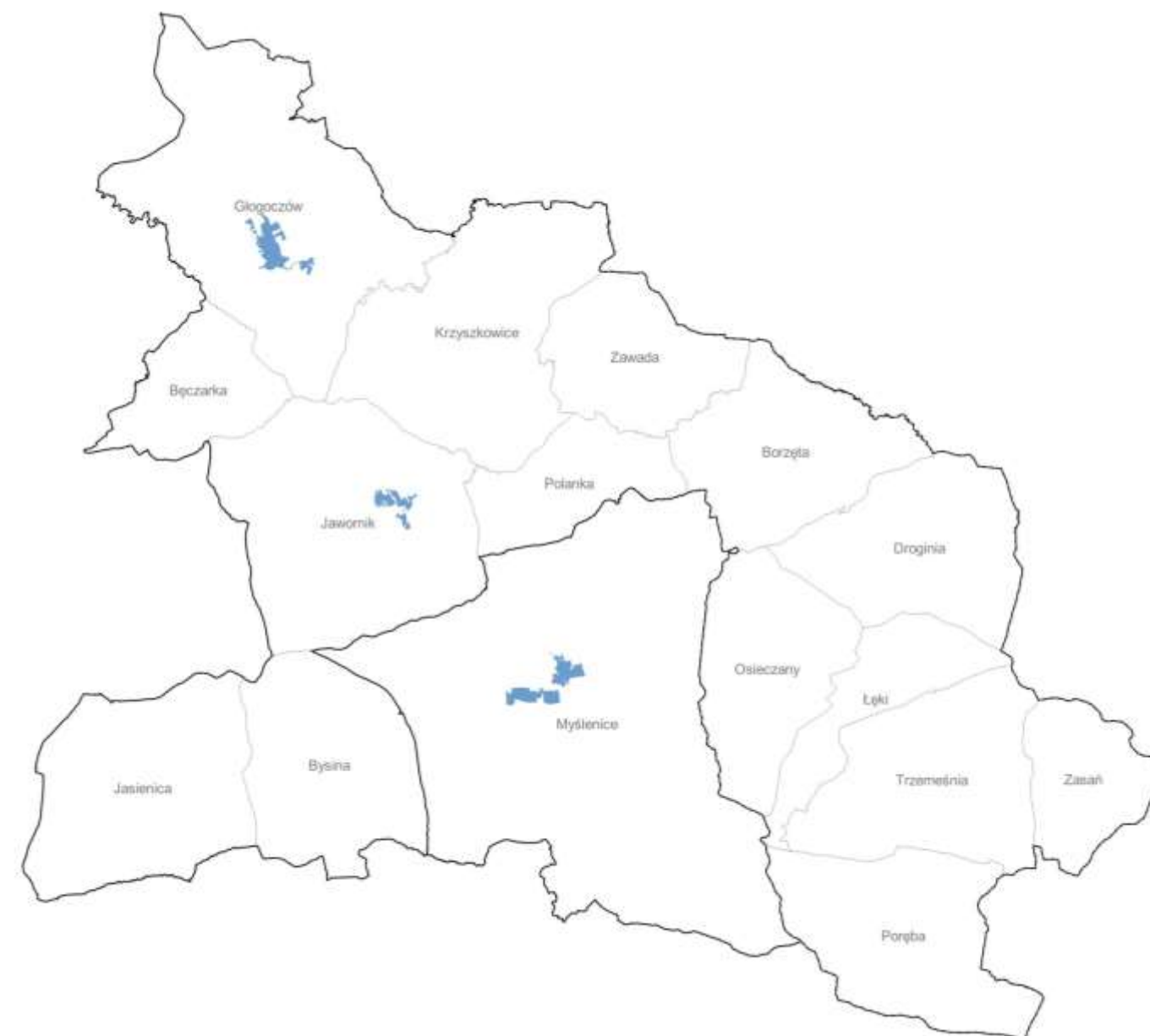
1.1. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w gminie Myślenice wyznaczony został uchwałą nr 299/XXXV/2017 Rady Miejskiej w Myślenicach z dnia 28 kwietnia 2017 r. Obejmuje on 4 podobszary: 2 na obszarze miasta Myślenice, tj. podobszar Centrum i podobszar Osiedle Tysiąclecia oraz 2 na obszarze wiejskim, tj. podobszar Jawornik i podobszar Głogoczów.

Wyszczególnienie	2015 r.				2021 r.	
	powierzchnia (ha)	udział w powierzchni gminy	liczba ludności	udział w ludności gminy	liczba ludności	udział w ludności gminy
Podobszar Centrum	14,51	0,09%	666	1,55%	705	1,58%
Podobszar Osiedle Tysiąclecia	16,72	0,11%	3 936	9,15%	3 542	7,96%
Podobszar Jawornik	13,84	0,09%	202	0,47%	207	0,47%
Podobszar Głogoczów	30,32	0,20%	178	0,41%	183	0,41%
Łącznie obszar rewitalizacji	75,39	0,49%	4 982	11,58%	4 637	10,42%
Gmina	15 352,00		43 016		44 497	

Tab. 1 Podstawowe informacje o obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne (dane dot. powierzchni i liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji w 2015 r. według GPR 2016-2025).

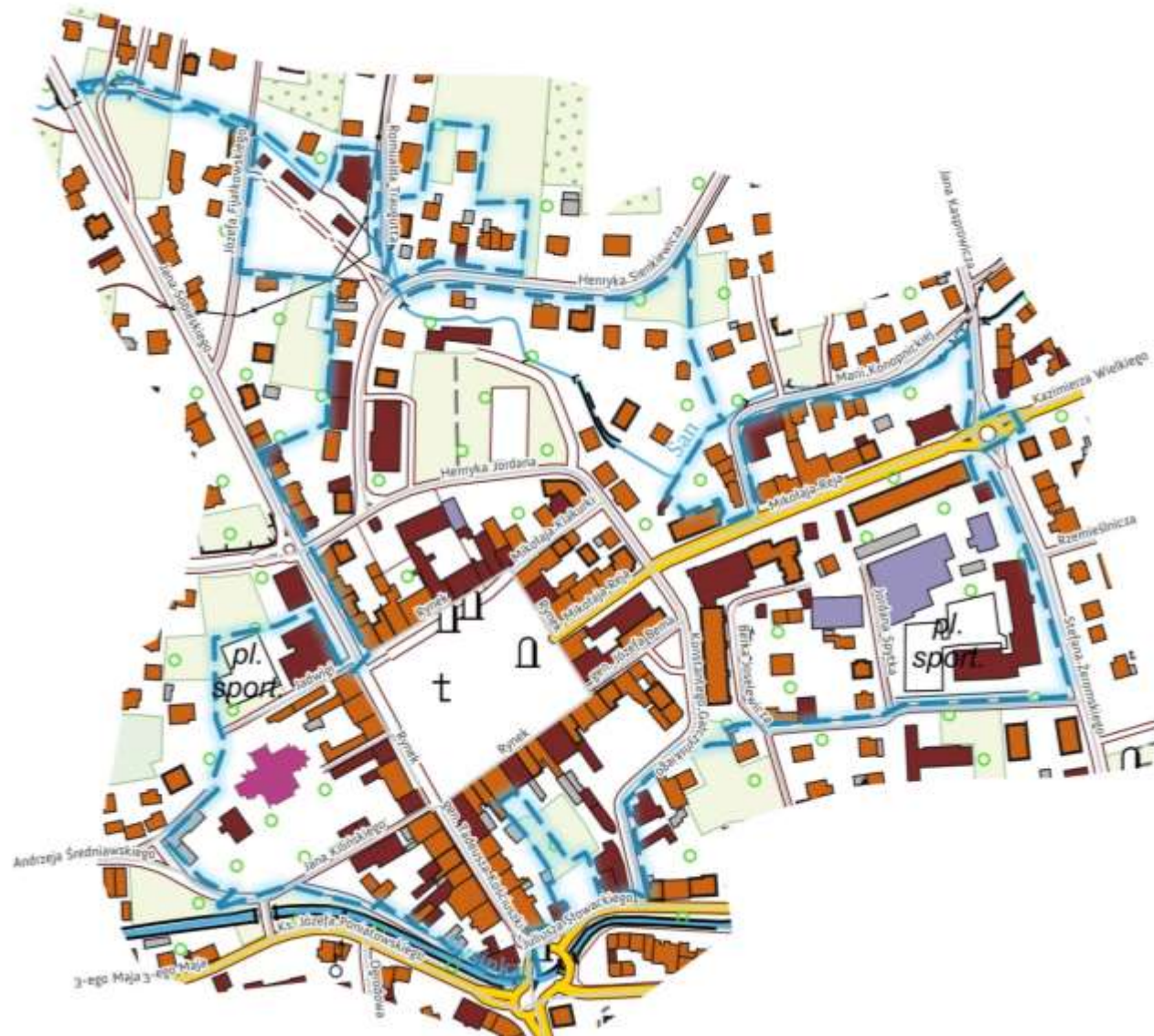
Rys. 1 Mapa poglądowa podobszarów rewitalizacji na tle gminy

Źródło: opracowanie własne.

1.1.2. Podobszar Centrum

Podobszar rewitalizacji Centrum usytuowany jest w lewobrzeżnej części miasta Myślenice. Obejmuje teren o powierzchni 14,51 ha. Według danych z diagnozy delimitacyjnej w 2015 r. liczba ludności na podobszarze Centrum wynosiła 666 osób. W 2021 r. liczba mieszkańców zwiększyła się do 705 osób. Na podobszarze zlokalizowany jest zabytkowy rynek, którego historia sięga XV wieku. Przyległa do rynku zabudowa to przede wszystkim obiekty świadczące usługi publiczne oraz podmioty gospodarcze. Część zlokalizowanej na obszarze Centrum zabudowy pełni także funkcje mieszkaniowe.

Rys. 2 Mapa poglądowa podobszaru Centrum
Źródło: opracowanie własne.

1.1.3. Podobszar Osiedle Tysiąclecia

Podobszar rewitalizacji Osiedle Tysiąclecia, bezpośrednio sąsiadujący z podobszarem Centrum, to typowa dzielnica mieszkaniowa. Obejmuje teren o powierzchni 16,72 ha. Według danych z diagnozy delimitacyjnej w 2015 r. liczba ludności na podobszarze Osiedle Tysiąclecia wynosiła 3936 osób. W 2021 r. liczba mieszkańców zmniejszyła się do 3542 osób.

Rys. 3 Mapa poglądowa podobszaru Osiedle Tysiąclecia
Źródło: opracowanie własne.

1.1.4. Podobszar Jawornik

Podobszar rewitalizacji Jawornik stanowi centrum miejscowości. Obejmuje teren o powierzchni 13,84 ha. Według danych z diagnozy delimitacyjnej w 2015 r. podobszar Jawornik zamieszkały był przez 202 osoby. W 2021 r. liczba mieszkańców wynosiła 207 osób. Podobszar charakteryzuje się typową dla obszarów wiejskich strukturą zagospodarowania terenu, z dominacją terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i skoncentrowanymi w centrum wsi obiektami świadczącymi podstawowe usługi.

Rys. 4 Mapa pogładowa podobszaru Jawornik

Źródło: opracowanie własne.

1.1.5. Podobszar Głogoczów

Podobszar rewitalizacji Głogoczów obejmuje centrum sołectwa wraz z przyległymi terenami. Jego powierzchnia wynosi 30,32 ha. Według danych z diagnozy delimitacyjnej w 2015 r. podobszar Głogoczów zamieszkały był przez 178 osób. W 2021 r. liczba mieszkańców zwiększyła się i wynosiła 183 osoby. Na podobszarze dominują tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz ze zgrupowanymi w centrum wsi obiektami handlowo-usługowymi. Przez środek podobszaru przebiega bardzo ruchliwa droga krajowa (Zakopianka).

Rys. 5 Mapa pogładowa podobszaru Głogoczów

Źródło: opracowanie własne.

1.2. Diagnoza sfery społecznej

Zgodnie z uor do negatywnych zjawisk społecznych mogących stanowić podstawę do stwierdzenia stanu kryzysowego w tej sferze zalicza się w szczególności: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, wysoką liczbę mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w uod, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

W stosunku do katalogu ustawowego zakres niniejszej diagnozy poszerzono o analizę sytuacji demograficznej, jako że trendy w tym zakresie oddziałują na niemal wszystkie sfery życia – wpływają na kształt struktury gospodarki, wymuszają przeobrażenia na rynku pracy oraz zmianę profilu usług publicznych.

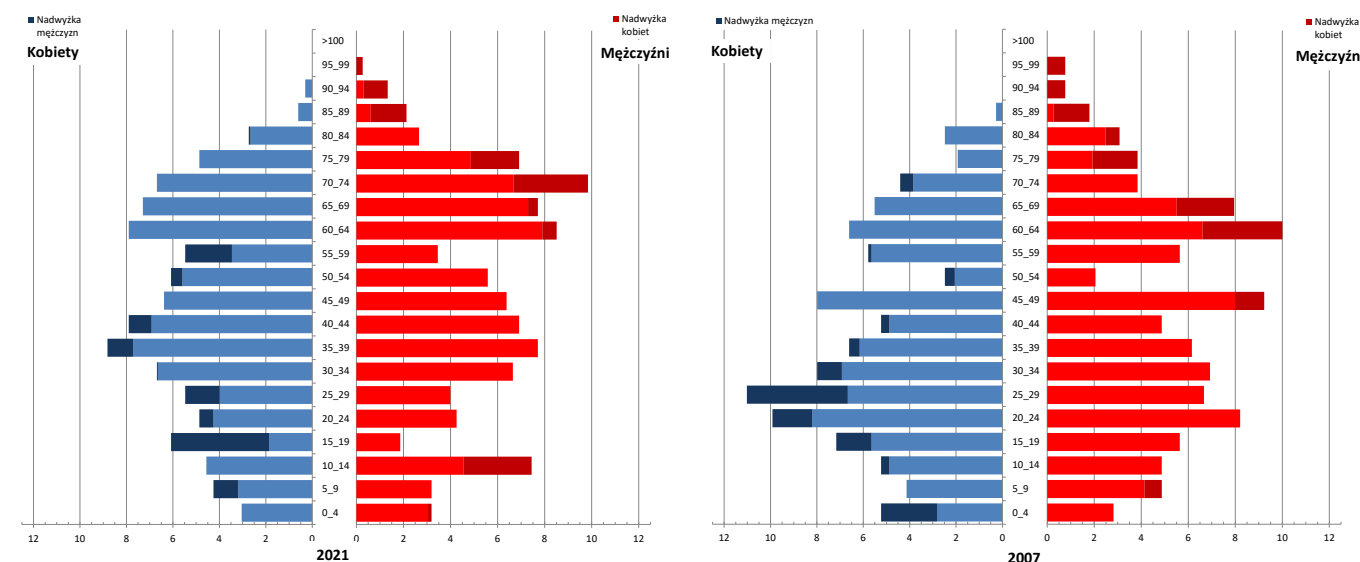
1.2.1 Zjawiska w sferze społecznej na podobszarze Centrum

► Demografia

Liczba ludności podobszaru rewitalizacji Centrum wynosiła w 2021 r. 705 osób i była wyższa od wartości odnotowanej w 2015 r. o blisko 6%. Oznacza to średnioroczny wzrost populacji na poziomie 1%. Jest to wartość względnie wysoka, szczególnie, iż dotyczy centralnego obszaru miasta, na którym ubytek ludności w latach 2007³-2015 wyniósł prawie 12%, co przełożyło się na średnioroczny spadek rzędu 1,4%. Z konsultacji społecznych wynika, iż czynnikami ograniczającym atrakcyjność osiedleńczą podobszaru Centrum są m.in.: niska jakość zasobu mieszkaniowego, brak miejsc do parkowania, zanikająca funkcja handlowa oraz brak możliwości bezpośredniego kontaktu z przyrodą.

Zmiany struktury demograficznej populacji podobszaru Centrum w syntetyczny sposób przedstawiono w postaci piramid wieku ludności sporządzonych dla roku 2007 oraz 2021. Na przestrzeni piętnastu lat bardzo wyraźnie zarysowują się procesy starzenia się ludności podobszaru. Udział w ogóle populacji najmłodszych roczników (znajdujących się u podstawy piramidy wieku) znacząco zmalał. W przypadku osób najstarszych widoczna jest natomiast tendencja przeciwna. W wiek poprodukcyjny wkroczyły liczne roczniki powojennego wyżu

demograficznego. Jednocześnie w górę piramidy przesuwają się kolejne roczniki stanowiące echa powojennego wyżu.

Rys. 6 Struktura wieku populacji podobszaru rewitalizacji Centrum w roku 2007 i 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach.

Najczęściej występującym rocznikiem (dominanta) była w 2007 r. grupa osób w wieku 54 lat, podczas, gdy w 2021, grupa sześćdziesięcioletników. Sytuacja ta wynikała z wyjątkowo wysokiego udziału osób w przedziale wiekowym 45-49 lat w strukturze ludności w 2007 r. Przeciętny wiek mieszkańca rewitalizacji podobszaru Centrum wzrósł w analizowanym okresie o 17%, zwiększając się z 39 lat do blisko 46. Mediana, która w latach 2007-2021 wzrosła z 38 do 46 lat, tj. o ponad 21%, wskazuje na jeszcze większą dynamikę zjawiska starzenia się populacji podobszaru.

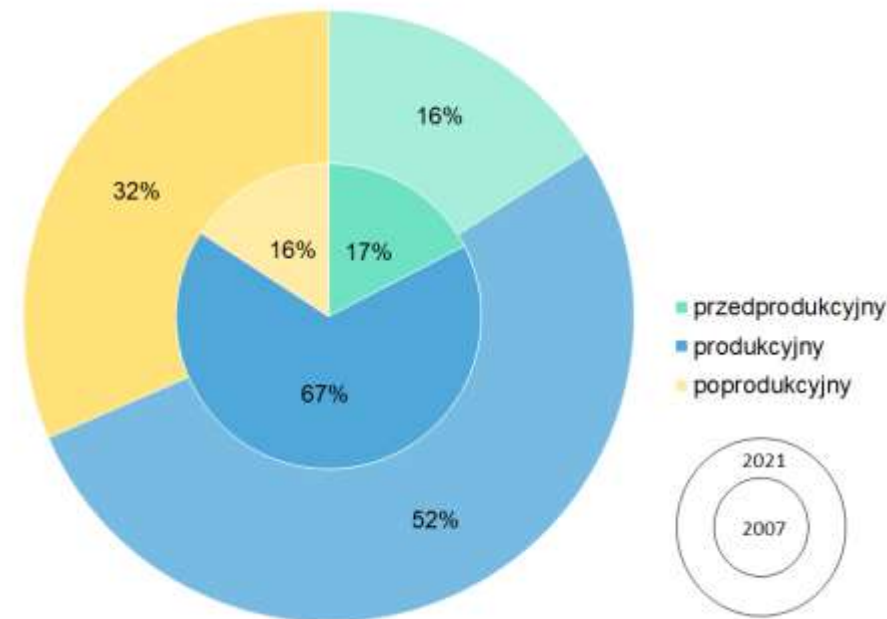
Procesy starzenia się populacji były zróżnicowane ze względu na płeć. Wyraźnie szybciej starzała się populacja mężczyzn. Przeciętny wiek mężczyzn wzrósł z 36,4 lat w 2007 r. do 43,8 lat w 2021 r., tj. o 7,4 lat (20,5%). W przypadku kobiet przeciętny wiek zwiększył się o 6 lat (z 41,6 do 47,5 lat), co oznacza wzrost o 14,4%.

Struktura wieku ludności podobszaru Centrum według ekonomicznych grup wieku uległa w okresie 2007-2021 znaczącym zmianom. Najbardziej widoczny jest dwukrotny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym (z 16% do 32%), głównie na skutek zmniejszenia się w strukturze ludności udziału osób w wieku produkcyjnym (z 67% do 52%). Udział osób w wieku

³ Z uwagi na dysponowanie przez UMIG zestawem szczegółowych danych demograficznych dla obszaru miasta Myślenice za rok 2007, analizę zagadnień związanych z demograficznymi uwarunkowaniami procesu rewitalizacji przeprowadzono dla okresu 2007-2021, tam gdzie to możliwe z cezurą 2015 r.

przedprodukcyjnym zmalał w tym czasie o 1 punkt procentowy. Liczba osób w wieku produkcyjnym niemobilnym wyniosła w 2021 r. 143 i była aż o 45,5% niższa niż w roku 2007 (208 osób). Wartości te odpowiadały udziałom w ogóle populacji na poziomie: 20,3% (w 2021 r.) oraz 27,6% (w 2007 r.) i potwierdzały opisany powyżej proces przemiany struktury demograficznej podobszaru.

Rys. 7 Struktura wieku ludności podobszaru rewitalizacji Centrum według ekonomicznych grup wieku w roku 2007 i 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach.

Jedną z miar wywodzących się z nurtu koncepcji kapitału kreatywnego Floridy, a odnoszącą się do wymiaru demograficznego, jest udział osób w wieku 15-29 lat w ogóle ludności. Niezależnie od krytyki samej koncepcji i jej założeń, wskaźnik ten, w przypadku obszarów miejskich, niesie za sobą informacje, które mają znaczenie również z punktu widzenia procesów rewitalizacji. Wartość tego wskaźnika dla podobszaru Centrum spadła z 24,2% do 13,0%, a więc blisko o połowę. Tak znaczny spadek populacji w tym wieku może wpływać m.in. na takie kwestie, jak ograniczenie popytu na część oferty sportowej, edukacyjnej, kulturalnej czy gastronomicznej kierowanej do ludzi młodych.

Skalę wyzwań związanych ze starzeniem się społeczeństwa dobrze ilustruje wskaźnik obciążenia osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku poprodukcyjnym. Na podobszarze Centrum w latach 2007-2021 liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym zwiększyła się dwuipółkrotnie, z 24 do 60, osiągając najwyższą wartość spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji. Oznacza to, że o ile na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2007 r. przypadają 24 osoby w wieku poprodukcyjnym, w roku 2021 było to już aż 60 osób.

Wskaźnikiem coraz częściej stosowanym w badaniach procesów starzenia się populacji dojrzałych, jest wskaźnik podwójnego starzenia się, oddający udział osób w wieku sędziwym, tj. 80 lat i więcej w relacji do osób starszych, tj. w wieku 65 lat i więcej. W przypadku podobszaru Centrum, w latach 2007-2021 wartości tego wskaźnika wzrosły z 15,9% do 18,9%. Jednocześnie sama liczba osób w wieku sędziwym wykazywała dużą dynamikę, wzrastając blisko półtorakrotnie, z 14 osób w 2007 r. do 34 w roku 2021.

Struktura płci ludności podobszaru Centrum charakteryzowała się wyraźną przewagą liczby kobiet nad mężczyznami. W analizowanym okresie proces ten przybrał na sile. W 2007 r. współczynnik feminizacji wyniósł 107,4, by w roku 2021 r. wzrosnąć do poziomu 114,8, który wskazuje na znaczną nierównowagę struktury płci.

► Bezrobocie

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Myślenicach dla poszczególnych grup bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2021 r. pozwoliły na zidentyfikowanie na podobszarze Centrum w 2021 r. zaledwie kilku (2-7) osób bezrobotnych w każdej z analizowanych kategorii⁴. Najliczniej reprezentowani byli bezrobotni bez kwalifikacji (7), długotrwale bezrobotni (6) oraz do 30. roku życia (5). W efekcie wartości wskaźników liczby bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców podobszaru we wszystkich analizowanych kategoriach były znacząco niższe od średnich wartości dla gminy – co najmniej trzykrotnie, jak w przypadku wskaźników bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (0,99, gmina 3,06) i bez doświadczenia zawodowego (0,43, gmina 1,32), a nawet ośmiokrotnie, jak w przypadku bezrobotnych powyżej 50. roku życia (podobszar 0,43, gmina 3,43). Dla pozostałych kategorii wartości wskaźników wyniosły: 0,85 w przypadku osób długotrwale bezrobotnych (gmina 3,71), 0,71 – bezrobotni do 30. roku życia (gmina 3,19), 0,43 – bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia (gmina 2,05) oraz 0,28 – bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (gmina 1,73).

⁴ Tj. do 30. roku życia, powyżej 50. roku życia, posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia, z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, bez kwalifikacji, bez doświadczenia zawodowego, długotrwale.

► Pomoc społeczna

Natężenie pomocy społecznej mierzone liczbą klientów CUS w przeliczeniu na 100 mieszkańców uległo w okresie 2015-2020 zasadniczemu ograniczeniu. Wartość tego wskaźnika spadła z poziomu 7,2 do 1,6, tj. o 78%. Co więcej, korzystna była nie tylko dynamika tego procesu, ale również jego relacja do wartości dla całej gminy, dla której wartość wskaźnika zmniejszyła się w tym okresie z 5,94 do 2,5, tj. o 58%. W efekcie wartość wskaźnika dla podobszaru Centrum była w 2020 r. znacząco niższa (o 36%) od wartości referencyjnej.

Funkcję pomocniczą dla określenia skali pomocy społecznej pełniły wskaźniki uwzględniające liczbę osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z powodu ubóstwa oraz bezrobocia. W obu przypadkach wartości wskaźników dla podobszaru Centrum pozostawały na poziomie wielokrotnie niższym niż wartość referencyjna dla całej gminy. W pierwszym z wymienionych przypadków była to wartość 0,1 osoby / 100 mieszk. (gmina 1,2), w drugim 0,3 osoby / 100 mieszk. (gmina 0,7).

Wyniki te pozwalają na stwierdzenie braku występowania na podobszarze Centrum problemów wynikających z dużej intensywności korzystania przez mieszkańców podobszaru z pomocy społecznej.

► Niepełnosprawność i choroba

Dane CUS dotyczące osób z niepełnosprawnościami oraz chorych ciężko lub długotrwale, to jedyny relatywnie łatwy do pozyskania zbiór danych odnoszących się do kwestii związanych ze stanem zdrowia mieszkańców w kontekście analiz wewnętrznych. W obu przypadkach, w 2020 r. wartości wskaźnika liczby osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z tego powodu w przeliczeniu na 100 mieszkańców podobszaru kształtowały się na bardzo niskich, w relacji do wartości dla gminy, poziomach. Dla obu powodów wsparcia wskaźnik ten osiągnął wartość 0,4, przy wartości dla całej gminy wynoszącej 1,3. W obu przypadkach liczba osób w takich rodzinach wynosiła zaledwie 3.

W dużo większym stopniu zauważalna była pomoc CUS udzielona w formie zasiłków pielęgnacyjnych. Takich rodzin (i osób w rodzinach) było w 2020 r. 12 (i 12). Wartość wskaźnika liczby osób w rodzinach korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosła 1,70 i była nieznacznie wyższa od wartości dla całej gminy (1,68).

► Osoby o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności

Katalog dostępnych, obiektywnych i weryfikowalnych mierników, pozwalających na zidentyfikowanie liczby osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności jest ograniczony, zwłaszcza na poziomie analiz wewnętrznych. Diagnozę w tym zakresie przeprowadzono zatem w oparciu o analizę wskaźników obejmujących 4 kategorie osób, tj.: dzieci w wieku 0-3 lata, osoby w wieku poprodukcyjnym, osoby sędziwe (80 lat i więcej) oraz osoby otrzymujące wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności, gdyż łącznie obrazują one

stosunkowo szeroki katalog barier, jakich mogą doświadczać osoby o trwałym lub czasowym ograniczeniu w mobilności lub percepcji.

Liczba najmłodszych mieszkańców podobszaru Centrum w latach 2007-2021 wzrosła z 15 do 22. W wartościach względnych oznacza to wzrost z 2,0% do 3,1%. W tym samym czasie, w skali całej gminy udział dzieci w tym wieku spadł z 4,6% do 4,5%.

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się w latach 2007-2021 z 119 do 222, a więc blisko dwukrotnie. W rezultacie udział tej grupy osób w ogóle populacji obszaru wzrósł z 15,8% do 31,5%. Obie te wartości były wyższe od wartości referencyjnej dla całej gminy (odpowiednio 13,9% i 18,5%).

Jeszcze intensywniej – dwuipółkrotnie – wzrosła w latach 2007-2021 liczba osób w wieku 80 i więcej lat (z 14 do 36). W wymiarze względnym dało to wzrost z 1,9% do 5,1%. O ile w 2007 r. udział osób sędziwych w ogóle populacji był niższy niż wartość dla całej gminy (2,4%), o tyle w roku 2021 wyraźnie przekraczał średnią (3,8%).

W 2021 r. odnotowano tylko 3 osoby otrzymujące wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności. W przeliczeniu na 100 mieszkańców dało to wartość 0,43, co było wartością niższą niż średnia dla gminy (0,79).

Kategorie osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności	Lata	Podobszar Centrum		Gmina
		liczba	w przeliczeniu na 100 mieszk.	w przeliczeniu na 100 mieszk.
Dzieci w wieku 0-3 lat	2007	15	2,0	4,6
	2021	22	3,1	4,5
Osoby w wieku poprodukcyjnym	2007	119	15,8	13,9
	2021	222	31,5	18,5
Osoby sędziwe (80 lat i więcej)	2007	14	1,9	2,4
	2021	36	5,1	3,8
Osoby otrzymujące wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności	2021	3	4,3	7,9

Tab. 2 Osoby ze szczególnymi potrzebami na podobszarze rewitalizacji Centrum w roku 2007 i 2021
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach i in.

Wyzwania związane z występowaniem na podobszarze Centrum osób ze szczególnymi potrzebami dotyczą przede wszystkim grupy osób w wieku poprodukcyjnym. Łącznie z grupą dzieci do lat 3 (244 osoby), stanowili oni w 2021 r. ponad 1/3 ogółu mieszkańców (34,6%).

Podczas konsultacji mieszkańcy podobszaru podnosili kwestię braków w zakresie infrastruktury ułatwiającej poruszanie się po mieście osobom o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności. W szczególności zwracano uwagę na zbyt małą liczbę ławek. Ponadto, rosnąca liczba najmłodszych mieszkańców podobszaru znalazła odzwierciedlenie w uwagach dotyczących konieczności uzupełnienia infrastruktury dla dzieci w Parku Jordana.

► Problemy rodzin

Na podobszarze Centrum nie stwierdzono większego natężenia zjawisk kryzysowych w rodzinach. W 2020 r. nie odnotowano osób otrzymujących wsparcie z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ani rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty. Wskaźnik liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego wyniósł 0,71 przy wartości dla gminy wynoszącej 0,98.

► Problemy związane z alkoholem

Kwestie problemów związanych z alkoholem przedstawiono przy wykorzystaniu danych CUS oraz GKRPA. W pierwszym z wymienionych przypadków analizie poddano liczbę osób otrzymujących wsparcie z CUS z powodu alkoholizmu, w drugim liczbę wniosków, które skierowano do Komisji z podobszaru Centrum.

W roku 2020, na podobszarze Centrum nie stwierdzono osób pobierających wsparcie z CUS z powodu alkoholizmu. Dane z GKRPA, ze względu na niewielką liczbę obserwacji, przeanalizowano dla okresu 2018-2021. W okresie tym z podobszaru Centrum do Komisji, skierowano 2 wnioski, na łączną liczbę 232 wniosków z obszaru całej gminy. Wskaźnik liczby wniosków w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł w tym przypadku 2,8, przy analogicznej wartości dla całej gminy wynoszącej 5,2. Blisko dwukrotnie niższy poziom intensywności analizowanego zjawiska, przy braku przypadków wsparcia z CUS z powodu alkoholizmu, pozwala stwierdzić brak występowania koncentracji zjawisk kryzysowych związanych z alkoholem na podobszarze Centrum.

► Poziom edukacji

Z uwagi na dostępność danych, do analizy poziomu edukacji wykorzystano wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach szkolnych 2018/2019 - 2020/2021⁵. Podobszar Centrum wchodził w skład obwodów szkolnych SP Nr 1 oraz Nr 2 w Myślenicach. Ze względu na brak pełnego pokrycia analizowanego okresu przez wyniki SP Nr 1 w Myślenicach⁶, za wyniki reprezentatywne dla podobszaru przyjęto wyniki SP Nr 2.

Analiza wykazała, iż wyniki egzaminu ósmoklasisty w analizowanym okresie obniżyły się niezależnie od przedmiotu, pozostając jednocześnie, w porównaniu do reszty podobszarów rewitalizacji, na wysokim poziomie. Uczniowie SP Nr 2 osiągnęli wyniki najwyższe spośród 4 szkół analizowanych dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji: w 2019 r. z j. angielskiego, w 2020 r. z j. angielskiego i z j. polskiego, a w 2021 r. z wszystkich przedmiotów.

Przyczyn pogorszenia się wyników egzaminów można upatrywać w negatywnym oddziaływaniu pandemii SARS-CoV-2 na system edukacji. Funkcjonowanie szkół w formie tzw. „nauczania zdalnego” miało niekorzystny wpływ na proces kształcenia, wychowania i opieki, przyczyniając się do obniżenia jakości kształcenia, pogłębienia nierówności edukacyjnych oraz do pogorszenia kondycji psychofizycznej uczniów i nauczycieli.⁷ Trudności wynikające z funkcjonowania (w wymiarze szkolnym i pozaszkolnym) w sytuacji pandemii doświadczali jednak wszyscy uczniowie, choć oczywiście w różnym stopniu, uzależnionym zarówno od indywidualnych predyspozycji, w tym stanu zdrowia (również w aspekcie zdrowia psychicznego), sytuacji domowej, jak i sprawności szkoły czy poszczególnych nauczycieli w radzeniu sobie z nową sytuacją. Aby ocenić sytuację na podobszarze, istotne jest zatem przeanalizowanie wyników egzaminów SP Nr 2 w szerszym kontekście.

Średnie wyniki egzaminów (w %) z wszystkich przedmiotów we wszystkich analizowanych latach były w SP Nr 2 wyższe zarówno od średniej dla regionu, jak i od średniej dla małopolskich miast do 20 tys. mieszkańców (różnice wynosiły w porównaniu ze średnią dla regionu od 2 do 15 p. proc., dla miast – od 3 do 15 p. proc.).

Uwzględniając niedoskonałość metody wnioskowania o poziomie edukacji na podstawie wyników egzaminów⁸, można uznać, iż uczniowie i szkoły na podobszarze Centrum⁹ dobrze poradziły sobie w sytuacji utrudnionych warunków zdobywania wiedzy w okresie pandemii, a poziom edukacji na obszarze rewitalizacji pozostał na wysokim poziomie.

Dodatkowym elementem poddanym analizie był udział uczniów z dysleksją w ogóle uczniów przystępujących do egzaminu ósmoklasisty. Dla SP Nr 2 można było zidentyfikować systematycznie pogarszającą się sytuację w tym zakresie. Wartość tego wskaźnika wzrosła z 18% w roku szkolnym 2018/2019 do 35% w 2020/2021. Ostatni z wymienionych wyników był jednocześnie najwyższym spośród wszystkich 4 analizowanych na obszarze rewitalizacji szkół.

⁵ W związku z pandemią Covid-19 egzamin w roku szkolnym 2020/2021 odbywał się z uwzględnieniem ograniczenia zakresu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego (Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 2314).

⁶ Brak danych za lata 2019 i 2020, <http://www.oke.krakow.pl/inf/staticpages/index.php?page=201906131212419>

⁷ *Funkcjonowanie szkół w sytuacji zagrożenia COVID-19. Informacja o wynikach kontroli*, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa, grudzień 2021, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,25380,vp,28141.pdf>

⁸ Na podstawie wyników egzaminów nie można wprost wnioskować o poziomie nauczania w rozumieniu jakości pracy poszczególnych szkół, gdyż świadczą one raczej o liczbie dzieci przejawiających trudności w edukacji, a problemy te często związane są z czynnikami pozaszkolnymi (sytuacją domową, kondycją psychiczną itp.).

⁹ Kontekstowo przeanalizowano również wyniki z egzaminu w 2021 r. dla SP 1 w Myślenicach. W 2021 r. średnie wyniki egzaminów ze wszystkich przedmiotów były najlepsze spośród wszystkich analizowanych szkół na obszarze rewitalizacji, a różnice (na korzyść SP1) w porównaniu ze średnią dla regionu i średnią dla małopolskich miast wynosiły odpowiednio: 7 i 9 p.proc. (j.polski), 14 i 17 p.proc. oraz 13 i 19 p.proc. (angielski).

► Uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym

Kwestie związane z uczestnictwem w życiu kulturalnym stanowią, z punktu widzenia analiz wewnątrzgminnych, znaczne wyzwanie, co wynika z ograniczonej dostępności danych odpowiednich do analizy.

Dane z 2015 r. odnoszące się do poziomu czytelnictwa na podobszarze Centrum wskazywały na zróżnicowany charakter uwarunkowań w tym zakresie. Liczba czytelników w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosła 15,91, zaś wypożyczeń na 1 czytelnika 17,37. W pierwszym z wymienionych przypadków była to wartość niższa od poziomu dla całej gminy (19,50), w drugim zaś wyższa (15,90).

W roku 2021 wskaźnik czytelnictwa dla podobszaru wzrósł ponad dwukrotnie, tj. do 43,97 czytelników na 100 mieszkańców, przy jednoczesnym spadku wartości wskaźnika wypożyczeń na 1 czytelnika do poziomu 15,30, tj. o prawie 12%. W konsekwencji takiej dynamiki zjawiska wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika znalazł się poniżej wartości dla gminy (16,44), podczas gdy wskaźnik liczby czytelników wyraźnie powyżej średniej (8,04).

► Aktywność obywatelska

Zaangażowanie mieszkańców w kwestie obywatelskie, w kontekście uwarunkowań analiz rewitalizacyjnych (poziom wewnątrzgminny) najczęściej mierzone jest przy wykorzystaniu informacji o frekwencji wyborczej. Dla celów porównawczych wybrano frekwencję w pierwszej turze głosowań na burmistrza w wyborach samorządowych w latach 2014 i 2018. Dla podobszaru Centrum reprezentatywne były wartości frekwencji wyborczej dla obwodów głosowania nr 4 oraz 5.

W 2014 r. frekwencja w tych obwodach wyniosła odpowiednio 59,8% i 61,8%, a zatem była znacznie wyższa (odpowiednio o 12% i 16%) niż średnia dla gminy (53,3%). W wyborach z roku 2018 frekwencja w obu analizowanych obwodach była bardziej zbliżona do średniej – wyniosła odpowiednio 63,1% oraz 63,9%, przy wartości dla całej gminy na poziomie 59%.

Utrzymujący się wysoki poziom frekwencji wyborczej w przypadku podobszaru Centrum pozwala wnioskować o braku koncentracji problemów wynikających z niewystarczającego zaangażowania się jego mieszkańców w aktywność o charakterze obywatelskim.

Jednocześnie w opinii mieszkańców, podobszar Centrum charakteryzują słabe więzi społeczne, czego efektem jest brak poczucia wspólnoty. Mieszkańcy podobszaru potrafią natomiast zjednoczyć się wokół jakiegoś konkretnego problemu wymagającego rozwiązania.

► Bezpieczeństwo

Dane dotyczące bezpieczeństwa zawarte w pogłębionej diagnozie podobszaru Centrum w GPR 2016-2025 wskazywały na wyraźnie ponadprzeciętny poziom problemów związanych z wykroczeniami i przestępczością na tym podobszarze. Analiza danych za lata 2020 oraz 2021 udostępnionych przez Komendę Powiatową Policji w Myślenicach oraz Straż Miejską potwierdziła, iż problemy związane z bezpieczeństwem nadal występują na terenie podobszaru.

W 2021 r. na obszarze Centrum odnotowano 238 interwencji publicznych (33,8 na 100 mieszkańców) oraz 25 domowych (3,5 na 100 mieszkańców). W pierwszym z wymienionych przypadków, w stosunku do roku 2020 nastąpił niewielki, bo wynoszący 4% spadek, w drugim natomiast wzrost o niespełna 9% (tj. 2 interwencje). W przypadku obu wskaźników były to wartości zbliżone do dwukrotności wartości obliczonej dla całego miasta.

Poziom bezpieczeństwa określony na podstawie danych dotyczących wykroczeń udostępnionych przez Straż Miejską wskazywał na jeszcze większą intensywność negatywnych zjawisk. Sama liczba wykroczeń ogółem była zbliżona do wartości reprezentowanych przez liczbę interwencji publicznych i wyniosła dla lat 2020 i 2021, odpowiednio: 262 (37,2 na 100 mieszkańców) i 232 (32,9 na 100 mieszkańców). Wartości wskaźników w przeliczeniu na 100 mieszkańców reprezentowały już jednak poziom kilkunastokrotnie wyższy niż średnia dla miasta wynosząca odpowiednio 4,9 i 4,0 wykroczeń na 100 mieszkańców. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy był bardzo wysoki poziom wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji. W obu analizowanych latach tego rodzaju wykroczenia odpowiadały za około 94% wszystkich wykroczeń. W przypadku pozostałych 4 rodzajów wykroczeń¹⁰, na podobszarze odnotowano po kilka (2-6) tego rodzaju zdarzeń w ciągu każdego roku. W przeliczeniu na 100 mieszkańców, nawet te niewielkie wartości dały w rezultacie wskaźniki wyższe od wartości referencyjnych dla całej gminy (z jednym wyjątkiem, którym był wskaźnik wykroczeń przeciwko utrzymaniu czystości i porządku w 2020 r.).

Na problemy związane z organizacją komunikacji na podobszarze Centrum zwracają uwagę również mieszkańcy. Podczas konsultacji podnosili oni kwestię pogłębiających się problemów w tym zakresie, wynikających nie tylko z niewystarczającej liczby miejsc parkingowych, ale także z niewłaściwej organizacji ruchu. Na tym tle narastają również problemy natury komunikacyjnej na linii mieszkańcy - organizator ruchu. W konsekwencji prowadzą one do powstania po stronie społecznej poczucia bycia ignorowaną (brak reakcji na zgłaszane problemy). Wyraźnie widoczne są oczekiwania dotyczące współuczestniczenia interesariuszy w projektowaniu zmian w tym zakresie.

¹⁰ Przeciwno: bezpieczeństwu osób i mienia, utrzymaniu czystości i porządku, ustawie o wychowaniu w trzeźwości, porządkowi i spokojowi publicznemu.

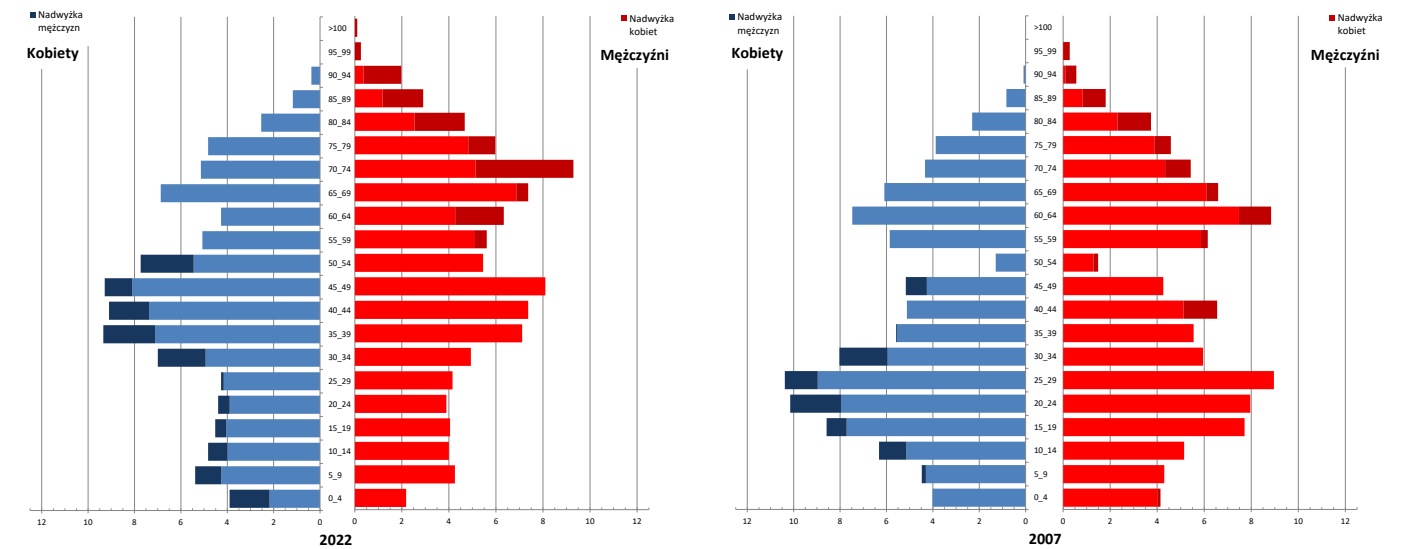
W procesie partycypacji zidentyfikowano również występowanie na podobszarze Centrum nielegalnych miejsc spożywania używek (dopalaczy) oraz alkoholu.

1.2.2 Zjawiska w sferze społecznej na podobszarze Osiedle Tysiąclecia

► Demografia

W przypadku Osiedla Tysiąclecia bardzo wyraźnie zauważalny jest proces depopulacji. W latach 2007¹¹-2021 doprowadził on do ubytku ponad 1,1 tys. mieszkańców, co odpowiadało spadkowi o blisko 24% (w latach 2015-2021 liczba mieszkańców spadła o 394 osoby, tj. o 10%). Przeciętna roczna dynamika tego zjawiska była nieznacznie wyższa w okresie 2007-2015 (-1,9%) w stosunku do okresu 2015-2021 (-1,7%). Sytuacja ta może świadczyć o trwałej pogarszającej się atrakcyjności osiedleńczej obszaru. Przewyciężenie tego trendu będzie stanowić jedno z głównych wyzwań, jakie stoją przed procesem rewitalizacji tego podobszaru.

Zmiany struktury demograficznej podobszaru Osiedle Tysiąclecia w syntetyczny sposób przedstawiono w postaci piramid wieku ludności sporządzonych dla roku 2007 oraz 2021. Na przestrzeni piętnastu lat bardzo wyraźnie zarysowują się procesy starzenia się ludności podobszaru. Udział w ogóle populacji najmłodszych roczników (znajdujących się u podstawy piramidy wieku) znacząco zmalał. W przypadku osób najstarszych zauważalna jest natomiast tendencja przeciwna. W wiek poprodukcyjny wkroczyły liczne roczniki powojennego wyżu demograficznego. Jednocześnie w górę piramidy przesuwają się kolejne roczniki stanowiące echa powojennego wyżu. Piramida wieku dla podobszaru przyjmuje więc postać zbliżoną do typu regresywnego.

Rys. 8 Struktura wieku populacji podobszaru rewitalizacji Osiedle Tysiąclecia w roku 2007 i 2021
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach.

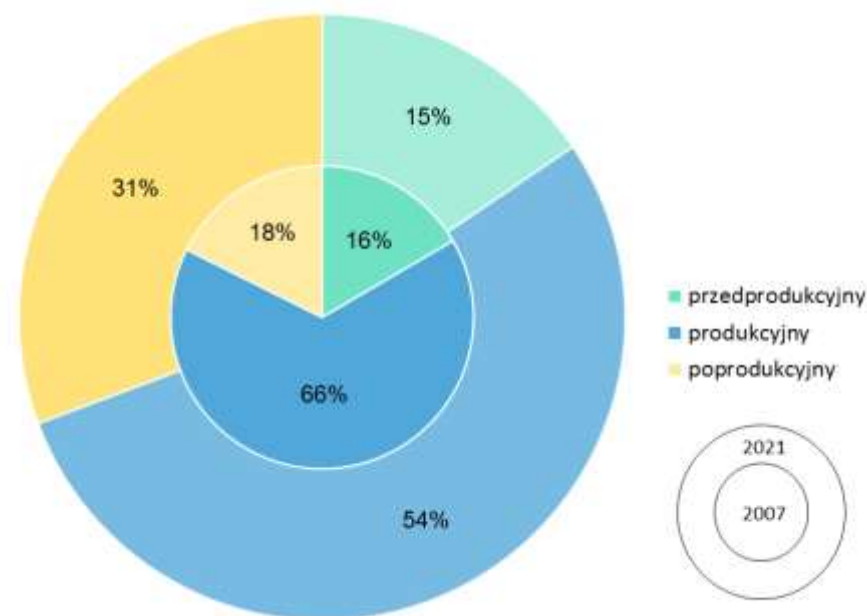
Najczęściej występującym rocznikiem (dominanta) była w 2007 r. grupa osób w wieku 31 lat, w 2021 r. – grupa siedemdziesięciolatek. Przeciętny wiek mieszkańca Osiedla Tysiąclecia wzrósł w analizowanym okresie z niespełna 40 lat do 46,3, co odpowiadało dynamice na poziomie 17%. Na nieco wyższą dynamikę zjawiska starzenia się populacji podobszaru wskazuje mediana, która w 2007 r. wynosiła 38 lat, by w 2021 r. wzrosnąć do 46 lat, tj. o ponad 21%.

Procesy starzenia się populacji były zróżnicowane także ze względu na płeć. Odwrotnie niż na podobszarze Centrum, na Osiedlu Tysiąclecia wyraźnie szybciej starzała się populacja kobiet. Przeciętny wiek kobiet wzrósł z 41,2 lat w 2007 r. do 49,3 lat w roku 2021, tj. o 8,1 lat (19,5%). W przypadku mężczyzn przeciętny wiek zwiększył się o 5,1 lat (z 37,7 lat do 42,8 lat), co oznaczało wzrost względny na poziomie 13,6%.

Struktura wieku ludności podobszaru Osiedle Tysiąclecia według ekonomicznych grup wieku uległa w okresie 2007-2021 znaczącym zmianom. Najbardziej widoczny jest wyraźny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, z poziomu 18% do 31%. W głównej mierze jest on wynikiem zmniejszenia się w strukturze ludności udziału osób w wieku produkcyjnym, z 66% w 2007 r. do 54% w roku 2021. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym zmalał w tym samym czasie o 1 punkt procentowy. Liczba osób w wieku produkcyjnym niemobilnym wyniosła w 2021 r. 795 i była o 30% niższa niż w roku 2007 (1133 osoby). Udział osób w wieku produkcyjnym niemobilnym w ogóle populacji zmniejszył się z 24,3% w 2007 r. do 22,4% w 2021 r. Wynik z roku

¹¹ Z uwagi na dysponowanie przez UMIG zestawem szczegółowych danych demograficznych dla obszaru miasta Myślenice za rok 2007, analizę zagadnień związanych z demograficznymi uwarunkowaniami procesu rewitalizacji przeprowadzono dla okresu 2007-2021, tam gdzie to możliwe z cenzurą 2015 r.

2021 stanowił jednocześnie jedyny przypadek niewielkiego przekroczenia przez podobszar rewitalizacji wartości referencyjnej (średnia dla gminy w 2021 r. wynosiła 22,2%).

Rys. 9 Struktura wieku ludności podobszaru rewitalizacji Osiedle Tysiąclecia według ekonomicznych grup wieku w roku 2007 i 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach

Jedną z miar wywodzących się z nurtu koncepcji kapitału kreatywnego Florydy, a odnoszącą się do wymiaru demograficznego, jest udział osób w wieku 15-29 lat w ogóle ludności. Wartość tego wskaźnika dla podobszaru Osiedle Tysiąclecia spadła z 22,8% do 12,6%, a więc blisko o połowę (45%). Tak znaczny spadek populacji w tym wieku może wpływać m.in. na takie kwestie, jak ograniczenie popytu na część oferty sportowej, edukacyjnej, kulturalnej czy gastronomicznej kierowanej do ludzi młodych.

Skalę wyzwań związanych ze starzeniem się społeczeństwa dobrze ilustruje wskaźnik obciążenia osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku poprodukcyjnym. Na podobszarze Osiedle Tysiąclecia w latach 2007-2021 liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym zwiększyła się przeszło dwukrotnie, z 27 do 57. Oznacza to, że o ile na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2007 r. przypadało 27 osób w wieku poprodukcyjnym, w roku 2021 było to już aż 57 osób.

Wskaźnikiem coraz częściej stosowanym w badaniach procesów starzenia się populacji dojrzałych, jest wskaźnik podwójnego starzenia się, oddający udział osób w wieku sędziwym, tj. 80 lat i więcej w relacji do osób starszych, tj. w wieku 65 lat i więcej. W przypadku podobszaru Osiedle Tysiąclecia, w analizowanym okresie wartość tego wskaźnika wzrosła ponad dwukrotnie (z 13,1% w 2007 r. do 26,6% w 2021 r.). Jednocześnie odnotowano aż trzykrotny wzrost liczby osób w wieku sędziwym, z 86 w 2007 r. do 257 w roku 2021. Rodzi to potrzebę uwzględnienia w planowanych działaniach rewitalizacyjnych potrzeb dużej grupy najstarszych seniorów.

Struktura płci ludności podobszaru Osiedle Tysiąclecia charakteryzowała się wyraźną przewagą liczby kobiet nad mężczyznami. W analizowanym okresie proces ten przybrał na sile. Współczynnik feminizacji był wysoki już w 2007 r. i wynosił 114,8, a w 2021 r. wzrósł do poziomu 119,2, który wskazuje na bardzo wyraźne zaburzenie równowagi płci.

► Bezrobocie

Sytuacja w zakresie bezrobocia na podobszarze Osiedle Tysiąclecia w 2015 r. nie wskazywała na występowanie koncentracji problemów tego typu. Najliczniejszą grupę (25 osób) stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, najmniej liczną (5 osób) – osoby bez doświadczenia zawodowego. Wartości wskaźników liczby bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców podobszaru we wszystkich analizowanych kategoriach były znacząco niższe od średnich wartości dla gminy – co najmniej pięciokrotnie, jak w przypadku wskaźnika bezrobotnych długotrwale (0,71, gmina 3,71), a nawet przeszło dziewięć- i dziesięciokrotnie, jak w przypadku bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego (0,14, gmina 1,32) i bezrobotnych do 30. roku życia (0,31, gmina 3,19). Dla pozostałych kategorii osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy wartości wskaźników wyniosły: 0,51 w przypadku bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (gmina 3,06), 0,28 – bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (gmina 1,73), 0,54 – bezrobotni powyżej 50. roku życia (gmina 3,43) oraz 0,31 – bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia (gmina 2,05).

► Pomoc społeczna

Osiedle Tysiąclecia w 2015 r. było podobszarem o ponadprzeciętnej koncentracji osób korzystających z pomocy społecznej. Wskaźnik liczby klientów CUS w przeliczeniu na 100 mieszkańców przekraczał wówczas o 6,7% wartość referencyjną dla całej gminy.

Natężenie pomocy społecznej mierzone liczbą klientów CUS w przeliczeniu na 100 mieszkańców w okresie 2015-2020 znacznie się zmniejszyło (wartość wskaźnika spadła z poziomu 6,33 do 3,5, tj. o 45%), jednak dynamika tego procesu na podobszarze rewitalizacji była mniejsza niż w skali całej gminy (dla której wartość wskaźnika zmniejszyła się z 5,94 do 2,5, tj. o 58%). W efekcie wartość wskaźnika dla podobszaru była w 2020 r. o 40% większa od wartości referencyjnej.

Funkcję pomocniczą dla określenia skali pomocy społecznej pełniły wskaźniki uwzględniające liczbę osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z powodu ubóstwa oraz bezrobocia. W obu przypadkach wartości wskaźników dla podobszaru Osiedle Tysiąclecia pozostawały na poziomie wyższym niż wartość referencyjna dla całej gminy. W pierwszym z wymienionych przypadków była to wartość 1,24 osoby / 100 mieszk. (gmina 1,16), w drugim 1,04 osoby / 100 mieszk. (gmina 0,7).

Potwierdza to występowanie problemów wynikających z względnie dużej intensywności korzystania przez mieszkańców podobszaru z pomocy społecznej.

► Niepełnosprawność i choroba

Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych wsparciem CUS z powodu niepełnosprawności w 2020 r. wyniósł na podobszarze Osiedle Tysiąclecia 1,50 i kształtował się na poziomie wyższym od wartości dla całej gminy (1,27). Analogiczny wskaźnik charakteryzujący intensywność pomocy społecznej związanej z występowaniem w rodzinie długotrwałej lub ciężkiej choroby był pod względem wartości (1,30) bardzo zbliżony do wartości referencyjnej (1,33). W obu wymienionych przypadkach analizowane zjawisko dotyczyło grupy kilkudziesięciu rodzin (niepełnosprawność – 32 rodziny i 53 osoby w rodzinach, długotrwała lub ciężka choroba – 27 rodzin i 46 osoby w rodzinach).

W większym stopniu zauważalna była pomoc CUS udzielona w formie zasiłków pielęgnacyjnych. Takich rodzin (i osób w rodzinach) było w 2020 r. 64 (66). Wartość wskaźnika liczby osób w rodzinach korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosła 1,86 i była nieznacznie wyższa od wartości dla całej gminy (1,68).

► Osoby o szczególnych potrzebach

Z uwagi na ograniczony zasób dostępnych mierników, pozwalających na zidentyfikowanie liczby osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności, szczególnie na poziomie diagnoz wewnątrzgminnych, analizę taką przeprowadzono w oparciu o wskaźniki obejmujące: dzieci w wieku 0-3 lata, osoby w wieku poprodukcyjnym, osoby sędziwe (80 lat i więcej) oraz osoby otrzymujące wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności, jako że te kategorie ludności łącznie obrazują stosunkowo szeroki katalog barier, których mogą doświadczać osoby o trwałym lub czasowym ograniczeniu w mobilności lub percepcji.

Liczba najmłodszych mieszkańców podobszaru Osiedle Tysiąclecia w latach 2007-2021 wzrosła ponad dwukrotnie, tj. z 70 do 147. W wartościach względnych oznaczało to wzrost z 2,0% do 4,2%. W tym samym czasie, w skali całej gminy, udział osób w tym wieku spadł z 4,6% do 4,5%. Udział najmłodszych dzieci w ogóle populacji podobszaru pozostał zatem nieznacznie poniżej średniej dla gminy, stanowiąc jednak, z racji liczby ludności całego obszaru, dość pokąźną grupę mierzoną w wartościach bezwzględnych.

W 2007 r. na terenie podobszaru Osiedle Tysiąclecia mieszkało 820 osób w wieku poprodukcyjnym. Do roku 2021 liczba ta zwiększyła się do 1087 osób, co w warunkach silnej depopulacji podobszaru spowodowało znaczący wzrost udziału tej grupy w ogóle ludności z 17,6% do 30,7%. Zarówno w 2007 r. jak i w roku 2021 były to wartości wyższe od wartości referencyjnej dla całej gminy (odpowiednio 13,9% i 18,5%).

Wyjątkowo szybko wzrastała w latach 2007-2021 liczba osób w wieku sędziwym, co było konsekwencją gwałtownie zachodzących procesów starzenia się populacji podobszaru. W roku 2007 liczba osób w wieku 80 i więcej lat wynosiła 86, by do roku 2021 wzrosnąć czterokrotnie, do 257 osób. O ile w 2007 r. udział osób sędziwych w ogóle populacji podobszaru (1,8%) był niższy niż wartość dla całej gminy (2,4%), o tyle w roku 2021 osiągnął wartość 7,3%, tj. niemalże dwukrotnie wyższą od średniej dla gminy (3,8%).

W 2021 r. odnotowano 32 osoby otrzymujące wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności. W przeliczeniu na 100 mieszkańców dało to wartość 0,90, co było wartością zauważalnie powyżej średniej dla gminy (0,79).

Kategorie osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności	Lata	Podobszar Osiedle Tysiąclecia		Gmina
		liczba	w przeliczeniu na 100 mieszk.	w przeliczeniu na 100 mieszk.
Dzieci w wieku 0-3 lat	2007	70	2,0	4,6
	2021	147	4,2	4,5
Osoby w wieku poprodukcyjnym	2007	820	17,6	13,9
	2021	1087	30,7	18,5
Osoby sędziwe (80 lat i więcej)	2007	86	1,8	2,4
	2021	257	7,3	3,8
Osoby otrzymujące wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności	2021	32	9,0	7,9

Tab. 3 Osoby ze szczególnymi potrzebami na podobszarze rewitalizacji Osiedle Tysiąclecia w roku 2007 i 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach i in.

Wyzwania związane z występowaniem na podobszarze Osiedle Tysiąclecia osób ze szczególnymi potrzebami dotyczą w głównej mierze seniorów i osób najstarszych oraz osób dotkniętych niepełnosprawnością. Ze względu na liczebność, istotne znaczenie będzie miała również grupa rodzin z najmłodszymi dziećmi. Przybliżone na podstawie dwóch grup wiekowych mieszkańców, tj. osób w wieku poprodukcyjnym i dzieci w wieku do 3 lat, natężenie występowania osób ze szczególnymi potrzebami, stawia Osiedle Tysiąclecia jako obszar mogący potencjalnie wymagać szczególnie dużej interwencji w zakresie poprawy dostępności. Łącznie obie grupy stanowią bowiem ponad 1/3 (34,3%) populacji, co jest wartością wyraźnie wyższą od udziału dla całej gminy (23,0%). W wartościach bezwzględnych grupa ta odpowiada za ponad 1,2 tys. osób.

► Problemy rodzin

Na podobszarze Osiedle Tysiąclecia w 2020 r. zaobserwowano pewne zjawiska mogące świadczyć o występowaniu zjawisk kryzysowych związanych z ogólnie pojmowaną kondycją rodzin. Wsparcie z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych dotyczyło nielicznej w skali podobszaru, bo liczącej kilkanaście rodzin grupy mieszkańców (39 osób w tych rodzinach). Analogiczny poziom intensywności zjawiska dotyczył rodzin pobierających świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego (17 rodzin, 49 osób w rodzinach). W obu przypadkach wartości wskaźników kształtowały się na poziomie nieznacznie wyższym od średniej dla gminy. Wskaźnik dotyczący bezradności wyniósł 1,1 (gmina 0,52), zaś wskaźnik dotyczący świadczeń alimentacyjnych 1,36 (gmina 0,98). Procedurą Niebieskiej Karty objęto na podobszarze jedną rodzinę.

► Problemy związane z alkoholem

W roku 2020 na podobszarze Osiedle Tysiąclecia wsparcie z CUS z powodu alkoholizmu otrzymywało 5 osób (rodzin), co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców stanowiło nieznacznie ponadprzeciętny, w skali całej gminy, poziom (1,4 przy średniej dla gminy 1,1).

Dane z GKRPA, ze względu na niewielką liczbę obserwacji, przeanalizowano dla okresu 2018-2021. Liczba wniosków dotyczących mieszkańców podobszaru skierowanych w tym okresie do GKRPA wyniosła 17, co po przeliczeniu na 1000 mieszkańców, dało wartość wskaźnika 4,8, a więc niższą od wartości referencyjnej dla gminy (5,2).

Występowanie pojedynczych obserwacji w obu analizowanych przypadkach oraz poziom natężenia obliczonych przy wykorzystaniu tych danych wskaźników nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie występowania na podobszarze koncentracji problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu w wymiarze kwalifikującym się jako zjawisko kryzysowe.

► Poziom edukacji

Z uwagi na dostępność danych, do analizy poziomu edukacji wykorzystano wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach szkolnych 2018/2019 - 2020/2021¹². Podobszar Osiedle Tysiąclecia wchodził w skład obwodu szkolnego SP Nr 3 w Myślenicach, dlatego też wyniki egzaminu ósmoklasisty tej szkoły przyjęto za reprezentatywne dla całego podobszaru.

W analizowanym okresie wyniki egzaminu ósmoklasisty obniżyły się (z wyjątkiem egzaminu z matematyki w roku 2019/2020), pozostając, w porównaniu do reszty podobszarów rewitalizacji, na względnie wysokim poziomie. Uczniowie SP Nr 3 osiągnęli wyniki najwyższe spośród 4 szkół analizowanych dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji: w 2019 r. z j. polskiego, a w 2020 r. z j. angielskiego i z matematyki.

Przyczyn pogorszenia się wyników egzaminów można upatrywać w negatywnym oddziaływaniu pandemii SARS-CoV-2 na system edukacji. Funkcjonowanie szkół w formie tzw. „nauczania zdalnego” miało niekorzystny wpływ na proces kształcenia, wychowania i opieki, przyczyniając się do obniżenia jakości kształcenia, pogłębienia nierówności edukacyjnych oraz do pogorszenia kondycji psychofizycznej uczniów i nauczycieli.¹³ Trudności wynikające z funkcjonowania (w wymiarze szkolnym i pozaszkolnym) w sytuacji pandemii doświadczali jednak wszyscy uczniowie, choć oczywiście w różnym stopniu, uzależnionym zarówno od indywidualnych predyspozycji, w

tym stanu zdrowia (również w aspekcie zdrowia psychicznego), sytuacji domowej, jak i sprawności szkoły czy poszczególnych nauczycieli w radzeniu sobie z nową sytuacją. Aby ocenić sytuację na podobszarze, istotne jest zatem przeanalizowanie wyników egzaminów SP Nr 3 w szerszym kontekście.

Średnie wyniki egzaminów (w %) z wszystkich przedmiotów w latach 2019 oraz 2020 były w SP Nr 3 wyższe zarówno od średniej dla regionu, jak i od średniej dla małopolskich miast do 20 tys. mieszkańców (różnice wynosiły w porównaniu ze średnią dla regionu od 5 do 13 p. proc., dla miast – od 6 do 14 p. proc.). Jednak w 2021 r. wyniki z właściwie wszystkich przedmiotów spadły poniżej średniej dla regionu i średniej dla miast. Największy spadek odnotowano w przypadku egzaminu z matematyki, którego wynik w 2020 r. był lepszy od średniej dla regionu i miast odpowiednio o 13 i 14 p. proc., a rok później był niższy od średniej odpowiednio o 6 i 5 p. proc.

Uwzględniając niedoskonałość metody wnioskowania o poziomie edukacji na podstawie wyników egzaminów¹⁴, można uznać, iż uczniowie na podobszarze Osiedle Tysiąclecia mogą wymagać wsparcia, aby powrócić do poziomu edukacji sprzed pandemii.

Dodatkowym elementem poddanym analizie był udział uczniów z dysleksją w ogóle uczniów przystępujących do egzaminu ósmoklasisty. Sytuacja w tym zakresie w SP Nr 3 poprawiła się. Udział uczniów z dysleksją spadł z poziomu przekraczającego 20% w latach szkolnych 2018/2019 i 2019/2020 do poziomu 14% w roku szkolnym 2020/2021. Ostatni z wymienionych wyników był jednocześnie drugim najniższym spośród wszystkich 4 analizowanych na obszarze rewitalizacji szkół.

► Uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym

Dane z 2015 r. odnoszące się do poziomu czytelnictwa na podobszarze Osiedle Tysiąclecia wskazywały na zróżnicowany charakter uwarunkowań w tym zakresie. Liczba czytelników w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosła 15,87, zaś wypożyczeń na 1 czytelnika 17,42. W pierwszym z wymienionych przypadków była to wartość niższa od poziomu dla całej gminy (19,50), w drugim zaś wyższa (15,90).

W roku 2021 wskaźnik czytelnictwa dla podobszaru spadł względem roku 2015 o blisko 5%, tj. do 15,10 czytelników na 100 mieszkańców. Rok wcześniej wyniósł on dla odmiany 17,96, co wskazuje na jego zmienność w poszczególnych latach. W tym samym czasie, wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika biblioteki wzrósł o zbliżoną wartość, tj. prawie 5%, do poziomu 18,23.

¹² W związku z pandemią Covid-19 egzamin w roku szkolnym 2020/2021 odbywał się z uwzględnieniem ograniczenia zakresu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego (Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 2314).

¹³ *Funkcjonowanie szkół w sytuacji zagrożenia COVID-19. Informacja o wynikach kontroli*, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa, grudzień 2021, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,25380,vp,28141.pdf>

¹⁴ Na podstawie wyników egzaminów nie można wprost wnioskować o poziomie nauczania w rozumieniu jakości pracy poszczególnych szkół, gdyż świadczą one raczej o liczbie dzieci przejawiających trudności w edukacji, a problemy te często związane są z czynnikami pozaszkolnymi (sytuacją domową, kondycją psychiczną itp.).

W konsekwencji, zarówno wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika, jak i wskaźnik liczby czytelników na 100 mieszkańców znalazły się powyżej wartości referencyjnych dla gminy wynoszących odpowiednio 16,44 i 8,04.

► Aktywność obywatelska

Aktywność obywatelską w poszczególnych podobszarach rewitalizacji mierzono przy wykorzystaniu informacji o frekwencji w pierwszej turze głosowań na burmistrza w wyborach samorządowych w latach 2014 i 2018. Dla podobszaru Osiedle Tysiąclecia za reprezentatywne przyjęto wartości dla obwodu głosowania nr 2.

W 2014 r. odnotowana w tym obwodzie frekwencja wyniosła 49,8%, przy wartości dla gminy 53,3%. Był to więc wynik o kilka % niższy od wartości referencyjnej. W wyborach z roku 2018 wyniki były bardziej zbliżone – dla podobszaru frekwencja wyniosła 57,7%, przy średniej dla gminy 59%.

Niższy od przeciętnej poziom frekwencji wyborczej w obu analizowanych latach pozwala stwierdzić względnie trwały problem niewystarczającego angażowania się mieszkańców podobszaru Osiedle Tysiąclecia w aktywność o charakterze obywatelskim.

► Bezpieczeństwo

Dane dotyczące bezpieczeństwa zawarte w pogłębionej diagnozie podobszaru Osiedle Tysiąclecia w GPR 2016-2025 wskazywały na ponadprzeciętny poziom problemów związanych z przestępczością na tym podobszarze. Analiza danych za lata 2020 oraz 2021, udostępnionych przez Komendę Powiatową Policji w Myślenicach w zakresie interwencji oraz Straż Miejską w zakresie wykroczeń, potwierdziła, iż problemy związane z bezpieczeństwem nadal występują na terenie podobszaru.

W 2021 r. na Osiedlu Tysiąclecia odnotowano 153 interwencje publiczne (4,3 na 100 mieszkańców) oraz 77 domowych (2,2 na 100 mieszkańców). W obu przypadkach były to wartości wyraźnie wyższe od wartości dla roku 2020. W pierwszym z wymienionych przypadków, w stosunku do roku 2020 nastąpił wzrost o 54%, w drugim natomiast o ponad 71% (tj. 2 interwencje). W roku 2021 analizowane wskaźniki były ponadto dwuipół- do trzykrotnie wyższe niż wartość referencyjna dla całej gminy.

Poziom bezpieczeństwa określony na podstawie danych dotyczących wykroczeń udostępnionych przez Straż Miejską wskazywał na zbliżoną intensywność negatywnych zjawisk związanych z bezpieczeństwem. Liczba wykroczeń ogółem była wyraźnie wyższa od wartości

reprezentowanych przez liczbę interwencji publicznych i wyniosła dla lat 2020 i 2021, odpowiednio: 261 (7,4 na 100 mieszk.) i 314 (8,9 na 100 mieszk.). Były to wartości wyraźnie (od 51% do 222%) wyższe niż średnia dla miasta (odpowiednio 4,9 i 4,0 na 100 mieszk.). Główną przyczyną takiego stanu rzeczy był bardzo wysoki poziom wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji. W obu analizowanych latach tego rodzaju wykroczenia odpowiadały za około 96-97% ogółu wszystkich wykroczeń, a więc jeszcze więcej niż na podobszarze Centrum. W przypadku pozostałych 4 rodzajów wykroczeń¹⁵, na podobszarze odnotowano po kilka (0-6) tego rodzaju zdarzeń w ciągu każdego roku. W przeliczeniu na 100 mieszkańców, wartości te dały w rezultacie wskaźniki wyższe od wartości referencyjnych dla całej gminy tylko w jednym przypadku, tj. wykroczeń przeciwko utrzymaniu czystości i porządku w roku 2021.

Zdiagnozowane w analizie wskaźnikowej problemy związane z bezpieczeństwem funkcjonowania układu komunikacyjnego na podobszarze Osiedle Tysiąclecia znalazły swoje potwierdzenie w opinii mieszkańców. Podczas konsultacji zgłaszali oni takie problemy jak: niewystarczająca drożność dróg wewnętrznych oraz niewystarczająca dostępność miejsc do parkowania, brak przejścia dla pieszych na ul. 3 Maja przy Szkole Podstawowej, występowanie niebezpiecznych skrzyżowań czy konieczność opracowania nowej organizacji ruchu kołowego na ul. Pardyaka. Ponadto mieszkańcy wskazali na duże prawdopodobieństwo handlu używkami (narkotykami) w jednym z budynków oraz określili teren Osiedla Tysiąclecia jako miejsce niebezpieczne.

1.2.3 Zjawiska w sferze społecznej na podobszarze Jawornik

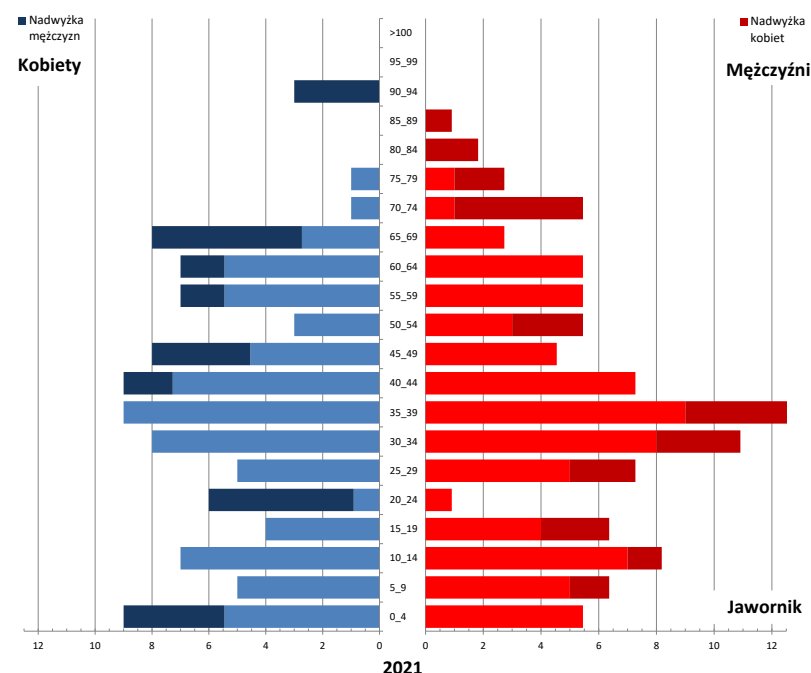
► Demografia

Podobszar rewitalizacji Jawornik (wraz z podobszarem Głogoczów) należał do najmniej ludnych spośród podobszarów rewitalizacji. Liczba jego mieszkańców, wynosząca w 2015 r. 202 osoby, w 2021 r. zwiększyła się (podobnie jak w przypadku Głogoczowa) o 5 osób (2,5%). Przeciętna, roczna dynamika tego zjawiska wyniosła zatem 0,4%.

Struktura demograficzna podobszaru Jawornik, wykazywała w roku 2021¹⁶ pewne cechy struktur zarówno względnie młodych, jak i stagnujących. Wyraźnie zauważalne są niewielkie udziały przedziałów najstarszych i względnie wysokie roczników najmłodszych. Wysokie udziały posiadają również przedziały przypadające na wiek produkcyjny mobilny (18-44 lata).

¹⁵ Przeciwno: bezpieczeństwu osób i mienia, utrzymaniu czystości i porządku, ustawie o wychowaniu w trzeźwości, porządkowi i spokojowi publicznemu.

¹⁶ W odróżnieniu od obszaru miejskiego, UMIG nie dysponował szczegółowymi danymi demograficznymi dla obszaru wiejskiego gminy, zatem niemożliwe było przeprowadzenie analiz dla lat wcześniejszych.

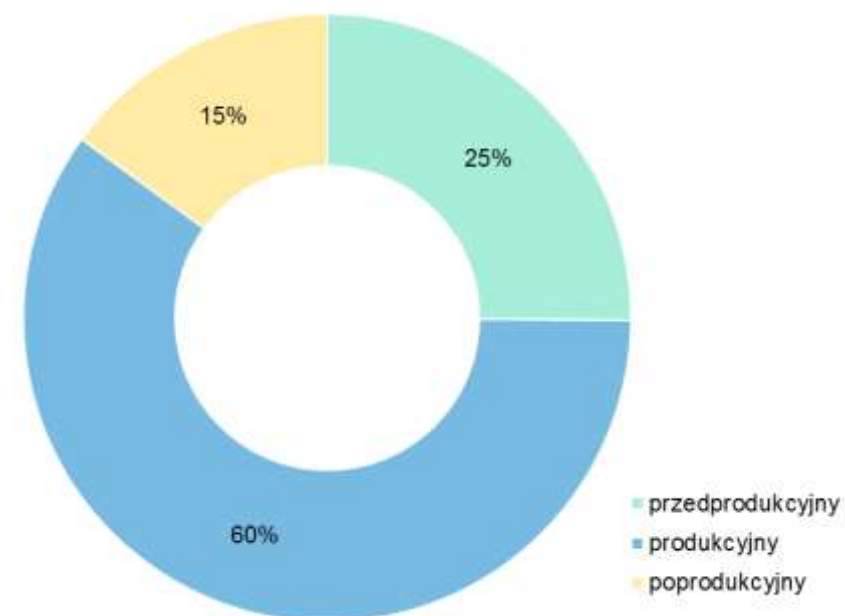
Rys. 10 Struktura wieku populacji podobszaru rewitalizacji Jawornik w roku 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach.

Względnie młody charakter populacji podobszaru uwidacznia się również w podstawowych miarach odnoszących się do jej rozkładu statystycznego. Najczęściej występującym rocznikiem (dominantą) była w 2021 r. grupa osób w wieku 4 lat, przy czym z racji wielkości samej populacji przypadło na nią zaledwie 7 osób. Przeciętny wiek mieszkańca podobszaru wyniósł w 2021 r. 36,9 lat, a mediana 38 lat.

Procesy starzenia się populacji były zróżnicowane ze względu na płeć. Przy względnie niskiej średniej wieku (36,9 lat), nieznacznie starsza była populacja kobiet. Przeciętny wiek kobiet wyniósł w 2021 r. 37,8 lat, mężczyzn 36 lat.

Struktura wieku podobszaru Jawornik według ekonomicznych grup wieku potwierdza względnie młody charakter populacji. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym był w 2021 r. znacząco wyższy (25%) niż udział osób w wieku poprodukcyjnym (15%). Osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 60% ogółu mieszkańców i jest to najwyższy wynik spośród podobszarów rewitalizacji. Liczba osób w wieku produkcyjnym niemobilnym wyniosła w 2021 r. 42. Odpowiadała ona udziałowi w ogóle populacji na poziomie 20,3%, który był wartością najniższą spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji i nie przekraczał wartości referencyjnej dla całej gminy wynoszącej 22,2%.

Rys. 11 Struktura wieku ludności podobszaru rewitalizacji Jawornik według ekonomicznych grup wieku w roku 2007 i 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach.

Jedną z miar wywodzących się z nurtu koncepcji kapitału kreatywnego Floridy, a odnoszącą się do wymiaru demograficznego, jest udział osób w wieku 15-29 lat w ogóle ludności. Wartość tego wskaźnika dla podobszaru Jawornik kształtowała się na poziomie 15%.

W 2021 r. wskaźnik obciążenia osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku poprodukcyjnym na podobszarze Jawornik był najniższy spośród wszystkich podobszarów i wynosił 25, co oznacza, iż na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 25 osób w wieku poprodukcyjnym.

Relatywnie młody charakter populacji podobszaru znalazł odzwierciedlenie w niskiej wartości wskaźnika podwójnego starzenia się, pokazującego udział osób w wieku sędziwym, tj. 80 lat i więcej w relacji do osób starszych, tj. w wieku 65 lat i więcej. Odnotowany w 2021 r. wynik (12%) był najniższy spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji (Centrum – 18,9%, Osiedle Tysiąclecia – 26,6%, Głogoczów – 33%) i był efektem obecności w podobszarze zaledwie 3 mieszkańców w wieku 80 lat i więcej.

Struktura płci ludności podobszaru charakteryzowała się wyraźnym poziomem feminizacji, tj. przewagi kobiet nad mężczyznami. W 2021 r. współczynnik feminizacji wynosił 113,4.

Sytuacja demograficzna na podobszarze Jawornik jest pozytywnie oceniana przez mieszkańców podobszaru, którzy w procesie konsultacji stwierdzili brak występowania problemów demograficznych na tym terenie, co jest wynikiem m.in. napływu do sołectwa nowych mieszkańców.

► Bezrobocie

Sytuacja w zakresie bezrobocia na podobszarze Jawornik należała do najtrudniejszych na całym obszarze rewitalizacji. W przypadku niektórych kategorii osób bezrobotnych, ich liczba równała się lub przekraczała wartości odnotowane na podobszarze Osiedle Tysiąclecia liczącym znacznie więcej mieszkańców (Jawornik – 207, Osiedle Tysiąclecia – 3542). Sytuacja taka miała miejsce w przypadku liczby osób bezrobotnych do 30. roku życia (Jawornik – 14, Osiedle Tysiąclecia – 11), z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (po 10 osób) czy bez doświadczenia zawodowego (Jawornik – 8, Osiedle Tysiąclecia – 5).

Konsekwencją takiego stanu rzeczy są bardzo wysokie wskaźniki liczby bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców – dla wszystkich analizowanych kategorii, z wyjątkiem długotrwale bezrobotnych, były one najwyższe spośród wszystkich podobszarów, przekraczając średnią dla gminy nawet blisko trzykrotnie, jak w przypadku bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (4,83, gmina 2,05) czy osób bez doświadczenia zawodowego (3,86, gmina 1,32). Dla pozostałych kategorii osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy wartości wskaźników wyniosły: 7,73 w przypadku bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (gmina 3,06), 4,83 – bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia (gmina 2,05), po 6,76 – bezrobotni do 30. oraz powyżej 50. roku życia (gmina odpowiednio 3,19 i 3,43), 6,28 – osoby długotrwale bezrobotne (gmina 3,71).

► Pomoc społeczna

Poziom koncentracji osób korzystających z pomocy społecznej na podobszarze Jawornik w 2015 r. był zbliżony do wartości dla całej gminy. Wskaźnik liczby klientów CUS w przeliczeniu na 100 mieszkańców, wynoszący wówczas 6,28, przekraczał nieznacznie wartość referencyjną dla całej gminy, wynoszącą 5,94.

Natężenie pomocy społecznej mierzone liczbą klientów CUS w przeliczeniu na 100 mieszkańców uległo w okresie 2015-2020 zasadniczemu ograniczeniu. Wartość wskaźnika spadła z 6,28 do 1,45, tj. o blisko 77%. W efekcie w 2020 r. był on wyraźnie poniżej średniej dla gminy wynoszącej 2,5.

Funkcję pomocniczą dla określenia skali pomocy społecznej pełniły wskaźniki uwzględniające liczbę osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z powodu ubóstwa oraz bezrobocia. W obu przypadkach wartości wskaźników dla podobszaru rewitalizacji pozostawały na poziomie niższym niż wartości referencyjne. W pierwszym z wymienionych przypadków była to wartość 0,97 osoby / 100 mieszk. (gmina – 1,16), w drugim 0,48 osoby / 100 mieszk. (gmina – 0,7). Stan ten potwierdzał brak występowania problemów wynikających z względnie dużej intensywności korzystania przez mieszkańców podobszaru z pomocy społecznej.

Wyniki te pozwalają na stwierdzenie braku występowania na podobszarze Jawornik problemów wynikających z dużej intensywności korzystania przez mieszkańców podobszaru z pomocy społecznej.

► Niepełnosprawność i choroba

Na podobszarze Jawornik w 2020 r. nie stwierdzono osób (rodzin) objętych wsparciem CUS z powodu niepełnosprawności. Zidentyfikowano jedną, jednoosobową rodzinę otrzymującą wsparcie z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Identyczna sytuacja dotyczyła wskaźnika osób w rodzinach otrzymujących zasiłki pielęgnacyjne.

► Osoby o szczególnych potrzebach

Z uwagi na ograniczony zasób dostępnych mierników, pozwalających na zidentyfikowanie liczby osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności, szczególnie na poziomie diagnoz wewnątrzgminnych, analizę taką przeprowadzono w oparciu o wskaźniki obejmujące: dzieci w wieku 0-3 lata, osoby w wieku poprodukcyjnym, osoby sędziwe (80 lat i więcej) oraz osoby otrzymujące wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności, jako że te kategorie ludności łącznie obrazują stosunkowo szeroki katalog barier, których mogą doświadczać osoby o trwałym lub czasowym ograniczeniu w mobilności lub percepcji.

W 2021 r. na podobszarze Jawornik mieszkało 8 dzieci do lat 3, stanowiących 3,9% populacji podobszaru. Był to wynik niższy niż wartość dla całej gminy, która wynosiła 4,5%.

31 osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkujących podobszar Jawornik w 2021 r. stanowiło 15% ogółu ludności podobszaru, przy średniej dla gminy 18,5%.

Na podobszarze Jawornik w 2021 r. zamieszkiwały 3 osoby w wieku sędziwym. W wymiarze względnym dało to udział osób najstarszych w ogóle populacji wynoszący 1,4%, podczas gdy w skali gminy wskaźnik ten wyniósł 3,8%.

W 2021 r. nie stwierdzono osób (rodzin) otrzymujących wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności.

Kategorie osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności	Podobszar Jawornik		Gmina
	liczba	w przeliczeniu na 100 mieszk.	w przeliczeniu na 100 mieszk.
Dzieci w wieku 0-3	8	3,9	4,5
Osoby w wieku poprodukcyjnym	31	15,0	18,5
Osoby sędziwe	3	1,4	3,8
Osoby otrzymujące wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności	1	0,55	0,79

Tab. 4 Osoby ze szczególnymi potrzebami na podobszarze rewitalizacji Jawornik w roku 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach i in.

Podsumowując, na terenie podobszaru Jawornik nie stwierdzono wyzwań wynikających zarówno z występowania dużej liczby osób ze szczególnymi potrzebami, jak również ich znaczącego udziału w ogóle populacji. Ten ostatni wyniósł 18,9%, przy analogicznej wartości dla całej gminy wynoszącej 23,0%.

► Problemy rodzin

Na podobszarze Jawornik w 2020 r. nie odnotowano osób w żadnej z analizowanych w przypadku badania kondycji rodzin kategorii, tj.: otrzymujących wsparcie CUS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, objętych procedurą Niebieskiej Karty czy otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego.

► Problemy związane z alkoholem

W roku 2020 na podobszarze Jawornik odnotowano 2 osoby (rodziny) objęte wsparciem CUS z powodu alkoholizmu, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców stanowiło wynik ponadprzeciętny w skali całej gminy (9,7 przy średniej dla gminy 1,1) i jednocześnie najwyższy na całym obszarze rewitalizacji.

Liczba wniosków do GKRPA skierowanych w latach 2018-2021 i dotyczących mieszkańców podobszaru Jawornik wyniosła 3, co po przeliczeniu na 1000 mieszkańców, dało wartość wskaźnika wynoszącą 14,5, a więc blisko trzykrotnie wyższą od wartości referencyjnej dla gminy (5,2).

Jakkolwiek analizowane wskaźniki liczby osób otrzymujących wsparcie z CUS z powodu alkoholizmu oraz liczby wniosków do GKRPA, oba w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wykazują wartości znacząco wyższe od wartości referencyjnych, dla oceny zjawiska należy wziąć pod uwagę jego skalę w wartościach bezwzględnych (odpowiednio 2 i 3 przypadki), która nie daje podstaw do stwierdzenia występowania na podobszarze szczególnej koncentracji problemu alkoholizmu. Przy takiej intensywności zjawiska nie stanowi też ono wyzwania, na które powinna być odpowiedź interwencja rewitalizacyjna.

► Poziom edukacji

Z uwagi na dostępność danych, do analizy poziomu edukacji wykorzystano wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach szkolnych 2018/2019 - 2020/2021¹⁷. Podobszar Jawornik wchodził w skład obwodu szkolnego SP w Jaworniku, dlatego też wyniki egzaminu ósmoklasisty tej szkoły przyjęto za reprezentatywne dla całego podobszaru.

Uczniowie SP w Jaworniku osiągnęli najwyższe wyniki z matematyki – w 2019 r. średni wynik egzaminu z tego przedmiotu był najwyższy spośród 4 szkół analizowanych dla poszczególnych

podobszarów rewitalizacji. Choć w 2020 r. uplasowali się dopiero na 3., w 2021 r. na 2. pozycji, był to jednak wynik wystarczający do utrzymania się powyżej średniej dla regionu i dla małopolskich wsi (w latach 2019-2021 odpowiednio dla regionu o 10, 1 i 2 p. proc., dla wsi 13, 14 i 5 p. proc.).

W przypadku j. polskiego, po słabym roku 2019, rok później odnotowano poprawę wyników (powyżej średniej dla regionu i dla małopolskich wsi odpowiednio o 2 i 4 p. proc.). Rok 2021 przyniósł jednak spadek, w porównaniu ze średnią dla regionu o 5 p. proc., dla wsi – o 3 p. proc.

Najslabsze wyniki odnotowano w przypadku j. angielskiego – choć na tle szkół wiejskich w 2019 r. uczniowie z Jawornika osiągnęli średni wynik o 2 p. proc. wyższy, to w 2021 r. był on już o 5 p. proc. niższy. W porównaniu do średniej dla regionu wynik egzaminu w SP w Jaworniku był niższy we wszystkich analizowanych latach (o 5, 6 i 11 p. proc.).

Jednocześnie w SP w Jaworniku, jako jedynej spośród analizowanych placówek, stwierdzono w analizowanym okresie problem drugoroczności, który dotknął w roku szkolnym 2020/2021 dwóch uczniów.

Podsumowując, w analizowanym okresie wyniki egzaminu ósmoklasisty SP w Jaworniku obniżyły się, a przyczyn tego stanu rzeczy można upatrywać w negatywnym oddziaływaniu pandemii SARS-CoV-2 na system edukacji. Funkcjonowanie szkół w formie tzw. „nauczania zdalnego” miało niekorzystny wpływ na proces kształcenia, wychowania i opieki, przyczyniając się do obniżenia jakości kształcenia i pogłębienia nierówności edukacyjnych oraz do pogorszenia kondycji psychofizycznej uczniów i nauczycieli.¹⁸

Uwzględniając niedoskonałość metody wnioskowania o poziomie edukacji na podstawie wyników egzaminów¹⁹, można uznać, iż uczniowie na podobszarze Jawornik mogą wymagać wsparcia, aby co najmniej powrócić do poziomu edukacji sprzed pandemii, a optymalnie zmniejszyć dystans do szkół w mieście. W kontekście względnie wysokiego udziału roczników najmłodszych w populacji podobszaru powinno to być jedno z kluczowych wyzwań.

Dodatkowym elementem poddanym analizie był udział uczniów z dysleksją w ogóle uczniów przystępujących do egzaminu ósmoklasisty. W SP w Jaworniku wskaźnik ten kształtował się na niskim poziomie i w roku 2020/2021 wyniósł 13%.

¹⁷ W związku z pandemią Covid-19 egzamin w roku szkolnym 2020/2021 odbywał się z uwzględnieniem ograniczenia zakresu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego (Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 2314).

¹⁸ *Funkcjonowanie szkół w sytuacji zagrożenia COVID-19. Informacja o wynikach kontroli*, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa, grudzień 2021, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,25380,vp,28141.pdf>

¹⁹ Na podstawie wyników egzaminów nie można wprost wnioskować o poziomie nauczania w rozumieniu jakości pracy poszczególnych szkół, gdyż świadczą one raczej o liczbie dzieci przejawiających trudności w edukacji, a problemy te często związane są z czynnikami pozaszkolnymi (sytuacją domową, kondycją psychiczną itp.).

► Uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym

Dane z 2015 r. odnoszące się do poziomu czytelnictwa na podobszarze Jawornik wskazywały na zróżnicowany charakter uwarunkowań w tym zakresie. Liczba czytelników w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosła 11,88, zaś wypożyczeń na 1 czytelnika 16,37. W pierwszym z wymienionych przypadków była to wartość niższa od poziomu dla całej gminy (19,50), w drugim zaś wyższa (15,90).

W roku 2020 wskaźnik czytelnictwa dla podobszaru wzrósł kilkakrotnie, do poziomu 88,89 czytelników na 100 mieszkańców, i mimo spadku w roku następnym do poziomu 72,95, nadal plasował się znacznie powyżej średniej dla gminy wynoszącej w 2021 r. 8,04. Jednocześnie, w stosunku do 2015 r., odnotowano spadek liczby wypożyczeń przypadających na 1 czytelnika. Wskaźnik ten w 2020 r. wyniósł 9,05, zaś rok później 13,14, osiągając wartość poniżej średniej dla gminy (16,44).

Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy podkreślali, iż istotnym elementem lokalnej aktywności społecznej i kulturalnej są organizowane na terenie SP w Jaworniku festyny i inne wydarzenia kulturalne. Szkoła, wraz ze strażnicą OSP, stanowią również infrastrukturę wykorzystywaną przez Koło Gospodyń Wiejskich „Róża”, klub sportowy oraz lokalne stowarzyszenie prowadzące orkiestrę i chór. Część aktywności społecznej ogniskuje się również przy miejscowej parafii, która m.in. wydaje parafialny miesięcznik.

► Aktywność obywatelska

Aktywność obywatelską w poszczególnych podobszarach rewitalizacji mierzono przy wykorzystaniu informacji o frekwencji w pierwszej turze głosowań na burmistrza w wyborach samorządowych w latach 2014 i 2018. Dla podobszaru Jawornik za reprezentatywne przyjęto wartości dla obwodu głosowania nr 13.

W 2014 r. odnotowana w tym obwodzie frekwencja wyniosła 56,4%, przy wartości dla gminy 53,3%. Był to więc wynik o kilka % wyższy od wartości referencyjnej. W wyborach z roku 2018 frekwencja dla podobszaru wyniosła 60,5%, przy średniej dla gminy 59%.

Wyższy od przeciętnej poziom frekwencji wyborczej w obu analizowanych latach pozwala stwierdzić względnie korzystne uwarunkowania związane z poziomem aktywności obywatelskiej na podobszarze Jawornik.

Jednocześnie sami mieszkańcy podobszaru dostrzegają niewystarczający poziom aktywności obywatelskiej, co przejawia się m.in. niską aktywnością w kolejnych edycjach budżetu obywatelskiego.

► Bezpieczeństwo

Dane dotyczące bezpieczeństwa zawarte w pogłębionej diagnozie podobszaru Jawornik w GPR 2016-2025 wskazywały na nieznaczne przekroczenie wartości referencyjnej przez wskaźnik przestępczości (1,45). Analiza danych za lata 2020 oraz 2021, udostępnionych przez Komendę

Powiatową Policji w Myślenicach w zakresie interwencji oraz Straż Miejską w zakresie wykroczeń, potwierdziła, iż problemy związane z bezpieczeństwem nadal występują na terenie podobszaru.

W 2021 r. na podobszarze Jawornik odnotowano 194 interwencje Policji, w tym 109 publicznych oraz 85 domowych. W obu przypadkach były to wartości wyższe od analogicznych dla roku 2020. Wartości wskaźników dla podobszaru w przeliczeniu na 100 mieszkańców zarówno dotyczące interwencji publicznych (52,7), jak i domowych (41,1), kilkudziesięciokrotnie przekraczały wartości referencyjne dla gminy (odpowiednio: 1,6 i 0,7).

Analiza danych dotyczących wykroczeń udostępnionych przez Straż Miejską potwierdziła występowanie zagrożeń związanych z poziomem bezpieczeństwa na podobszarze. Liczba wykroczeń ogółem wzrosła z 9 w 2020 r. do 12 w roku 2021. W przeliczeniu na 100 mieszkańców wartości wskaźników wyniosły odpowiednio: 4,35 i 5,8. W pierwszym z wymienionych przypadków była to wartość niższa od referencyjnej (4,88), w drugim natomiast wyższa (3,99). Dwa spośród analizowanych typów wykroczeń charakteryzowały się poziomem wyższym od wartości dla gminy. Były to: wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu mienia i osób oraz utrzymaniu czystości i porządku. Wskaźniki dla tych rodzajów wykroczeń wyniosły odpowiednio: 0,48 w 2020 r. (gmina 0,22) i 1,93 w 2021 r. (gmina 0,08) oraz po 2,90 w latach 2020 i 2021 (gmina 0,40 i 0,14).

W przypadku wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, ustawie o wychowaniu w trzeźwości oraz porządkowi i spokojowi publicznemu wartości wskaźników w żadnym z analizowanych przekrojów czasowych nie przekroczyły wartości referencyjnych. Pomimo tego, podczas spotkania konsultacyjnego zgłoszono lokalne deficyty w zakresie bezpieczeństwa komunikacyjnego polegające na braku możliwości parkowania przy starym przedszkolu oraz potrzebie poszerzenia chodnika przy szkole podstawowej. Podniesiono również kwestię występowania na podobszarze miejsc spożywania alkoholu (okolice boiska i ławki nad rzeką).

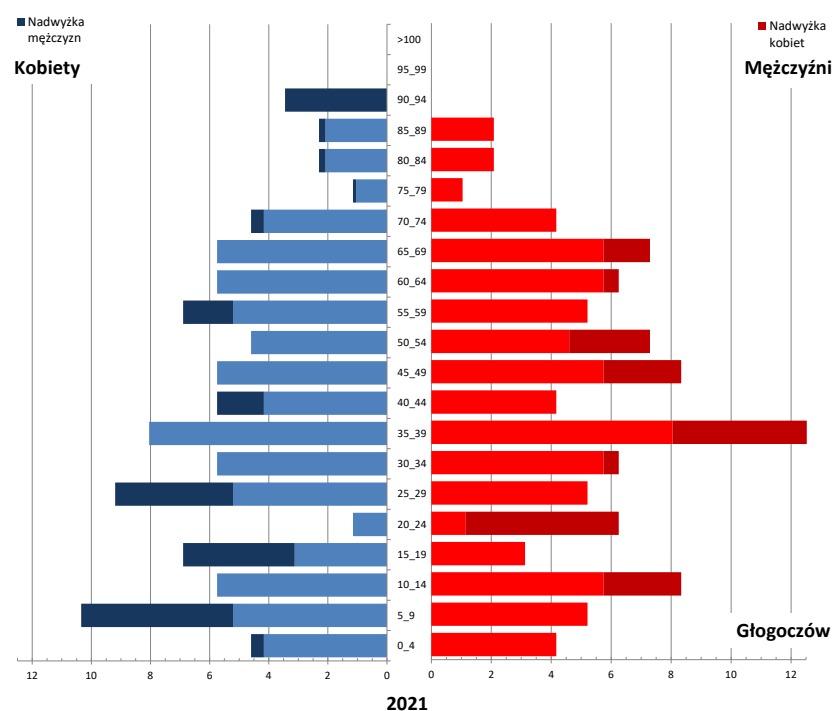
1.2.4 Zjawiska w sferze społecznej na podobszarze Głogoczów

► Demografia

Podobszar rewitalizacji Głogoczów (wraz z podobszarem Jawornik) należał do najmniej ludnych spośród podobszarów rewitalizacji. Liczba jego mieszkańców, wynosząca w 2015 r. 178 osób, w 2021 r. zwiększyła się (podobnie jak w przypadku Jawornika) o 5 osób (2,8%). Przeciętna, roczna dynamika tego zjawiska wyniosła zatem 0,5%.

Struktura demograficzna podobszaru Głogoczów, wykazywała w roku 2021²⁰ pewne cechy struktur zarówno względnie młodych, jak i stagnujących. Zauważalne były zarówno grupa osób w wieku sędziwym czy przedziały przypadające na wiek produkcyjny niemobilny, jak i względnie wysokie udziały roczników najmłodszych.

Rys. 12 Struktura wieku populacji podobszaru rewitalizacji Głogoczów w roku 2021

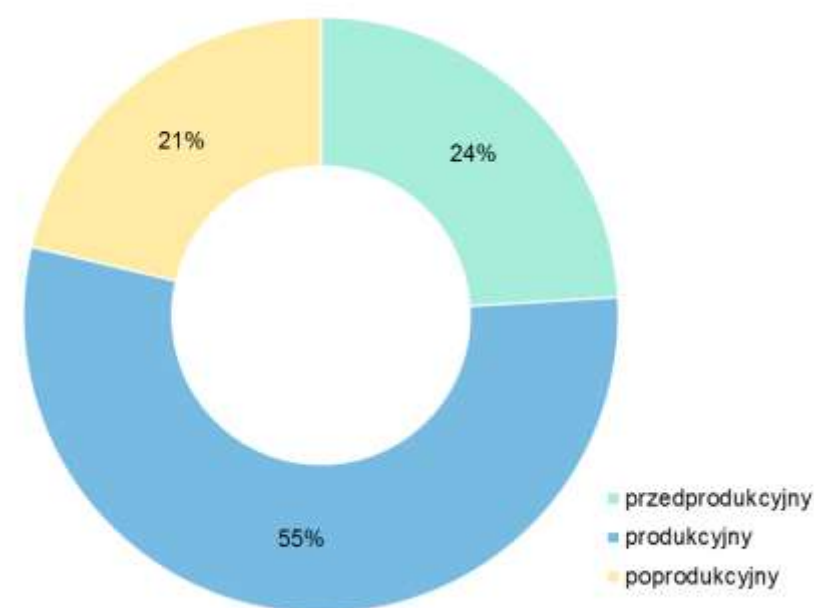
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach.

Podstawowe miary odnoszących się do jej rozkładu statystycznego populacji podobszaru Głogoczów lokują ją pomiędzy względnie młodą populacją Jawornika a wyraźnie starzejącymi się populacjami miejskich podobszarów rewitalizacji. Najczęściej występującym rocznikiem (dominanta) była w 2021 r. grupa osób w wieku 38 lat. Na identycznym do dominanty poziomie znajdowała się mediana, która również wyniosła 38 lat, a przeciętny wiek mieszkańca podobszaru wyniósł 40,2 lat.

Ludność podobszaru Głogoczów nie wykazywała zróżnicowania przeciętnej wieku ze względu na płeć. Minimalnie wyższy od średniego wieku kobiet (40,1) okazał się średni wiek mężczyzn (40,2). Podobszar Głogoczów charakteryzował się również najniższym poziomem wskaźnika feminizacji.

W 2021 r. wyniósł on 110,3, co oznaczało 10% nadwyżkę kobiet nad mężczyznami w strukturze populacji według płci.

Struktura wieku według ekonomicznych grup wieku odzwierciedla specyficzny charakter struktury demograficznej podobszaru polegający na jednoczesnym występowaniu zarówno względnie wysokiego udziału osób w wieku przedprodukcyjnym (24%), jak również podwyższonego udziału osób w wieku poprodukcyjnym (21%). W tej sytuacji na wiek produkcyjny przypadało już tylko 55% mieszkańców, wśród podobszarów rewitalizacji wartością względnie niską, nieodbiegającą już znacząco np. od analogicznej wartości dla podobszaru Osiedle Tysiąclecia (54%). Na podobszarze Głogoczów w 2021 r. mieszkało 40 osób w wieku produkcyjnym niemobilnym. Liczba ta odpowiadała udziałowi w ogóle populacji na poziomie 21,9%, który był nieznacznie niższy od wartości dla całej gminy wynoszącej 22,2%.

Rys. 13 Struktura wieku ludności podobszaru rewitalizacji Głogoczów według ekonomicznych grup wieku w roku 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach.

Jedną z miar wywodzących się z nurtu koncepcji kapitału kreatywnego Floridy, a odnoszącą się do wymiaru demograficznego, jest udział osób w wieku 15-29 lat w ogóle ludności. Wartość tego wskaźnika dla podobszaru Głogoczów kształtowała się na poziomie 15,8% i była wartością najwyższą spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji w 2021 r.

²⁰ W odróżnieniu od obszaru miejskiego, UMIG nie dysponował szczegółowymi danymi demograficznymi dla obszaru wiejskiego gminy, zatem niemożliwe było przeprowadzenie analiz dla lat wcześniejszych.

W 2021 r. wskaźnik obciążenia osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku poprodukcyjnym na podobszarze Głogoczów był niższy niż na obu podobszarach miejskich, ale znacząco wyższy niż na podobszarze Jawornik i wynosił 39, co oznacza, iż na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 39 osób w wieku poprodukcyjnym.

Wskaźnikiem coraz częściej stosowanym w badaniach procesów starzenia się populacji dojrzałych, jest wskaźnik podwójnego starzenia się, oddający udział osób w wieku sędziwym, tj. 80 lat i więcej w relacji do osób starszych, tj. w wieku 65 lat i więcej. W przypadku podobszaru Głogoczów wartość tego wskaźnika wyniosła w 2021 r. 33%. Wynik ten był najwyższym spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji (Centrum – 18,9%, Osiedle Tysiąclecia – 26,6%, Jawornik – 12%) i był efektem obecności w podobszarze 11 mieszkańców w wieku 80 lat i więcej.

► Bezrobocie

Na podobszarze Głogoczów, podobnie jak na podobszarze Jawornik, wskaźnik liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców we wszystkich analizowanych kategoriach przekraczał wartości referencyjne, najwięcej, dwuipółkrotnie, w przypadku osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (4,37, gmina 1,73). Dla pozostałych kategorii osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy wartości wskaźników wyniosły: 2,73 w przypadku osób bez doświadczenia zawodowego (gmina 1,32), 6,01 – bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych (gmina 3,06), 7,10 – długotrwale bezrobotni (gmina 3,71), 6,01 – bezrobotni do 30. roku życia (gmina 3,19), 4,92 – bezrobotni powyżej 50. roku życia (gmina 3,43) oraz 2,73 – bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia (gmina 2,05). W wartościach bezwzględnych najwięcej osób bezrobotnych odnotowano wśród długotrwale bezrobotnych (13) oraz bezrobotnych do 30. roku życia i bez kwalifikacji zawodowych (po 11 osób); najmniej – wśród osób bez doświadczenia zawodowego oraz posiadających co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia (po 5 osób).

Mieszkańcy uczestniczący w konsultacjach społecznych potwierdzili występowanie na podobszarze problemów związanych z bezrobociem. Do takich, ich zdaniem należały: problemy z aktywizacją zawodową osób z uzależnieniami, brak ofert pracy dla wykwalifikowanych pracowników oraz występowanie zjawiska pracy „na czarno”.

► Pomoc społeczna

Podobszar Głogoczów w 2015 r. był podobszarem o najwyższym poziomie koncentracji osób korzystających z pomocy społecznej spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji. Wskaźnik liczby klientów CUS ogółem, w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosił 6,31, przy średniej dla gminy 5,94.

Natężenie pomocy społecznej mierzone liczbą klientów CUS w przeliczeniu na 100 mieszkańców uległo w okresie 2015-2020 zasadniczemu ograniczeniu. Wartość wskaźnika spadła z 6,31 do 0,55, tj. o blisko 91%. W efekcie w 2020 r. był on wyraźnie poniżej średniej dla gminy wynoszącej 2,5.

Funkcję pomocniczą dla określenia skali pomocy społecznej pełniły wskaźniki uwzględniające liczbę osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z powodu ubóstwa oraz bezrobocia. W 2020 r. nie odnotowano żadnej rodziny (osoby) otrzymujących wsparcie z tych powodów.

Wyniki te pozwalają na stwierdzenie braku występowania na podobszarze Głogoczów problemów wynikających z dużej intensywności korzystania przez mieszkańców podobszaru z pomocy społecznej.

► Niepełnosprawność i choroba

W 2020 r. na podobszarze Głogoczów wskaźniki liczby osób w rodzinach objętych wsparciem CUS z powodu niepełnosprawności oraz z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby wyniosły 0,55 osób na 100 mieszkańców i były niższe od wartości referencyjnych wynoszących odpowiednio 1,27 i 1,33. W każdym z tych przypadków wsparciem objęta była jedna jednoosobowa rodzina.

Więcej osób (rodzin) pobierało natomiast zasiłki pielęgnacyjne (4). W przeliczeniu na 100 mieszkańców wskaźnik dla podobszaru wyniósł 2,19 przy średniej dla gminy wynoszącej 1,68.

► Osoby o szczególnych potrzebach

Z uwagi na ograniczony zasób dostępnych mierników, pozwalających na zidentyfikowanie liczby osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności, szczególnie na poziomie diagnoz wewnątrzgminnych, analizę taką przeprowadzono w oparciu o wskaźniki obejmujące: dzieci w wieku 0-3 lata, osoby w wieku poprodukcyjnym, osoby sędziwe (80 lat i więcej) oraz osoby otrzymujące wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności, jako że te kategorie ludności łącznie obrazują stosunkowo szeroki katalog barier, których mogą doświadczać osoby o trwałym lub czasowym ograniczeniu w mobilności lub percepcji.

W 2021 r. na podobszarze Głogoczów mieszkało 6 dzieci do lat 3, stanowiących 3,3% populacji podobszaru. Był to wynik niższy niż wartość dla całej gminy, która wynosiła 4,5%.

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkujących podobszar Jawornik w 2021 r. wyniosła 39. Odpowiadała ona 21,3% udziałowi w ogóle populacji, przy średniej dla gminy 18,5%.

Na podobszarze Jawornik w 2021 r. mieszkało 11 osób w wieku sędziwym. W wymiarze względnym dało to udział osób najstarszych w ogóle populacji wynoszący 6,0%, a więc więcej niż wartość referencyjna (3,8%).

W 2021 r. odnotowano 1 osobę i jednocześnie rodzinę otrzymującą wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności. W przeliczeniu na 100 mieszkańców dało to wartość 0,55, co było wartością poniżej średniej dla gminy (0,79).

Kategorie osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności	Podobszar Głogoczów		Gmina
	liczba	w przeliczeniu na 100 mieszk.	w przeliczeniu na 100 mieszk.
Dzieci w wieku 0-3	6	3,3	4,5
Osoby w wieku poprodukcyjnym	39	21,3	18,5
Osoby sędziwe	11	6,0	3,8
Osoby otrzymujące wsparcie z CUS z powodu niepełnosprawności	1	0,55	0,79

Tab. 5 Osoby ze szczególnymi potrzebami na podobszarze rewitalizacji Głogoczów w roku 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach i in.

Podsumowując, na terenie podobszaru Głogoczów zidentyfikowano potencjalne wyzwania wynikające z występowania znaczącej liczby osób w wieku poprodukcyjnym, w tym najstarszych seniorów. Łącznie osoby w obu skrajnych grupach wiekowych (0-3 oraz w wieku poprodukcyjnym) stanowiły 24,6% ogółu populacji, przy analogicznej wartości dla całej gminy wynoszącej 23,0%.

► Problemy rodzin

Na podobszarze Głogoczów w 2020 r. nie odnotowano osób w żadnej z analizowanych w przypadku badania kondycji rodzin kategorii, tj.: otrzymujących wsparcie CUS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, objętych procedurą Niebieskiej Karty czy otrzymujących świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego.

► Problemy związane z alkoholem

W 2020 r. na podobszarze Głogoczów nie odnotowano żadnej osoby (rodziny) pobierającej świadczenia z CUS z powodu alkoholizmu. W latach 2018-2021 skierowano do GKRPA 2 wnioski dotyczące mieszkańców podobszaru, co po przeliczeniu na 1000 mieszkańców, dało wartość wskaźnika wynoszącą 10,9, a więc dwukrotnie wyższą od wartości referencyjnej dla gminy (5,2).

Wskaźniki te, wskazujące na niewielką skalę zjawiska w wartościach bezwzględnych, nie do końca wydają się oddawać stan rzeczywisty. Uczestniczący w spotkaniu konsultacyjnym mieszkańcy podobszaru sygnalizowali bowiem problemy w tym zakresie. Szczególną uwagę zwracano na: obecność osób mających problem z alkoholem, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych (w okolicy domu kultury) oraz punkt sprzedaży alkoholu znajdujący się w

bezpośrednim sąsiedztwie Szkoły Podstawowej. Uwagi te korelują ze zgłaszanymi przez mieszkańców uwagami dotyczącymi problemów z aktywizacją zawodową osób z uzależnieniami.

Uwzględniając powyższe wydaje się, iż problem ten powinien być uwzględniony przy planowaniu interwencji rewitalizacyjnej dla podobszaru.

► Poziom edukacji

Z uwagi na dostępność danych, do analizy poziomu edukacji wykorzystano wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach szkolnych 2018/2019 - 2020/2021²¹. Podobszar Głogoczów wchodził w skład obwodu szkolnego SP w Głogoczowie, dlatego też wyniki egzaminu ósmoklasisty tej szkoły przyjęto za reprezentatywne dla całego podobszaru.

W analizowanym okresie wyniki egzaminu ósmoklasisty obniżyły się niezależnie od przedmiotu i w porównaniu do pozostałych podobszarów rewitalizacji, pozostawały na niskim poziomie. W roku 2020/2021 średni wynik z matematyki mierzony w punktach osiągnął poziom jednocyfrowy, tj. 9 pkt (średni wynik w % wyniósł 37).

Niekorzystnie dla SP w Głogoczowie wypada również porównanie zarówno do średniej dla regionu, jak i średniej dla małopolskich wsi. Średnie wyniki egzaminów z wszystkich przedmiotów (w %) we wszystkich analizowanych latach były w SP w Głogoczowie wyraźnie niższe – różnice wynosiły w porównaniu ze średnią dla regionu od 4 do 29 p. proc., dla miast – od 2 do 24 p. proc. Widoczne jest również znaczące pogorszenie wyników w latach 2020 i 2021. W przypadku egzaminu z j. polskiego różnica w porównaniu do średniej dla regionu zwiększyła się z 3 do 15 p. proc., a w porównaniu do średniej dla wsi – z 1 do 13 p. proc. W przypadku egzaminu z matematyki różnica w porównaniu do średniej dla regionu zwiększyła się z 5 do 15 p. proc., a w porównaniu do średniej dla wsi – z 2 do 12 p. proc. Najmniejszy skok odnotowano w przypadku j. angielskiego, jednak wynika to z faktu, iż już w 2019 r. wyniki SP w Głogoczowie były aż o 16 p. proc. niższe niż średnia dla regionu i 9 p. proc. niższe niż średnia dla wsi; w 2021 r. różnica ta zwiększyła się odpowiednio do 20 i 14 p. proc.

Przyczyn pogorszenia się wyników egzaminów można upatrywać w negatywnym oddziaływaniu pandemii SARS-CoV-2 na system edukacji. Funkcjonowanie szkół w formie tzw. „nauczania zdalnego” miało niekorzystny wpływ na proces kształcenia, wychowania i opieki, przyczyniając się do obniżenia jakości kształcenia i pogłębienia nierówności edukacyjnych (co dokładnie

²¹ W związku z pandemią Covid-19 egzamin w roku szkolnym 2020/2021 odbywał się z uwzględnieniem ograniczenia zakresu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego (Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 16 grudnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych rozwiązań

w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 2314).

potwierdza przypadek Głogoczowa) oraz do pogorszenia kondycji psychofizycznej uczniów i nauczycieli.²²

Niski poziom wyników egzaminów znalazł potwierdzenie w opiniach mieszkańców. Zwracali oni uwagę na niski poziom edukacji, niewielki udział dzieci w aktywnościach dodatkowych (konkursy międzyszkolne) oraz niską dostępność zajęć dodatkowych w szkole.

Uwzględniając powyższe należy uznać, iż zarówno uczniowie, jak i sama szkoła w Głogoczowie z pewnością wymagają wsparcia. Celem w tym przypadku jest nie tyle powrót do poziomu edukacji sprzed pandemii (który zdecydowanie nie był zadawalający), lecz zmniejszenie dystansu do reszty myślenickich szkół. W kontekście względnie wysokiego udziału roczników najmłodszych w populacji podobszaru powinno to być jedno z kluczowych wyzwań.

► Uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym

Dane z 2015 r. odnoszące się do poziomu czytelnictwa na podobszarze Głogoczów wskazywały na różnicowany charakter uwarunkowań w tym zakresie. Liczba czytelników w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosła 11,79, zaś wypożyczeń na 1 czytelnika 13,61. W obu przypadkach była to wartość niższa od poziomu dla całej gminy (odpowiednio 19,50 i 15,90).

W roku 2020 wskaźnik czytelnictwa dla podobszaru wzrósł do poziomu 56,28 na 100 mieszkańców, i mimo spadku w roku następnym do poziomu 42,08, nadal plasował się znacznie powyżej średniej dla gminy wynoszącej w 2021 r. 8,04. Odwrotną dynamikę wykazywał wskaźnik liczby wypożyczeń przypadających na 1 czytelnika, który w 2020 r. wyniósł zaledwie 3,74, zaś rok później wzrósł ponad pięciokrotnie, do 20,00, znajdując się tym samym wyraźnie powyżej wartości dla gminy (16,44).

Podczas konsultacji społecznych zwracano uwagę, iż na podobszarze rewitalizacji koncentruje się znaczna część aktywności nie tylko jego mieszkańców, ale całego sołectwa. Wynika to z faktu, iż to właśnie tutaj mają swoją siedzibę: OSP w Głogoczowie, Koło Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Głogoczowa, klub piłkarski czy parafia (przy której działa schola i organizacje charytatywne). Na podobszarze działa także Wiejski Dom Kultury. Jednocześnie pewnym problemem jest brak koordynacji działań organizacji funkcjonujących na terenie podobszaru.

► Aktywność obywatelska

Aktywność obywatelską w poszczególnych podobszarach rewitalizacji mierzono przy wykorzystaniu informacji o frekwencji w pierwszej turze głosowań na burmistrza w wyborach

samorządowych w latach 2014 i 2018. Dla podobszaru Głogoczów za reprezentatywne przyjęto wartości dla obwodu głosowania nr 15.

W 2014 r. odnotowana w tym obwodzie frekwencja wyniosła 42,3%, przy wartości dla gminy 53,3%. Był to drugi najniższy wynik wśród wszystkich stałych obwodów głosowania na obszarze gminy. W wyborach z roku 2018 frekwencja dla podobszaru wyniosła 55,5%, przy średniej dla gminy 59%. Mimo korzystnego trendu w tym zakresie, wynik ten był czwartym najniższym w gminie.

Niższy od przeciętnej poziom frekwencji wyborczej w obu analizowanych latach pozwala stwierdzić względnie trwały problem niewystarczającego angażowania się mieszkańców podobszaru Głogoczów w aktywność o charakterze obywatelskim.

Problem niskiej aktywności obywatelskiej potwierdzili sami mieszkańcy podczas dyskusji, która odbyła się w trakcie spotkania z mieszkańcami Głogoczowa.

► Bezpieczeństwo

Dane dotyczące bezpieczeństwa zawarte w pogłębionej diagnozie podobszaru Głogoczów w GPR 2016-2025 wskazywały na występowanie korzystnych uwarunkowań w tym względzie. Wskaźnik przestępczości wynoszący 1,34 był bowiem o połowę niższy od wartości referencyjnej dla gminy (2,59). Weryfikacji aktualności diagnozy w tym zakresie dokonano w oparciu o dane za lata 2020 oraz 2021 udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Myślenicach w zakresie interwencji oraz Straż Miejską w zakresie wykroczeń.

W 2021 na podobszarze Głogoczów odnotowano 103 interwencje, w tym 72 publiczne oraz 31 domowych. W przypadku interwencji publicznych była to wartość wyższa niż w 2020 r. (52) zaś w przypadku domowych niższa (36). Wartości wskaźników dla podobszaru w przeliczeniu na 100 mieszkańców, zarówno dotyczące interwencji publicznych (39,3), jak i domowych (16,9), przekraczały wartości referencyjne dla gminy (odpowiednio: 1,6 i 0,7).

Analiza danych dotyczących wykroczeń udostępnionych przez Straż Miejską potwierdziła występowanie zagrożeń związanych z poziomem bezpieczeństwa na podobszarze. Liczba wykroczeń ogółem wzrosła z 6 w 2020 r. do 16 w roku 2021. W przeliczeniu na 100 mieszkańców wartości wskaźników wyniosły odpowiednio: 3,28 i 8,74. W pierwszym z wymienionych przypadków była to wartość niższa od referencyjnej (4,88), w drugim natomiast wyraźnie wyższa

²² Funkcjonowanie szkół w sytuacji zagrożenia COVID-19. Informacja o wynikach kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa, grudzień 2021, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,25380,vp,28141.pdf>

(3,99). Dwa spośród analizowanych typów wykroczeń charakteryzowały się poziomem wyższym od wartości dla gminy. Były to: wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu mienia i osób oraz utrzymaniu czystości i porządku. Wskaźniki dla tych rodzajów wykroczeń wyniosły odpowiednio: 1,09 w 2020 r. (gmina 0,22) i 1,64 w 2021 r. (gmina 0,08) oraz 1,64 w 2020 r. (gmina 0,40) i 2,19 w 2021 r. (gmina 0,14). W 2021 r. wartość referencyjną przekroczył również wskaźnik wykroczeń przeciwko ustawie o wychowaniu w trzeźwości, który, przy tylko jednym odnotowanym takim przypadku, w przeliczeniu na 100 mieszkańców podobszaru wyniósł 0,55, przy średniej dla gminy 0,07. W badanym okresie nie stwierdzono żadnych przypadków wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu.

Odnosnie wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji – mimo, iż poziom wskaźnika pozostawał poniżej wartości dla gminy, podczas spotkania konsultacyjnego zgłoszono lokalne deficyty w zakresie bezpieczeństwa komunikacyjnego, dotyczące w szczególności braku wystarczającej liczby miejsc parkingowych (w tym przy szkole) oraz nieoptymalnej lokalizacji przystanków komunikacji publicznej.

1.3. Diagnoza sfery gospodarczej

Zgodnie z uor do negatywnych zjawisk gospodarczych mogących stanowić podstawę do stwierdzenia stanu kryzysowego w tej sferze zalicza się w szczególności niski stopień przedsiębiorczości oraz słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw.

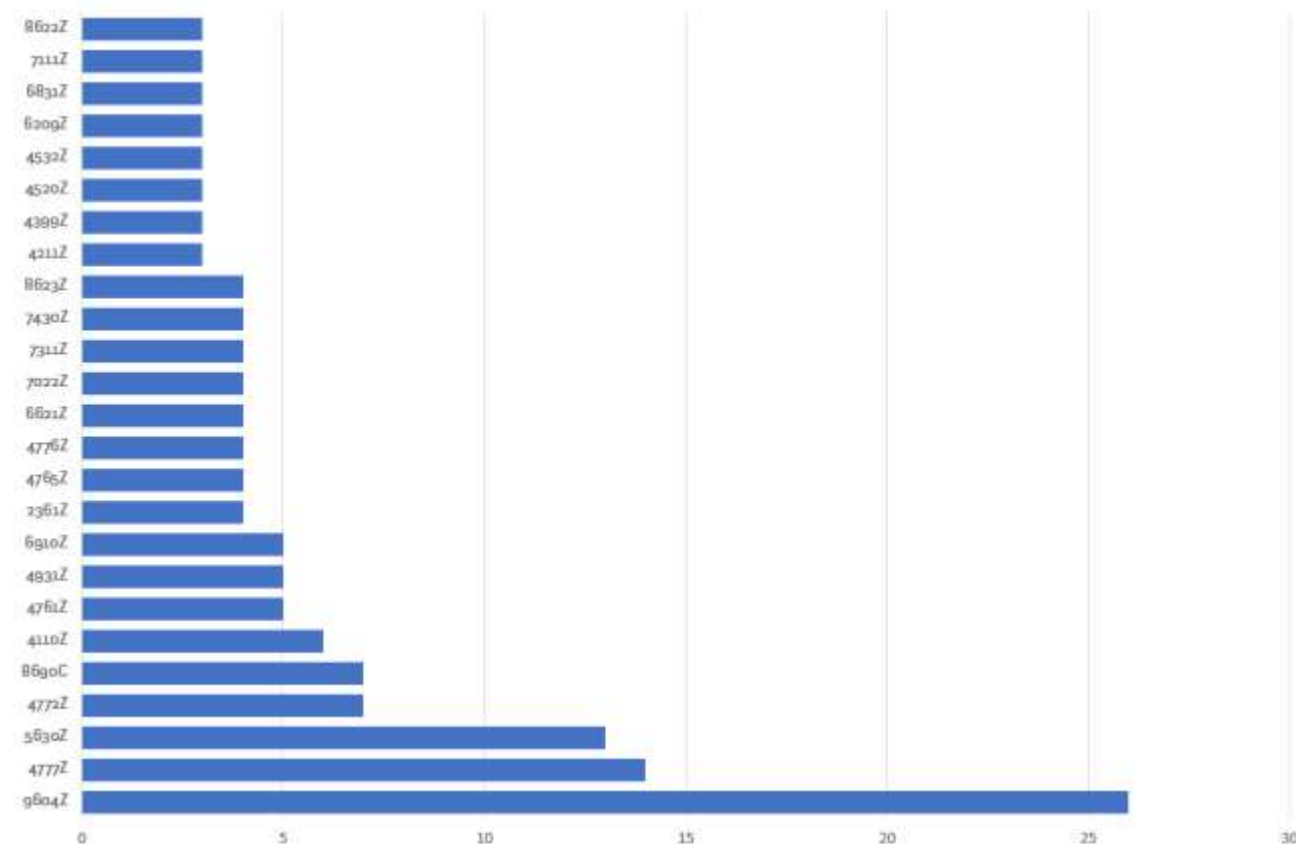
1.3.1. Zjawiska w sferze gospodarczej na podobszarze Centrum

Podobszar Centrum charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem podmiotów gospodarczych. Z występujących w bazie CEIDG 243 podmiotów gospodarczych, na dzień sporządzenia analizy aktywnych było 194, przy 24 zawieszonych. W stosunku do roku 2015 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 59. Wzrost odnotowano także w przypadku wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców: z 20,27 do 30,92.

Wśród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na podobszarze Centrum zdecydowana większość to niewielkie firmy w formie jednoosobowej działalności gospodarczej. Odnotowano również 24 podmioty w formie spółek. Dominują przedsiębiorstwa handlowo-usługowe. Szczegółowa charakterystyka firm została zaprezentowana na **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania..**

Działalność handlowo-usługowa skupiona jest głównie w sąsiedztwie ulic: Kościuszki, Reja oraz Bema oraz w budynkach otaczających rynek. Niepokojące jest duże zagęszczenie instytucji finansowych w otoczeniu rynku, gdzie swoje oddziały posiada aż dziesięć firm. Instytucje te często wypychają mniejsze podmioty gospodarcze, oferując atrakcyjniejsze ceny za wynajmowane lokale. Jednocześnie, z uwagi na specyfikę pracy banków, w miejscach ich koncentracji w godzinach popołudniowych życie społeczno-gospodarcze zaczyna zamierać. Znamienne jest, że na tak dużą liczbę instytucji finansowych ulokowanych w myślenickim rynku przypadają jedynie cztery kawiarnie i dwie restauracje.

Istotnym problemem jest brak profilu gospodarczego i pewnego pomysłu na ten obszar. Część firm wykorzystuje prestiżową lokalizację w przestrzeni dla podkreślenia swojej pozycji lub możliwości finansowych. Firmy te mogą jednak świadczyć swoje usługi niezależnie od lokalizacji. Jednocześnie duża część firm handlowo-usługowych boryka się z coraz większą konkurencją (fizyczną i wirtualną). W sytuacji odczuwalnego spadku liczby mieszkańców (naturalnych klientów) i pogarszających się standardów obsługi klientów zewnętrznych (gorsze warunki lokalowe, trudność z dotarciem do sklepu, słaba ekspozycja sklepów w przestrzeni miasta, gorsze warunki cenowe w stosunku do oferty internetowej), odczuwalny zaczyna być spadek obrotów i niejednokrotnie pojawiają się trudności z bieżącym funkcjonowaniem. Na to nakłada się konieczność ponoszenia wyższych kosztów stałych, wynikających często z konieczności utrzymywania obiektu w reżimie konserwatorskim i/lub braku możliwości modernizacji obiektu umożliwiającej zwiększenie jego efektywności energetycznej.

Kod PKD	Typ działalności
9604Z	Działalność usługowa związana z poprawą kondycji fizycznej
4777Z	Sprzedaż detaliczna zegarków, zegarów i biżuterii prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
5630Z	Przygotowywanie i podawanie napojów
4772Z	Sprzedaż detaliczna obuwia i wyrobów skórzanych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
8690C	Praktyka pielęgniarstwa i położniczego
4110Z	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków
4761Z	Sprzedaż detaliczna książek prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
4931Z	Transport lądowy pasażerski, miejski i podmiejski
6910Z	Działalność prawnicza
2361Z	Produkcja wyrobów budowlanych z betonu
4765Z	Sprzedaż detaliczna gier i zabawek prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
4776Z	Sprzedaż detaliczna kwiatów, roślin, nasion, nawozów, żywych zwierząt domowych, karmy dla zwierząt domowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach
6621Z	Działalność związana z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat
7022Z	Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania
7311Z	Działalność agencji reklamowych
7430Z	Działalność związana z tłumaczeniami
8623Z	Praktyka lekarska dentystyczna
4211Z	Roboty związane z budową dróg i autostrad
4399Z	Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane
4520Z	Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli
4532Z	Sprzedaż detaliczna części i akcesoriów do pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli
6209Z	Pozostała działalność usługowa w zakresie technologii informatycznych i komputerowych
6831Z	Pośrednictwo w obrocie nieruchomościami
7111Z	Działalność w zakresie architektury
8622Z	Praktyka lekarska specjalistyczna

Rys. 14 Lista najczęściej występujących podmiotów w podobszarze Centrum

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMIG w Myślenicach i in.

Fot. 1 Reklamy zewnętrzne w podobszarze Centrum
 Autor: Krzysztof Jeżak

Wnioski ze spotkania z mieszkańcami potwierdzają te spostrzeżenia. Mieszkańcy zwracali uwagę m.in. na zanikający w centrum handel. Jako przyczyny wskazywano pojawiające się sklepy wielkopowierzchniowe oraz brak warunków, które zachęcałyby do rozwoju funkcji targowych rynku (rynek traktowany jest raczej „jako miejsce do oglądania”). Zwrócono również uwagę na brak infrastruktury (w postaci stoisk, straganów) dla handlujących (potencjalny problem higieniczny związany z trzymaniem towarów i produktów na ziemi).

Sytuacji nie ułatwia ograniczona aktywność eventowa na głównym placu miasta. W 2021 r. w obszarze rynku zorganizowano jedynie 20 wydarzeń:

- obchody 3 Maja – 3 maja,
- otwarcie przestrzeni Rynku po remoncie – 7 czerwca,
- Złot mini – 11 lipca,
- Międzynarodowe Małopolskie Spotkania z Folklorem – 23-25 lipca,
- Rynek pełen dźwięków – koncerty 17 lipca, 7, 14, 21 i 28 sierpnia, 4, 11 i 25 września,
- Złot pojazdów zabytkowych – 13 sierpnia,
- Smyk Fest – 19-21 sierpnia,
- Narodowe Czytanie – 4 września,
- Piknik integracyjny NGO – 9 października,
- wystawa promująca projekt „Pozdrowienia z Myślenic – Myślenice 100-lat temu” – 22 października,
- obchody 11 Listopada – 11 listopada,
- Choinka na Myślenickim Rynku – 10 grudnia,
- Kiermasz Bożonarodzeniowy – 19 grudnia.

W konsekwencji, jak stwierdzili mieszkańcy, w centrum miasta nie toczy się życie.

Tego typu procesy obserwowane są w centrach większości średnich miast i są konsekwencją zmian zachodzących na rynku. W tej sytuacji dziwi stosunkowo słabe wykorzystanie dziedzictwa kulturowego jako naturalnego elementu sprzyjającego utrzymaniu istniejącej działalności lub rozwinięciu zupełnie nowej. Korzystanie z renty lokalizacyjnej jest chyba jedynym sposobem na ograniczenie niekorzystnych trendów i zbudowanie przewag konkurencyjnych.

Istotnym problemem identyfikowanym przez mieszkańców jest brak samoorganizacji. Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę na brak wspólnoty (słabe więzi społeczne) pomiędzy mieszkańcami centrum. Mieszkańcy jednoczą się jedynie wokół jakiegoś problemu. Na ten moment nie została powołana jednak organizacja reprezentująca przedsiębiorców z obszaru historycznego centrum miasta.

Brak jest przemyślanego konceptu funkcjonowania historycznego centrum miasta, nie tylko jako części tkanki miejskiej, ale przede wszystkim jako produktu kierowanego zarówno do mieszkańców, jak i do osób przyjezdnych (mieszkańcy powiatu, turyści). Oczywiście nie jest to łatwe zadanie w sytuacji dużej konkurencji jaką stanowi Kraków, niemniej dobrze przemyślana strategia rozwoju gospodarczego obszaru mogłaby dać nowy impuls rozwojowy.

Istotnym dostrzegalnym problemem jest wizerunek centrum miasta. Uczestnicy spotkania zwracali uwagę, że obszar mógłby być czystszy (problem z zachowaniem czystości pojawia się zwłaszcza jesienią i wiosną). W niektórych miejscach jest za mało koszy. Brak koszy zdaniem uczestników spotkania związany jest z ich niszczeniem. Betonowe kosze w centrum są za małe wskutek czego śmieci często się z nich wysypują (i „walają się” po mieście). Zgłoszono pomysł, aby zwiększyć częstotliwość opróżniania koszy oraz uruchomić aplikację, za pomocą której mieszkańcy mogliby na bieżąco zgłaszać pojawiające się w mieście problemy. W niektórych miejscach, jak przy budynku na rogu ul. Reja, jest brudno.

Na estetykę centrum miasta wpływa również chaos reklamowy oraz dość archaiczny sposób ekspozycji towarów przed niektórymi sklepami.

Zasadniczo brakuje koncepcji promocji lokalnych produktów. Brakuje też produktu turystycznego. Konieczna jest organizacja istniejących podmiotów i stała współpraca z przedstawicielem miasta, który powinien pełnić rolę koordynacyjną.

1.3.2. Zjawiska w sferze gospodarczej na podobszarze Osiedle Tysiąclecia

Podobszar charakteryzuje się monofunkcyjnym sposobem zagospodarowania, stanowiąc typową miejską sypialnię. Z występujących w bazie CEIDG 288 podmiotów gospodarczych, na dzień sporządzenia analizy aktywnych było 222, przy 51 zawieszonych. W stosunku do roku 2015 liczba podmiotów gospodarczych spadła o blisko 50%. Podobnie znaczący spadek odnotowano w przypadku wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców: z 16,26 do 6,69. Z uwagi na bliskość ścisłego centrum, gdzie występują liczne firmy handlowe i usługowe, poziom wskaźników nie jest jednak poważnym problemem.

Na tego typu monofunkcyjnych obszarach dominują firmy zakładane przez mieszkańców (stąd często adres rejestrowy w budynkach mieszkalnych). Z uwagi na profil demograficzny osiedla należy spodziewać się dalszego spadku liczby podmiotów gospodarczych wraz z przechodzeniem na emeryturę kolejnych mieszkańców. Zmiana tego trendu możliwa jest tylko w sytuacji dynamicznej wymiany mieszkańców. W trakcie spotkania z mieszkańcami nie wskazywano na negatywne oddziaływanie tych podmiotów lub niezgodne z zasadami współżycia społecznego wykorzystanie mieszkań do celów gospodarczych.

Pewnym problemem jest coraz częstszy proceder parkowania służbowych aut w granicach podobszaru, co znacząco pogarsza i tak trudną sytuację parkingową. Co gorsza, coraz częściej są to nie tylko auta osobowe, ale także dostawcze, których gabaryty dodatkowo utrudniają wykorzystanie i tak skąpych zasobów miejsc postojowych.

Istotną kwestią jest uporządkowanie otoczenia istniejącej zabudowy usługowej wzdłuż ul. Stanisława Pardyaka oraz reorganizacja zasad zatrzymywania się i parkowania wokół tych obiektów, tak by nie utrudniało to korzystania z tych obiektów klientom.

1.3.3. Zjawiska w sferze gospodarczej na podobszarze Jawornik

Podobszar charakteryzuje się typową dla obszarów wiejskich strukturą zagospodarowania, z dominacją zabudowy mieszkaniowej, z podstawowymi obiektami usługowymi zgrupowanymi w centrum wsi. Na podobszarze odnotowano niewielką liczbę podmiotów gospodarczych. Ich obecność nie wpływa na kondycję podobszaru i nie ma bezpośredniego powiązania z procesem rewitalizacji.

1.3.4. Zjawiska w sferze gospodarczej na podobszarze Głogoczków

Podobszar charakteryzuje się typową dla obszarów wiejskich strukturą zagospodarowania, z dominacją zabudowy mieszkaniowej, z podstawowymi obiektami usługowymi zgrupowanymi w centrum wsi. Na podobszarze odnotowano niewielką liczbę podmiotów gospodarczych. Ich

obecność nie wpływa na kondycję podobszaru i nie ma bezpośredniego powiązania z procesem rewitalizacji.

1.4. Diagnoza sfery przestrzenno-funkcjonalnej

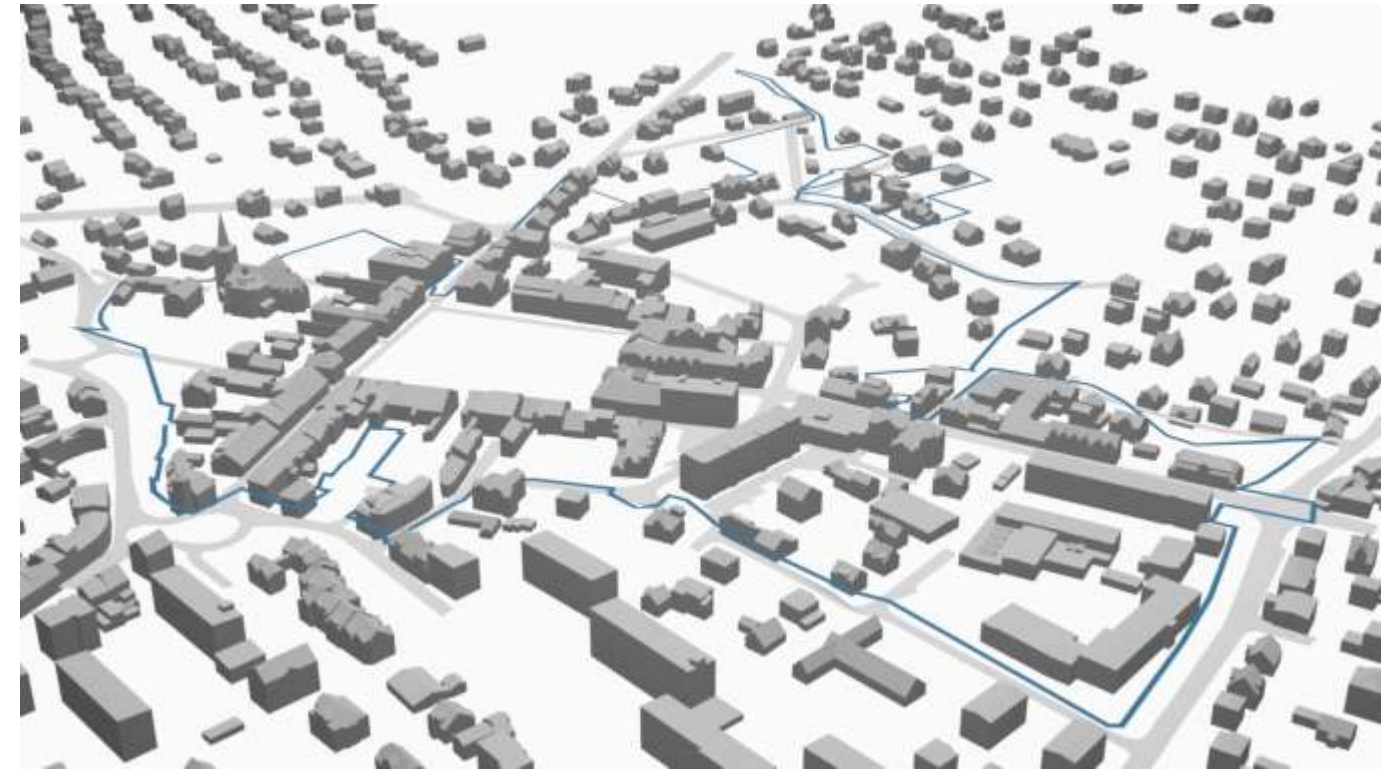
Zgodnie z uor do negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych mogących stanowić podstawę do stwierdzenia stanu kryzysowego w tej sferze zalicza się w szczególności: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niską jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w uod, niski poziom obsługi komunikacyjnej oraz niedobór lub niską jakość terenów publicznych.

1.4.1. Zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podobszarze Centrum

► Struktura zagospodarowania terenu

Podobszar charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą zagospodarowania terenu. Dominują tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej uzupełnione terenami zabudowy jednorodzinnej oraz wielorodzinnej. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna usytuowana jest wzdłuż ulic: Henryka Sienkiewicza, Romualda Traugutta, Henryka Jordana oraz Berka Joselewicza, a zabudowa wielorodzinna przy ulicy Konstantego I. Gałczyńskiego i Mikołaja Reja. Łącznie tereny o funkcjach publicznych zajmują ponad 3,6 ha (25% powierzchni podobszaru), a tereny wielofunkcyjne (handlowo-usługowe, budynki mieszkaniowo-usługowe) nieco ponad 4,6 ha (32% powierzchni podobszaru).

W granicach podobszaru znajduje się 517 budynków i budowli, w tym takie obiekty publiczne jak: Urząd Miasta i Gminy (Rynek 8/9), Starostwo Powiatowe (Kazimierza Wielkiego 5), Straż Miejska (Rynek 8), Ochotnicza Straż Pożarna (Tadeusza Kościuszki 16), Muzeum Niepodległości (Romualda Traugutta 11), Urząd Pocztowy (Mikołaja Reja 6), Zespół Szkół Techniczno-Ekonomicznych im. Mikołaja Reja (Stefana Żeromskiego 17), Kościół pw. Narodzenia NMP (Królowej Jadwigi 1), Powiatowy Ośrodek Doskonalenia i Doskonalenia Zawodowego (Stefana Żeromskiego 17), Szkoła Podstawowa nr 1 im. Juliusza Słowackiego (Króla Jana III Sobieskiego 1), Przedszkole samorządowe nr 4 (Berka Joselewicza 1).

Rys. 15 Wizualizacja 3D zabudowy w podobszarze Centrum

Źródło: opracowanie własne.

► Dostęp do podstawowych usług

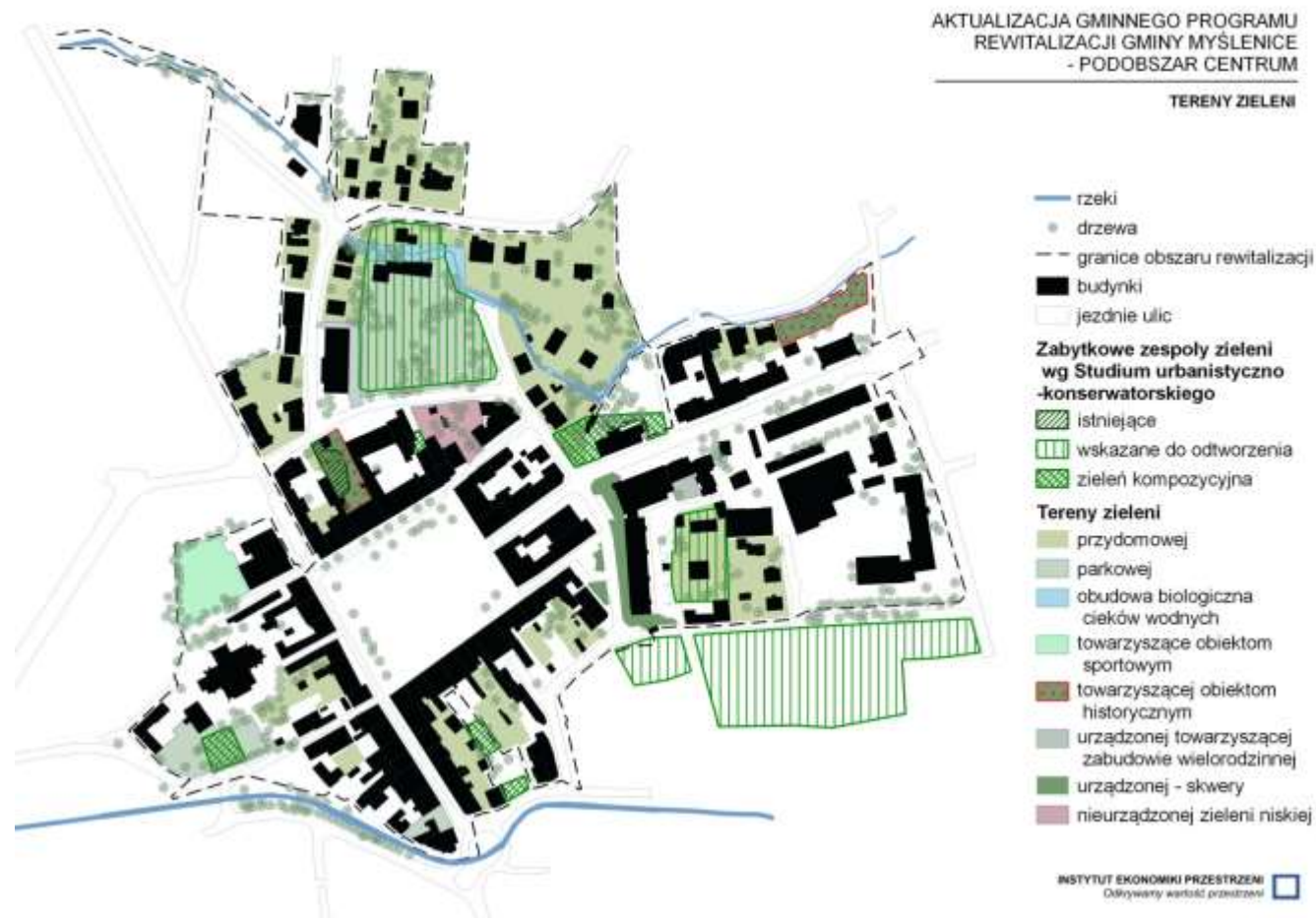
Analiza rozmieszczenia podstawowych usług, tj. przedszkola, szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej czy obiektów kultury, nie wskazuje na brak dostępu do tych obiektów. Zasadniczo dojście z miejsc zamieszkania do obiektów infrastruktury publicznej nie zajmuje więcej niż 15 minut. Myślenicki Ośrodek Kultury i Miejska Biblioteka Publiczna znajdują się w odległości do 1,3 km (15 min), kryta pływalnia – w odległości 1 km (13 min), a szkoły podstawowe – w odległości kilku (Szkoła Podstawowa nr 1) lub kilkunastu minut (Szkoła Podstawowa nr 2).

► Zielen

Na terenie podobszaru problemem jest nie tyle niski udział terenów zieleni w powierzchni ogółem, ile fakt, iż jest ona skoncentrowana w Parku Jordana, który jest jedynym większym kompleksem ogólnodostępnej zieleni na tym terenie. Z ogólnodostępnej zieleni w pozostałej części podobszaru występuje właściwie jedynie zielen przyuliczna. Wynika to zarówno z wysokiego poziomu urbanizacji obszaru, jak i ze znacznego udziału zabudowy jednorodzinnej, której co prawda towarzyszą tereny zieleni przydomowej, jednak dostępne tylko dla właścicieli nieruchomości. W efekcie, choć powierzchnia parku wynosi blisko 6 ha (40% powierzchni podobszaru), co oznacza, iż na jednego mieszkańca obszaru przypada średnio 85 m² zieleni urządzonej (a więc znacznie więcej niż np. na Osiedlu Tysiąclecia), w praktyce dostęp do tych terenów dla części osób mieszkających w dalszej odległości od parku (szczególnie osób z

ograniczeniami w poruszaniu się) może być utrudniony. Osobną kwestią jest niezadawalający stan Parku Jordana, o czym dalej.

W strukturze zieleni dominuje zieleń niska, która występuje na terenie Parku Jordana oraz w sąsiedztwie wybranych budynków zabudowy mieszkalnej i usługowej. Obserwuje się także dobrze wykształconą zieleń wysoką usytuowaną głównie w parku oraz wzdłuż ulic Berka Joselewicza oraz Mikołaja Reja.

Rys. 16 Tereny zieleni na podobszarze Centrum

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowując, w Centrum brakuje ogólnodostępnych miejsc zielonych (skwerów, parków kieszonkowych itp.) rozproszonych na terenie podobszaru, tak aby mogły stanowić miejsca odpoczynku i rekreacji w najbliższym sąsiedztwie miejsca zamieszkania. Stanowi to duże wyzwanie, gdyż z uwagi na zurbanizowany charakter podobszaru odczuwalny jest deficyt miejsc, które można w łatwy sposób zagospodarować na tego typu tereny zielone.

Tworzenie nowych miejsc zielonych jest ważne także z innego powodu. W centrach miast, charakteryzujących się zwartą zabudową, problemem jest tworzenie się miejskich wysp ciepła, czyli obszarów o wyższej temperaturze powietrza niż otaczające tereny. Zieleń bardzo pomaga walczyć z tym zjawiskiem.

Kolejnym argumentem na rzecz tworzenia rozproszonej sieci terenów zielonych (i zmniejszania tym samym obszarów uszczelnionych) jest fakt, iż zwiększają one zdolność wchłaniania wody, co w sytuacji coraz częściej występujących opadów nawalnych ma istotne znaczenie jako działanie chroniące przed podtopieniami i mikrowylewami (szerzej w części diagnozy dotyczącej zjawisk środowiskowych).

Mieszkańcy uczestniczący w spotkaniu konsultacyjnym zwracali uwagę na konieczność doposażenia Parku Jordana w infrastrukturę dla dzieci oraz poprawę stanu boisk sportowych.

► Dziedzictwo kulturowe

Podobszar Centrum stanowi istotny element dziedzictwa kulturowego miasta Myślenice. 45% powierzchni podobszaru (historyczne założenie urbanistyczne) wpisane jest do rejestru zabytku. W granicach podobszaru usytuowanych jest 18 obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz 30 obiektów zabytkowych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Mimo podejmowanych działań w zakresie rewaloryzacji zabytkowych budynków i przestrzeni publicznych wciąż obserwuje się dekapitalizację i degradację kluczowych dla dziedzictwa kulturowego: założenia urbanistycznego miasta Myślenice oraz historycznych obiektów (w tym zabytkowych).

► Jakość przestrzeni publicznych

Lokalne i ponadlokalne przestrzenie publiczne zajmują łącznie ponad 1/3 powierzchni podobszaru rewitalizacji, jednak jakość części z nich jest niska. Deficyty dotyczą w szczególności: Parku Jordana, przestrzeni między zabudową usytuowaną wzdłuż ul. Kościuszki a potokiem Bysinka, ul. Gałczyńskiego, tzw. Końskiego Targu stanowiącego teren publiczny o charakterze ponadlokalnym, sąsiedztwa Muzeum Niepodległości oraz ul. Reja. Obszary te wymagają nadania im nowych funkcji, rekompozycji zieleni oraz reintegracji z istniejącym zainwestowaniem.

W granicach obszaru miejscami o rozwiązaniach urbanistycznych niedostosowanych do zmieniających się funkcji obszaru są przede wszystkim historyczne place: przy Muzeum Niepodległości, tzw. Targ Koński w sąsiedztwie kościoła, Park Jordana, przestrzeń między zabudową usytuowaną wzdłuż ulicy Kościuszki a potokiem Bysinka oraz ul. Gałczyńskiego. Zdecydowanej nowej oprawy wymaga ulica Reja na odcinku od Starostwa Powiatowego do Rynku, jako główna droga wprowadzająca ruch od strony wschodniej.

Na podobszarze odczuwalny jest brak:

- wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych (adaptowanych adekwatnie do funkcji jaką w danym czasie pełni dana przestrzeń: handel, rozrywka (koncerty), kultura (wernisaże) itp.),
- funkcjonalnych elementów małej architektury (ławki, podpieracze dla osób starszych, infrastruktura do ładowania urządzeń mobilnych itp.)
- infrastruktury komunikacyjnej dostosowanej do potrzeb osób z ograniczeniami w poruszaniu się (chodniki, rampy, podjazdy).

Podczas spotkania mieszkańcy zwracali uwagę na zanikający w centrum handel. Jako przyczyny wskazano m.in. pojawiające się sklepy wielkopowierzchniowe oraz brak warunków do rozwoju funkcji targowych rynku. Rynek myślenicki, zdaniem mieszkańców, jest postrzegany głównie jako miejsce do oglądania i nie jest miejscem żywym, dlatego nie stanowi żadnej konkurencji dla rynku krakowskiego. W konsekwencji w centrum miasta nie toczy się życie. Zwrócono również uwagę na brak infrastruktury typu stoiska/stragany dla handlujących drobnymi produktami.

► Analiza barier przestrzennych i architektonicznych

Na podobszarze występują miejsca utrudnień w poruszaniu się pieszych oraz w kilku miejscach schody utrudniające lub wręcz uniemożliwiające przejście osobom o ograniczonej sprawności ruchowej (np. przy wejściu do Parku Jordana czy Kościoła pw. Narodzenia NMP od strony tzw. Targu Końskiego). Zidentyfikowano również liczne bariery w postaci zbyt wysokich krawężników na przejściach dla pieszych oraz nierównych powierzchni chodników. Istotnym problemem są powszechne bariery architektoniczne utrudniające dostęp do budynków zlokalizowanych na podobszarze. Problem dotyczy zarówno obiektów publicznych (budynek Urzędu Miasta i Gminy, Szkoły Podstawowej nr 1, Kościoła pw. Narodzenia NMP), jak i obiektów handlowo-usługowych zlokalizowanych w sąsiedztwie głównych reprezentacyjnych przestrzeni publicznych (Rynek wraz z ulicami dochodzącymi, ul. Reja). W wielu miejscach brakuje chodnika lub jest on znacznie zwężony (np. przy ulicach: Konopnickiej, Gałczyńskiego, Królowej Jadwigi).

Uciążliwość tych barier jest różna, ale ich cechą wspólną jest utrudnienie lub uniemożliwienie swobodnego wjazdu osobom z wózkiem lub na wózku oraz utrudnienie przemieszczania się osobom starszym oraz innym osobom z czasowymi lub stałymi ograniczeniami w poruszaniu się. Kwestie te wybrzmiały także podczas spotkania z mieszkańcami. Jego uczestnicy, oprócz identyfikacji ww. barier, zwrócili również uwagę na problem zbyt małej liczby ławek.

Kwestie te stanowią istotne wyzwanie, szczególnie biorąc pod uwagę starzejącą się populację podobszaru.

► Analiza nośników reklamowych w przestrzeni publicznej

Na potrzeby diagnozy podobszaru przeprowadzono analizę nośników reklamowych, której celem było ustalenie stopnia zanieczyszczenia przestrzeni publicznej chaotyczną reklamą zewnętrzną. Analizy wykonano dla głównych ciągów handlowo-usługowych zlokalizowanych w granicach podobszaru. W ramach prac sfotografowano fasady budynków, a następnie, po desaturacji, wydobyto te elementy fasad, które zajmują reklamy.

Z analizy wynika, że szczególnie w obrębie ulic: Reja, Gałczyńskiego i Słowackiego budynki pokryte są zbyt dużą liczbą reklam zasłaniających historyczne fasady. Zniszczone, o różnej kolorystyce i materiale wykończenia fasady wraz z dużą liczbą reklam tworzą dysharmonijną obudowę reprezentacyjnych przestrzeni publicznych. Zidentyfikowano budynki, których niemal cała wolna przestrzeń parteru pokryta jest reklamami. Widoczny jest brak standaryzacji w zakresie używanych nośników reklamowych.

Główne przyczyny takiego stanu rzeczy to: brak lokalnych regulacji prawych, które umożliwiłyby władzom samorządowym skuteczne opanowanie chaosu reklamowego oraz rozproszenie odpowiedzialności organów decyzyjnych i opiniujących (pas drogowy należący do województwa, powiatu i gminy).

Problemem powiązanim z tym zagadnieniem jest system identyfikacji nieruchomości. W trakcie spotkania z mieszkańcami zwrócono uwagę na problemy z oznakowaniem ulic oraz brakiem numerów domów lub, tam gdzie takie oznaczenia się pojawiają, ich różną stylistyką.

Brakuje również informacji o historii miasta. Podczas spotkania wskazano na sprawdzające się w innych ośrodkach rozwiązanie polegające na rozmieszczeniu QRkodów w przestrzeni miasta (na obiektach zabytkowych związanych z historią miasta).

► Poziom obsługi komunikacyjnej

Istniejące rozwiązania komunikacyjne nie są adekwatne do aktualnych potrzeb mieszkańców. Istnieje potrzeba ponownego przeanalizowania organizacji ruchu w podobszarze, ze szczególnym uwzględnieniem i preferencją dla ruchu rowerowego oraz pieszego. Obecnie dominuje komunikacja samochodowa.

Zasadniczo dobrym pomysłem było wprowadzenie opłat za zatrzymywanie się na ulicach bezpośrednio przylegających do Rynku. Należałoby jednak przeanalizować skuteczność tego rozwiązania. Niskie ceny postoju mogą powodować, iż przestrzeń parkingowa wykorzystywana jest głównie przez pracowników firm dojeżdżających do pracy, jako względnie tanie miejsca postojowe. W efekcie klienci sklepów muszą parkować w oddaleniu, co zniechęca ich do dokonywania zakupów w obiektach położonych w centrum miasta.

Zasadne jest generalne przemyślenie organizacji stref parkowania w mieście, tak by mogły skutecznie oddziaływać na zachowania kierowców. Być może należy rozszerzyć strefę na tereny położone w większej odległości od Rynku (np. parking przy Muzeum Niepodległości, ulice: Konopnickiej, Reja, Berka Joselewicza) czy też na obszary sąsiadujące z podobszarem (np. podobszar rewitalizacji Osiedle Tysiąclecia), a także przeorganizować na większej liczbie ulic ruch na jednokierunkowy, co pozwoliłoby na jego uspokojenie oraz zmianę zachowań komunikacyjnych mieszkańców i użytkowników obszaru. Istniejące rozwiązania nie zachęcają bowiem do korzystania z podobszaru przez turystów oraz klientów usług publicznych i komercyjnych.

Innym ważnym zagadnieniem jest kwestia bezpieczeństwa i funkcjonalności poszczególnych systemów komunikacyjnych. Problemem jest np. brak miejsca do zatrzymania się przy Szkole Podstawowej nr 1, co jest utrudnieniem przy odwożeniu dzieci do szkoły (podczas spotkania mieszkańcami padła propozycja stworzenia parkingu K&R w okolicy szkoły), oraz tranzytowy charakter ulicy Sobieckiego, stanowiący potencjalne zagrożenie dla dzieci wychodzących z placówki.

W trakcie warsztatów mieszkańcy zwracali również uwagę na konieczność rozważenia organizacji nowych przejść dla pieszych (np. przy ulicy Sienkiewicza) czy też przeanalizowania i

zmiany organizacji ruchu na niebezpiecznych skrzyżowaniach. Podnoszono nie tylko problem deficytu miejsc postojowych, lecz także kwestię niewłaściwej organizacji parkowania w centrum. Wprowadzenie opłaty parkingowej lub podniesienie ceny tam, gdzie jest zbyt niska, zdaniem uczestników zwiększyłoby rotację parkujących i poprawiłoby dostępność mieszkańców do miejsc parkowania. Niektórzy uczestnicy spotkania wyrażali potrzebę większej aktywności Policji i straży miejskiej w stosunku do niewłaściwie zaparkowanych samochodów oraz kierowców łamiących przepisy ruchu drogowego. Problem organizacji ruchu w centrum (w tym zwłaszcza parkowania) został uznany przez uczestników za bardzo ważny. Uczestnicy spotkania zgodzili się co do tego, że niewłaściwie zaparkowane samochody komplikują lub wręcz uniemożliwiają poruszanie się po mieście pieszym (zwłaszcza seniorom i matkom z wózkami). Dla rozwiązania problemu parkowania konieczna jest współpraca gminy z powiatem.

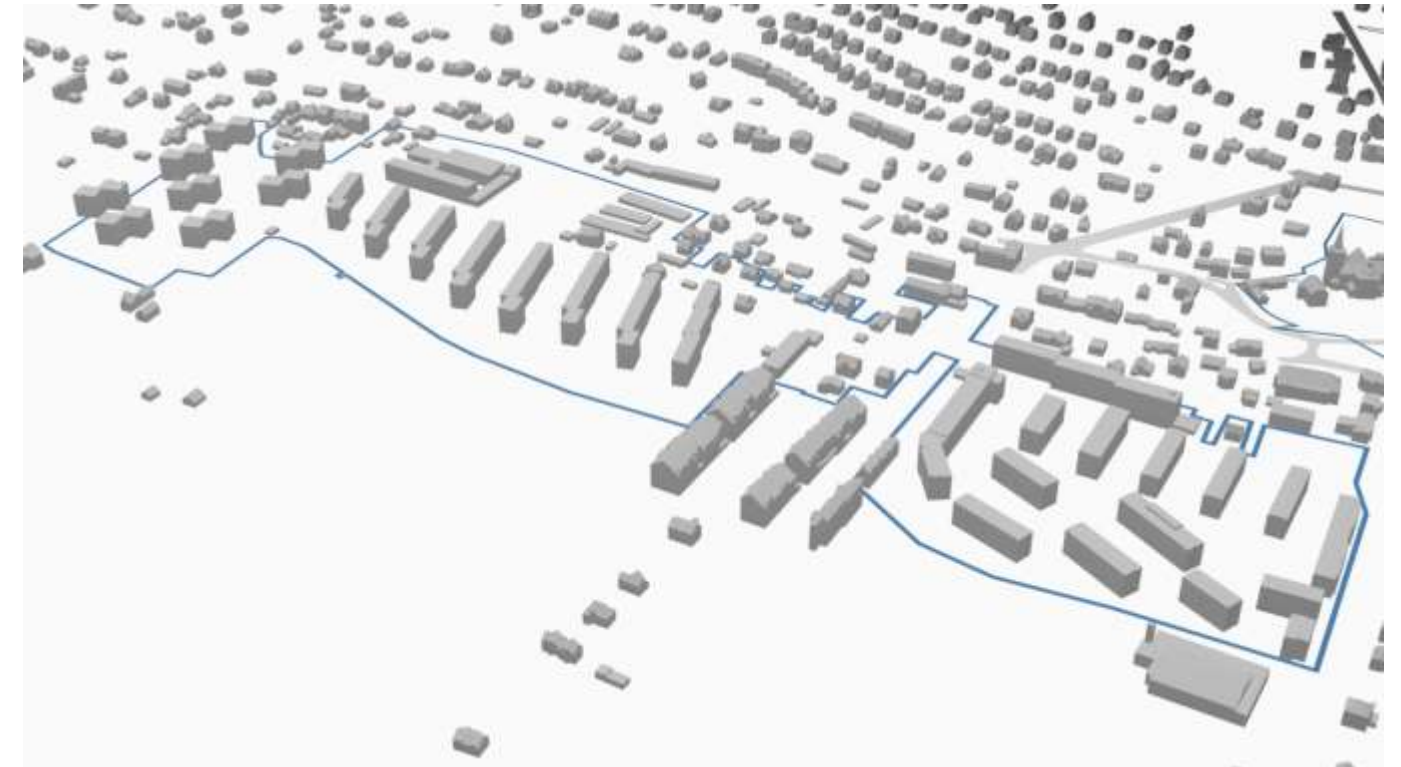
Mieszkańcy wskazywali również na braki w infrastrukturze rowerowej (stojaki, ścieżki rowerowe).

1.4.2. Zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podobszarze Osiedle Tysiąclecia

► Struktura zagospodarowania terenu

Podobszar charakteryzuje się wysoką gęstością zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (33 budynki, niskie oraz średniowysokie) oraz, co wynika z intensywności zagospodarowania, wysoką gęstością zaludnienia wynoszącą 21 182 osoby na km². Podobszar pełni od końca lat 60. XX wieku funkcję stale rozbudowywanej miejskiej sypialni. Obecnie trwa kolejny etap procesu dogęszczania zabudowy (w bliskim sąsiedztwie granic podobszaru wzdłuż ulicy Solidarności).

Udział w strukturze przestrzennej podobszaru terenów zabudowy mieszkaniowej przekracza 70%, co potwierdza jego monofunkcyjny charakter. Jedynym znaczącym obszarem o funkcji usługowej jest teren Szkoły Podstawowej nr 3 (11% powierzchni podobszaru).

Rys. 17 Wizualizacja 3D zabudowy w podobszarze Osiedle Tysiąclecia

Źródło: opracowanie własne.

► Dostęp do podstawowych usług

Zasadniczo dojście z miejsc zamieszkania do obiektów infrastruktury publicznej nie zajmuje więcej niż 15 minut. Z uwagi na bliskość centrum miasta (od 400 m do 1,2 km w przypadku najdalej położonych budynków) brak obiektów usługowych na podobszarze nie jest silnie odczuwalny.

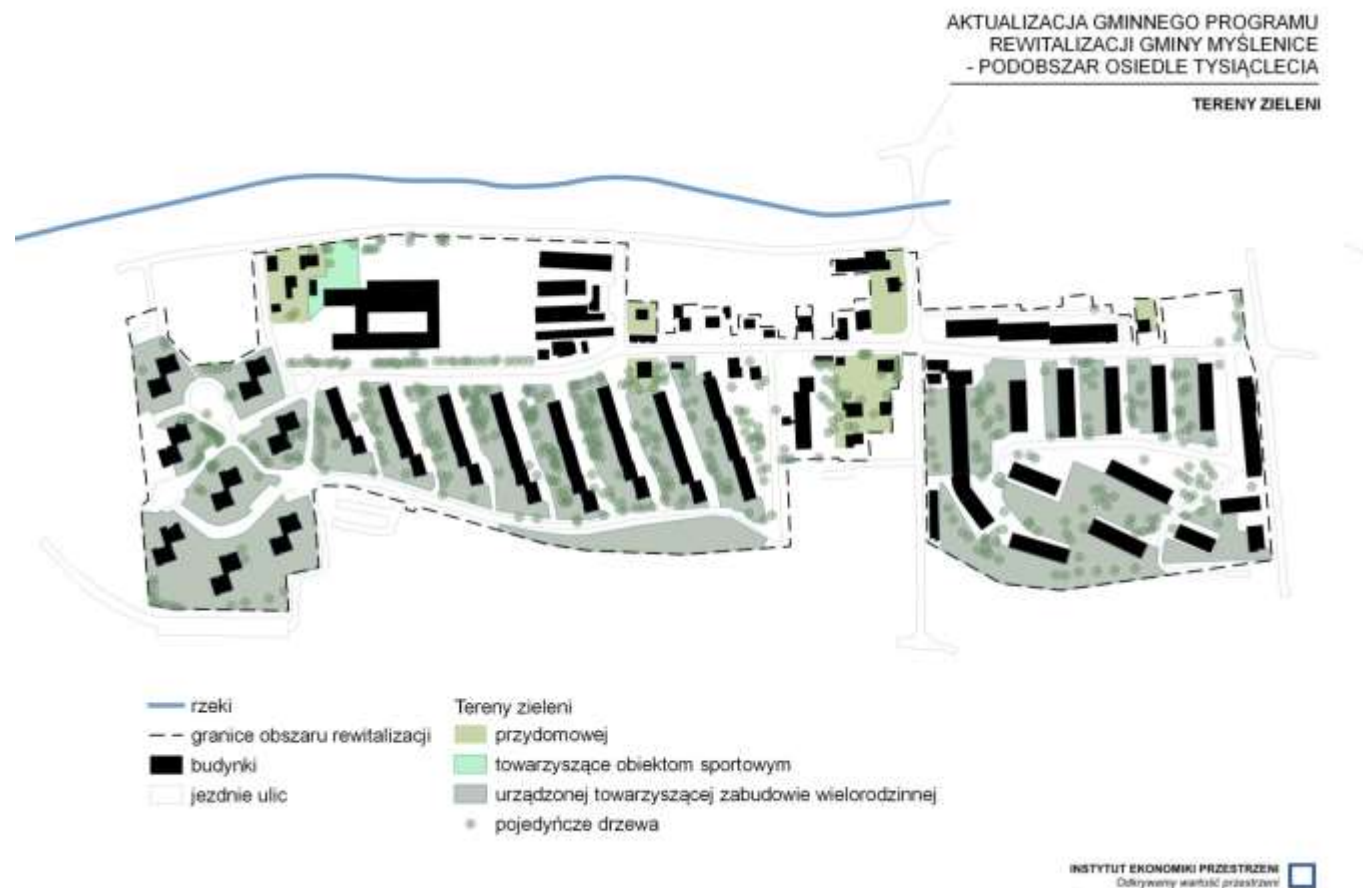
► Zieleń

Udział terenów zieleni, zarówno urządzonej, jak i nieurządzonej, na terenach osiedli mieszkaniowych wielorodzinnych waha się według badań od 15% do 30% ich powierzchni. W przypadku analizowanego podobszaru wynosi on 22%. Średnio na jednego mieszkańca przypada zatem 10,2 m² zieleni urządzonej.

W strukturze dominuje zieleń niska, która występuje wokół bloków mieszkalnych. Dostrzegalny jest brak lub ograniczony dostęp do terenów, na których można zorganizować nową przestrzeń rekreacyjną. Z uwagi na strukturę demograficzną osiedla dostrzegalny zaczyna być brak większego, zorganizowanego parku, który mógłby stanowić miejsce odpoczynku dla seniorów oraz osób z małymi dziećmi, czy też wybiegu dla psów. Obecnie psy załatwiają swoje potrzeby na terenach otwartych położonych powyżej ulicy Solidarności. Są to jednak tereny prywatne i w przypadku ich zagospodarowania problem stanie się istotny. Kwestie te były bardzo mocno akcentowane w trakcie spotkania z mieszkańcami.

Na podobszarze obserwuje się także dobrze wykształconą zielenią wysoką usytuowaną najczęściej wzdłuż bloków. Tworzy ona dobry mikroklimat, schładza budynki i przestrzeń w ich sąsiedztwie w okresie letnim, ale także zacienia budynki, co jest szczególnie dokuczliwe dla właścicieli mieszkań usytuowanych na parterze. Kwestia ta zaczyna stanowić przestrzeń konfliktu między mieszkańcami chcącymi zachować zielenią, a walczącymi o lepsze doświetlenie mieszkań.

Rozbieżne są oczekiwania mieszkańców w zakresie zieleni usytuowanej w sąsiedztwie budynków. Część z nich oczekuje ochrony i pielęgnacji tej zieleni, inni wyznaczenia nowych miejsc postojowych.

Rys. 18 Tereny zieleni na podobszarze Osiedle Tysiąclecia

Źródło: opracowanie własne.

► Poziom obsługi komunikacyjnej

Niewątpliwą zaletą dla mieszkańców jest bliskość szkoły podstawowej, choć na etapie jej projektowania nie zakładano, że uczęszczają będą do niej osoby spoza osiedla. Tak się jednak dzieje, co w efekcie rodzi istotne problemy komunikacyjne, gdy osoby dowożące dzieci do szkoły blokują wąską ul. Stanisława Pardyaka. Usytuowanie wejścia do szkoły w sąsiedztwie głównej osi komunikacyjnej osiedla również stwarza potencjalnie niebezpieczne sytuacje z udziałem

dzieci. W trakcie warsztatu zwracano także uwagę na brak przejścia dla pieszych w pobliżu szkoły (ul. 3 Maja), co w sytuacji dużego natężenia ruchu na tej ulicy stanowi poważne zagrożenie.

Po przeprowadzeniu działań termomodernizacyjnych oraz wprowadzeniu ciepłej wody użytkowej w większości budynków (szerzej w opisie sfery technicznej), kluczowym problemem pozostają zagadnienia związane z organizacją komunikacji wewnątrz osiedla oraz rozwiązanie problemu parkingowego.

Należy zwrócić uwagę na ograniczoną drożność istniejącego układu komunikacyjnego, który na etapie projektowania nie był przewidziany pod tak intensywne wykorzystanie. Dostrzegalny jest brak bezpiecznych odseparowanych od ruchu ciągów pieszych, a zwłaszcza rowerowych.

Mieszkańcy wskazywali na problem spadku poziomu bezpieczeństwa pieszych, wskazując przykład szybko jeżdżących w godzinach wieczornych kierowców, co sugerowałoby potrzebę spowolnienia ruchu, np. poprzez wprowadzenie rozwiązań organizacyjnych (strefa tempo 30) lub technicznych (progi zwalniające).

Problemem są również samochody parkujące na chodnikach, które utrudniają poruszanie się pieszym, szczególnie osobom o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności. Zdaniem mieszkańców strefa płatnego parkowania ustanowiona w centrum, przeniosła problem braku miejsc postojowych na Osiedle Tysiąclecia (ludzie pozostawiają samochody na osiedlu i idą na cały dzień do pracy, blokując miejsca mieszkańcom). Sugerowano konieczność zastanowienia się nad wprowadzeniem strefy płatnego parkowania lub innego rozwiązania organizacyjnego dyscyplinującego kierowców niebędących mieszkańcami osiedla.

Mieszkańcy zwracali również uwagę na szereg niebezpiecznych miejsc wymagających zmiany organizacji ruchu (skrzyżowania), szczególnie często wskazywano ul. Stanisława Pardyaka.

Kluczowym problemem podobszaru jest brak miejsc postojowych i garaży. Sytuacja parkingowa jest bardzo trudna, co wynika z uwarunkowań historycznych i gigantycznego boomu motoryzacyjnego jaki obserwujemy w Polsce od lat 90. XX wieku. Zasadniczo na etapie projektowania tego typu osiedli nie zakładano budowy parkingów lub miejsc postojowych dla wszystkich mieszkańców. Z dostępnej literatury wiadomo, że zasadniczo na 1 gospodarstwo domowe przypada na terenie osiedli wielkopłytowych mniej niż 0,5 miejsca postojowego. Oznacza to, że nawet aktywne działania w tym zakresie, polegające na wyznaczaniu nowych miejsc wzdłuż istniejących dróg dojazdowych lub w sąsiedztwie bloków, nie zaspokoją potrzeb wszystkich mieszkańców. Szczególnie, gdy obecnie na jedno gospodarstwo domowe przypadają niejednokrotnie dwa samochody.

Jak wynika z badań na starszych osiedlach wielorodzinnych (lata 60. XX wieku, początek lat 70.) liczba miejsc postojowych przypadających na 100 mieszkańców waha się między 4,2 a 11,5. Na osiedlach wybudowanych w latach 70. i 80. XX wieku wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 11,6 do 20,4 miejsc postojowych na 100 mieszkańców. W przypadku analizowanego obszaru wartość wskaźnika wynosi ok. 19,7 miejsca postojowego na 100 mieszkańców (przy założeniu parkowania również na chodnikach). Uwzględniając jedynie miejsca wyznaczone do parkowania wskaźnik ten spadnie do poziomu ok. 10 miejsc postojowych na 100 mieszkańców. Liczba miejsc

postojowych przypadająca na 1 gospodarstwo domowe wynosi ok. 0,6. Są to zatem typowe wartości dla tego typu osiedli, obszar ten nie odbiega ani in plus, ani in minus.

Problem jest trudny i szczególnie odczuwalny zarówno przez zmotoryzowanych, jak i pieszych użytkowników obszaru. W trakcie spotkania mieszkańcy wskazywali szereg miejsc, gdzie ich zdaniem należy pomyśleć o wygospodarowaniu miejsc postojowych. Część uczestników zwracała jednak uwagę, że nie powinno się to odbywać kosztem zieleni oraz bezpieczeństwa mieszkańców (zastawianie dróg pożarowych, co uniemożliwia dojazd służb ratowniczych – straż, pogotowie). Zgłoszono również propozycję dotyczącą budowy dwupoziomowego parkingu w sąsiedztwie szkoły podstawowej oraz rozbudowy istniejącego parkingu w sąsiedztwie basenu (2 piętra).

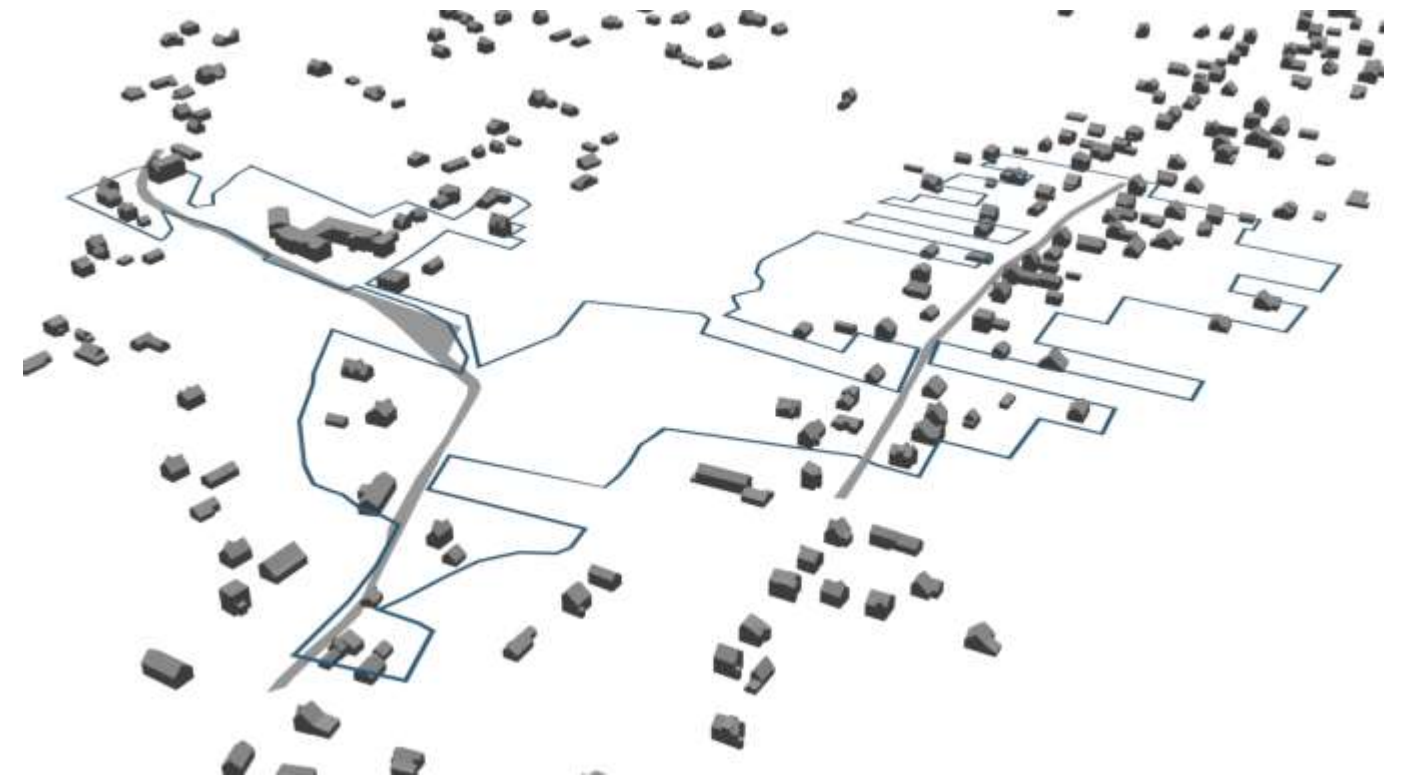
Mimo wielu problemów pozytywnym aspektem jest wzrastający ruch rowerowy i upowszechnianie się tego środka transportu. Mieszkańcy zwracali jednak uwagę, że dla rozwoju tej formy przemieszczania się niezbędne jest stworzenie sieci ścieżek rowerowych oraz infrastruktury rowerowej (np. zadaszonych miejsc na rowery), których obecnie brak.

1.4.3. Zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podobszarze Jawornik

► Struktura zagospodarowania terenu

Obszar objęty analizą charakteryzuje się typową dla obszarów wiejskich strukturą zagospodarowania terenu. Dominują tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz ze zgrupowanymi w centrum wsi obiektami usługowymi.

Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej położone są zarówno po południowej, jak i północnej stronie rzeki Głogoczówka.

Rys. 19 Wizualizacja 3D zabudowy w podobszarze Jawornik

Źródło: opracowanie własne.

W granicach podobszaru zlokalizowane są m.in. takie obiekty publiczne jak: szkoła podstawowa, przedszkole, boisko klubu LKS Jawor Jawornik oraz kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego.

Ważnym elementem struktury zagospodarowania terenu są rzeki Głogoczówka i Studzianka. Z uwagi na występujące coraz częściej deszcze nawałne rzeki te często wzbierają zalewając otaczające tereny. Stanowią zatem z jednej strony potencjał, a z drugiej problem.

► Dostęp do podstawowych usług

Analiza rozmieszczenia istniejących podstawowych usług (przedszkole, szkoła podstawowa) nie wskazuje na istotne ograniczenia w zakresie dostępu do tych obiektów.

► Jakość przestrzeni publicznych

W granicach obszaru miejscami o rozwiązaniach urbanistycznych niedostosowanych do zmieniających się funkcji obszaru są przede wszystkim tereny wzdłuż rzeki Głogoczówki, obecnie zaniedbane i dziko zarastające.

Na potencjał tego miejsca zwracali uwagę mieszkańcy w trakcie konsultacji społecznych.

1.4.4. Zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podobszarze Głogoczów

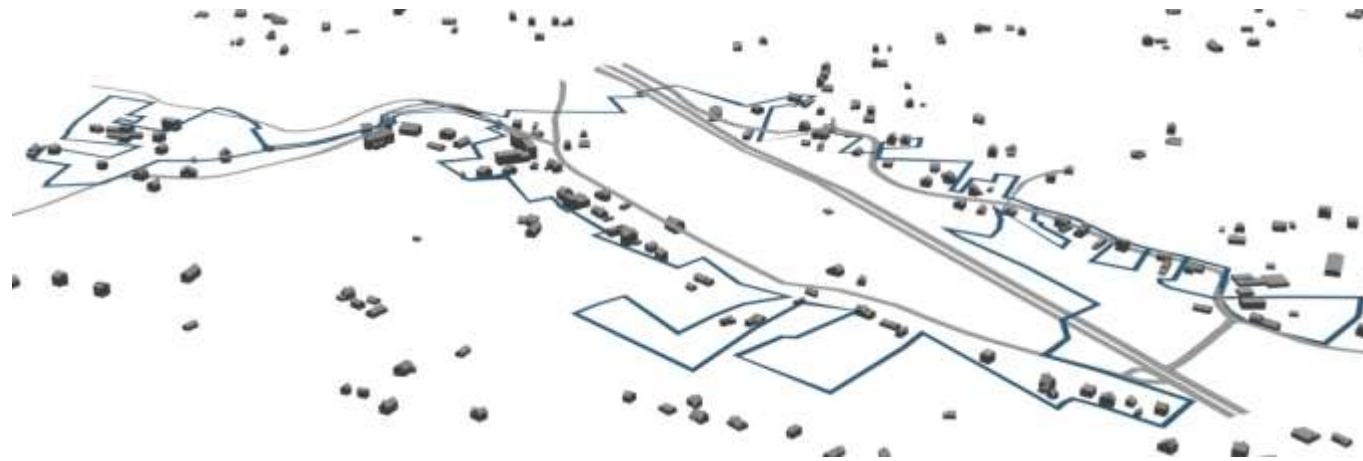
► Struktura zagospodarowania terenu

Obszar objęty analizą charakteryzuje się typową dla obszarów wiejskich strukturą zagospodarowania terenu. Dominują tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz ze zgrupowanymi w centrum wsi obiektami usługowymi.

Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej położone są zarówno po wschodniej, jak i zachodniej stronie drogi krajowej (tzw. Zakopianki).

W granicach podobszaru zlokalizowane są m.in. takie obiekty publiczne jak: dom kultury, szkoła podstawowa, przedszkole oraz kościół pw. św. Marii Magdaleny.

Ważnym elementem struktury zagospodarowania terenu jest rzeka Głogoczówka z meandrującym korytem, przebiegająca z południowego-wschodu podobszaru na północ-zachód. Z uwagi na występujące coraz częściej deszcze nawalne rzeka ta często wylewa. Stanowi zatem z jednej strony potencjał, a z drugiej problem.

Rys. 20 Wizualizacja 3D zabudowy w podobszarze Głogoczów

Źródło: opracowanie własne.

► Dostęp do podstawowych usług

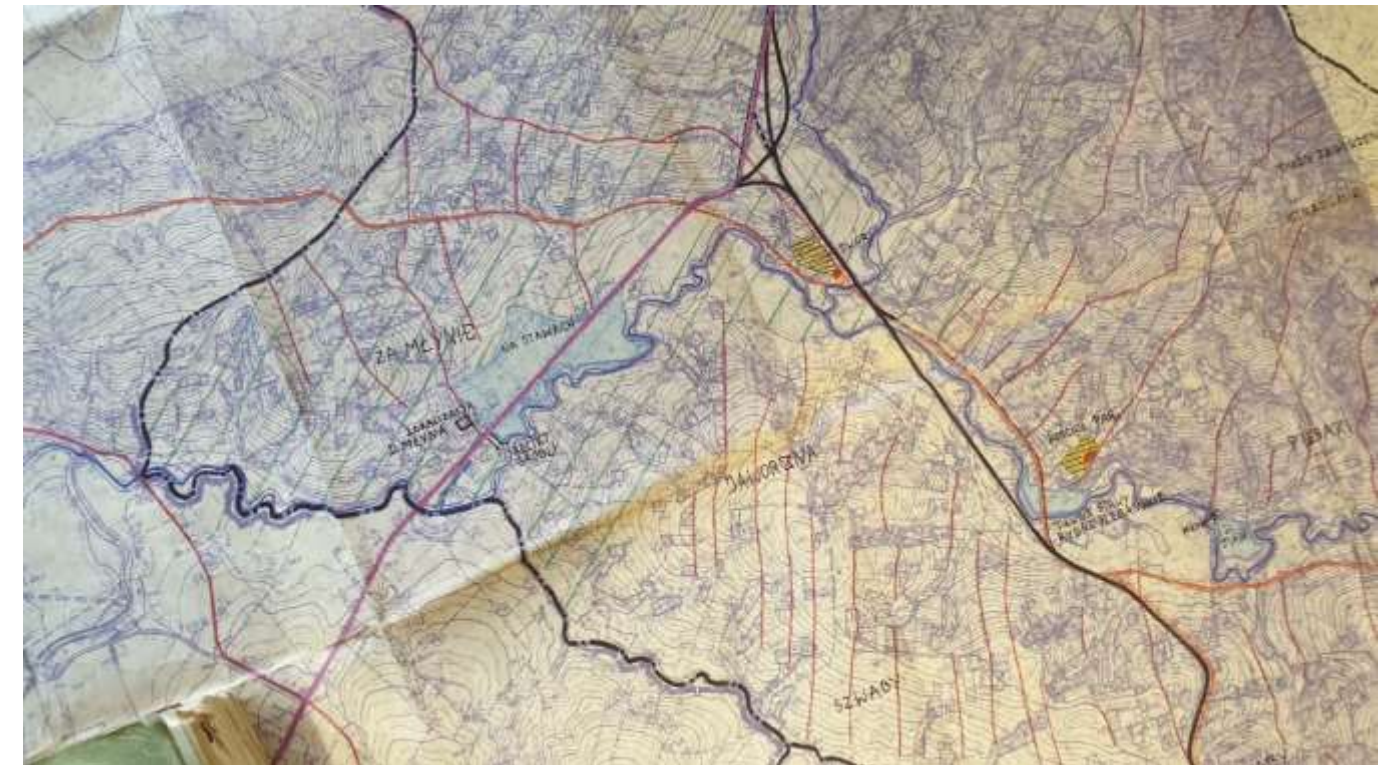
Analiza rozmieszczenia istniejących podstawowych usług (przedszkole, szkoła podstawowa, ośrodek kultury) wskazuje na istotne ograniczenia w zakresie dostępu do tych obiektów z uwagi na trudne uwarunkowania komunikacyjne.

Odnosnie standardu tych obiektów, zidentyfikowano potrzebę podjęcia zdecydowanych działań w odniesieniu do oddziału przedszkolnego. Podczas spotkania konsultacyjnego mieszkańcy zwracali uwagę na konieczność budowy nowej siedziby przedszkola (jako osobnego budynku). W celu realizacji inwestycji niezbędny jest jednak wykup terenu od prywatnego właściciela.

Alternatywną lokalizacją jest teren poza ścisłym centrum Głogoczowa (w dalszym ciągu konieczne będzie jednak pozyskanie terenu).

► Dziedzictwo kulturowe

Wydaje się, że największym i obecnie niewykorzystanym potencjałem obszaru związanym z dziedzictwem kulturowym jest rzeka Głogoczówka, wzdłuż której w XIX wieku sytuowano stawy rybackie, obecnie nie działające.

Rys. 21 Przebieg rzeki Głogoczówki oraz lokalizacja stawów rybnych

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Myślenicach.

► Jakość przestrzeni publicznych

W granicach podobszaru miejscami o rozwiązaniach urbanistycznych niedostosowanych do zmieniających się funkcji obszaru są przede wszystkim tereny wzdłuż rzeki Głogoczówki, obecnie zaniedbane i dziko zarastające. Bliskość szkoły, przedszkola i centrum kultury wskazują na duży potencjał tego miejsca jako naturalnej przestrzeni publicznej o charakterze półdzikiego założenia parkowego. Kameralność tego terenu możliwa byłaby do uzyskania poprzez wprowadzenie ekranów akustycznych wzdłuż drogi krajowej.

Na potencjał tego miejsca zwracali uwagę mieszkańcy w trakcie zorganizowanego spotkania. Stworzenie parku linearnego wzdłuż Głogoczówki uznano za bardzo istotne i potrzebne, zarówno

dla podobszaru rewitalizacji, jak i całego sołectwa. Problemem jest, iż znaczna część tych terenów jest w rękach prywatnych.

► Analiza barier przestrzennych i architektonicznych

Główną barierą rozdzielającą obszar na część wschodnią i zachodnią jest droga krajowa (Zakopianka) oraz rzeka Głogoczówka, której wschodnie brzegi są bardziej strome. Rozwiązaniem problemu miały być wybudowane kładki nad tą arterią, jednak ich niefortunne usytuowanie oraz brak miejsc postojowych w ich sąsiedztwie powoduje, że są mało praktyczne, przez co rzadziej wykorzystywane.

► Analiza nośników reklamowych w przestrzeni publicznej

W granicach podobszaru widoczne są duże bilbordy reklamowe usytuowane wzdłuż drogi krajowej, które potęgują chaos przestrzenny. Na problem ten zwracali uwagę mieszkańcy uczestniczący w spotkaniu.

► Poziom obsługi komunikacyjnej

Istniejące rozwiązania komunikacyjne nie są adekwatne do aktualnych potrzeb mieszkańców. Istnieje potrzeba ponownego przeanalizowania organizacji ruchu w granicach podobszaru.

Głównym problemem jest usytuowanie bardzo ruchliwej drogi krajowej (Zakopianki), która dzieli podobszar rewitalizacji na dwie części, stanowiąc istotną barierę komunikacyjną, zarówno dla pieszych i rowerzystów, jak i samochodów. Z uwagi na kolizyjne skrzyżowania, przejazd jest bardzo niebezpieczny. Jednocześnie stary przebieg drogi krajowej, prowadzący przez centrum wsi, stanowi alternatywę na wypadek kolizji na drodze krajowej. Skutkuje to koniecznością zapewnienia przekroju drogi umożliwiającej przejazd TIRów oraz uniemożliwia uspokojenie ruchu na tej ulicy (poprzez jej zawężenie czy wprowadzenie progów zwalniających).

W centrum wsi znajdują się główne cele podróży wielu mieszkańców sołectwa: dom kultury, szkoła podstawowa, przedszkole oraz kościół. Mimo dużego nagromadzenia obiektów infrastruktury społecznej, brakuje w sąsiedztwie parkingu o odpowiedniej wielkości. W konsekwencji osoby korzystające z tych obiektów zastawiają zjazd z drogi krajowej, co jest niebezpieczne i bardzo naraża na wypadek pieszych poruszających się wzdłuż zaparkowanych samochodów.

W efekcie dużym wyzwaniem dla rodziców jest odwożenie dzieci do przedszkola czy szkoły. Obecna organizacja ruchu nie pozwala na sprawne przeprowadzenie tej operacji.

Mieszkańcy w trakcie spotkania zwracali także uwagę na niefunkcjonalnie ulokowane przystanki autobusowe. Ich położenie nie jest skoordynowane z położeniem kładek oraz miejsc parkingowych.

1.5. Diagnoza sfery technicznej

Zgodnie z uor do negatywnych zjawisk technicznych mogących stanowić podstawę do stwierdzenia stanu kryzysowego w tej sferze zalicza się w szczególności: degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w uod.

1.5.1. Zjawiska w sferze technicznej na podobszarze Centrum

W podobszarze centrum odnotowano znaczną liczbę kamienic, wymagających podjęcia działań termomodernizacyjnych, które mogą przynieść oszczędności kosztów ogrzewania tych budynków. Duża część z nich to jednak obiekty zabytkowe. Ze względu na ochronę konserwatorską stanowią poważne wyzwanie dla właścicieli, którzy chcąc podnieść ich sprawność energetyczną muszą liczyć się z koniecznością uzgodnień prowadzenia prac modernizacyjnych. Choć znana jest technologia docieplania tego typu obiektów, nie zawsze jest ona łatwa w stosowaniu, co przekłada się na istotny wzrost kosztów takiej operacji. W trakcie spotkania z mieszkańcami podobszaru zwracali oni uwagę na takie sytuacje.

Na obszarze występują budynki zarówno ogrzewane prądem lub gazem, jak i paliwem stałym. Według CEEB do sieci ciepłowniczej przyłączone są raptem cztery budynki. Analiza danych z pochodzących z CEEB, potwierdza istnienie w granicach podobszaru indywidualnych palenisk opalanych węglem. Z uwagi na niski stopień wypełnienia bazy trudno o ostateczne wnioski, czy jest to problem znaczący. Kwestia wymaga ponownej analizy po 1 lipca 2022 r. gdy minie ustawowy termin zgłoszenia danych do bazy przez właścicieli nieruchomości.

Ogrzewanie tradycyjne (paliwa stałe) występuje w budynkach przedwojennych, pozbawionych rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności.

Potencjalne działania zmierzające do zwiększenia efektywności energetycznej mogą być trudne technicznie i kosztowne ze względu na objęcie tych budynków ochroną konserwatorską, ale i bardzo złożoną sytuację na rynku paliw wywołaną trwającą wojną w Ukrainie.

Dla wizerunku gminy ważny jest również stan fasad budynków oraz bram i przejazdów, które stanowią otoczenie rynku. Ich zła kondycja zniechęca klientów sklepów i turystów, stanowiąc również potencjalne miejsce dla występowania zjawisk kryminalnych. Problem ten został zasygnalizowany w *Studium urbanistyczno-konserwatorskim miasta Myślenice*. Autorzy stwierdzają m.in.: *Harmonia kompozycji wnętrza naruszona została przez podjęte działania modernizacyjne. Za najbardziej niefortunne należy uznać przebudowę odcinka pierzei zachodniej (między ulicą Kilińskiego i Skargi), gdzie w miejscach parterowych domów zrealizowano obiekt o wysokości 2,5 kondygnacji. Dokonano również niewłaściwej przebudowy dwóch innych domów*

poprzez wybudowanie arkad (wbrew motywacjom historycznym), czy też wprowadzenie pseudonowoczesnego detalu. Zmiana fasad widoczna jest również na ulicy Kościuszki, gdzie pewnemu zniekształceniu uległy partery budynków. Wprowadzono szereg bezstylowych witryn sklepowych co nierzadko wiąże się z przekuwaniem i powiększaniem otworów drzwiowych i okiennych. Obecnie brak zintegrowanej koncepcji dla poszczególnych fasad.

Zdaniem autorów Studium jednym z bardziej istotnych problemów jest poważna dewastacja zabytkowego detalu fasad budynków w wyniku adaptacji na rozmaite funkcje handlowe. Wciąż możliwe jest jednak zrekonstruowanie pierwotnych fasad w oparciu o materiały ikonograficzne. Biorąc pod uwagę charakter obszaru (salon miasta) generalnego rozwiązania wymagają ogrodzenia, oświetlenie ulic oraz elementy małej architektury. Nawierzchnia ciągów pieszych w obszarze historycznego założenia powinna nawiązywać do charakteru miejsca.

Od momentu uchwalenia GPR 2016-2025 przeprowadzono remont płyty rynku oraz wybranych ulic w jego sąsiedztwie. Nadal jednak w granicach podobszaru zlokalizowanych jest kilka ulic, na których diagnozuje się zły stan istniejącej zabudowy, a szczególnie przestrzeni publicznych. Obszary wymagające podjęcia działań naprawczych to m.in.: ul. Konstantego I. Gałczyńskiego, zaplecza budynków położonych wzdłuż koryta Bysinki, parking i sąsiadujące z nim ulice przy Muzeum Niepodległości, ul. Marii Konopnickiej oraz Berka Joselewicza (zaplecze budynku wielorodzinnego).

Istotnym problemem jest występowanie ugorów miejskich (tj. działek niezagospodarowanych, niepełniących żadnej funkcji lub działek zabudowanych obiektami tymczasowymi). Biorąc pod uwagę szczególną rolę jaką podobszar pełni w odbiorze miasta, jego położenie w graniach historycznego założenia urbanistycznego, a także znaczenie dla rozwoju miasta, konieczne jest podjęcie działań porządkujących oraz intensyfikujących zabudowę, tak by odpowiadała ona potrzebom mieszkańców i śródmiejskiej skali.

Ważnym elementem powinno być stałe podnoszenie jakości dróg i chodników, zwłaszcza w kontekście osób o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności. W granicach podobszaru występuje szereg miejsc, gdzie konieczne są działania mające na celu likwidację barier architektonicznych, zarówno w odniesieniu do budynków, jak i przestrzeni publicznych. W trakcie spotkania z mieszkańcami zwrócono uwagę na zbyt małą liczbę ławek w centrum, która utrudnia przemieszczanie się osobom starszym.

Istotnym problemem technicznym jest mała przepustowość kanału burzowego, który zlokalizowany jest pod ul. Marii Konopnickiej, w bezpośrednim sąsiedztwie granic podobszaru. W przypadku wystąpienia deszczów nawalnych nadmiar wody niemieszczący się w kanale burzowym zalewa ulice niszcząc istniejącą infrastrukturę. Problem potęgowany jest rzadkim czyszczeniem (udrażnianiem) potoku San oraz kratek odpływowych (na przykład przy ul. Adama Mickiewicza). Na problem ten szczególnie mocno zwracały uwagę osoby uczestniczące w spotkaniu poświęconym problemom podobszaru centrum.

1.5.2. Zjawiska w sferze technicznej na podobszarze Osiedle Tysiąclecia

W granicach podobszaru Osiedle Tysiąclecia zlokalizowano szereg budynków wybudowanych w technologii wielkopłytowej. Zabudowa na podobszarze powstawała w latach 1963-1985, co oznacza, że budynki eksploatowane są już od blisko 50 lat²³. Jak wynika z literatury przedmiotu oraz studiów przypadku, tak długi okres eksploatacji, w powiązaniu z mankamentami zastosowanej technologii, może wiązać się z występowaniem takich technicznych problemów jak:

- 1) stosowanie podgrzewaczy gazowych do etażowego, zlokalizowanego w każdym mieszkaniu, grzania ciepłej wody i w konsekwencji tzw. kominów zbiorczych, które mogą być powodem zatrucia czadem;
- 2) całkowite uszczelnianie mieszkań przez właścicieli, poprzez wymianę okien na plastikowe, w obiektach, w których zastosowano grawitacyjny system wentylacyjny, co poza problemem z utrzymaniem właściwej wilgotności powietrza może być przyczyną zaccadzeń;
- 3) zastępowanie podanych w projekcie zabezpieczeń 10A bezpiecznikami 16A, umożliwiającymi korzystanie ze sprzętu AGD i RTV, ale równocześnie będących przyczyną porażenia prądem elektrycznym lub pożaru;
- 4) samowolne przerabianie instalacji gazowych wewnątrz mieszkań, bez sprawdzenia ich szczelności, co może być przyczyną ulatniania się gazu i w konsekwencji grozić poważną katastrofą;
- 5) stara instalacja gazowa (skręcana), która (jeśli nie została wymieniona na instalację spawaną) z uwagi na okres eksploatacji może być przyczyną ulatniania się gazu, a w konsekwencji grozić wybuchem;
- 6) podłączanie wentylatorów elektrycznych w kuchniach do kominów zbiorczych, co w konsekwencji może prowadzić do zaccadzenia innych mieszkańców;
- 7) brak ocieplenia niektórych budynków, co skutkuje postępującą korozją ścian;
- 8) brak dróg pożarowych;
- 9) permanentne zastawianie dróg pożarowych przez samochody mieszkańców, a w obszarach zlokalizowanych blisko centrum również przez osoby przyjeżdżające z zewnątrz,
- 10) dzikie nasadzenia zieleni, które uniemożliwiają służbom podjazd pod budynek w sytuacji pożaru lub innego zdarzenia wymagającego interwencji.

Wszystkie wskazane powyżej problemy występują na Osiedlu Tysiąclecia, jednak dzięki podejmowanym działaniom są sukcesywnie eliminowane.

Przykładem jest przedsięwzięcie „*Rewitalizacja budynków – modernizacja i renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych os. 1000-lecia 5, 6, 18 i od 19 do 33 w Myślenicach*” zrealizowane przez Spółdzielnię Mieszkaniową Lokatorsko-Własnościową ZORZA. Inwestycja prowadzona od lutego do grudnia 2020 r. obejmowała 4 zadania tj.: budowę indywidualnych kotłowni gazowych wraz z przebudową węzłów cieplnych we wszystkich 18 budynkach objętych projektem, wymianę wewnętrznej instalacji centralnie dostarczanej ciepłej wody użytkowej w 15 budynkach, docieplenie ścian w 14 budynkach oraz docieplenie stropodachów w 15 budynkach. W efekcie w objętych działaniem obiektach większość z wymienionych problemów została wyeliminowana.

Aktualnie zasadniczym problemem jest brak wind w budynkach, co biorąc pod uwagę wysoką średnią wieku mieszkańców oraz duży odsetek osób o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności, a także wzrost oczekiwań w zakresie standardu zamieszkania, stanowi istotne wyzwanie. Rozwiązanie tego problemu nie będzie łatwe, wymaga bowiem kosztownych inwestycji, a następnie partycypowania w kosztach eksploatacji powstałej infrastruktury. Tym bardziej już teraz należy planować działania w tym zakresie.

Innym istotnym problemem jest poważna dekapitalizacja obiektów po „Starej Mleczarni”. Stan budynków zagraża bezpieczeństwu mieszkańców. Na konieczność podjęcia działań w granicach nieruchomości zwracali także uwagę mieszkańcy podobszaru.

Pozostałe problemy sygnalizowane przez mieszkańców podczas spotkania to:

- brak oświetlenia w przejściu pod blokiem 6a,
- konieczność wymiany oświetlenia na ledowe,
- konieczność remontu ul. 3 Maja (wypaczony chodnik, podczas deszczu zbierająca się na ulicy woda opryskuje przechodniów),
- zainstalowanie progów zwalniających na wysokości chodnika przy bloku nr 19 (nie widać dzieci wybiegających zza żywopłotu),
- budowa chodnika wzdłuż uliczki osiedlowej w południowej części osiedla,
- zainstalowanie większej liczby ławek, zwłaszcza na trasie między miejscem zamieszkania a lokalizacją przystanków bus (wsparcie dla osób starszych).

²³ Budynek nr 11 (1963 r.), 15 i 12 (1965 r.), 9 i 10 (1967 r.), 6 (1968 r.), 5 (1969 r.). W roku 1978 przekazano do użytku budynek nr 18, a w roku 1979 budynki: 19, 20 i 21. W latach osiemdziesiątych oddano do użytku kolejnych 9 budynków mieszkalnych.

1.5.3. Zjawiska w sferze technicznej na podobszarze Jawornik

W podobszarze Jawornik głównym problemem technicznym jest zapewnienie odpowiedniego spływu wód potoków Głogoczówka i Studzianka, z uwagi na zalewanie terenu tuż powyżej miejsca ich połączenia.

Analiza danych z CEEB potwierdza istnienie w granicach podobszaru indywidualnych palenisk opalanych węglem (30% wpisów do ewidencji). Z uwagi na niski stopień wypełnienia bazy trudno jednak o ostateczne wnioski, czy jest to problem znaczący. Kwestia wymaga ponownej analizy po 1 lipca 2022 r. gdy minie ustawowy termin zgłoszenia danych do bazy przez właścicieli nieruchomości.

Ogrzewanie tradycyjne (paliwami stałymi) występuje najczęściej w budynkach pozbawionych rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności. Obiekty te wymagają często docieplenia.

1.5.4. Zjawiska w sferze technicznej na podobszarze Głogoczów

W podobszarze Głogoczów głównymi wyzwaniami w sferze technicznej zgłaszanymi podczas spotkania z mieszkańcami są: dostosowanie obiektów oświatowych (przedszkola i szkoły) do wymagań w zakresie dostępności, a także wprowadzenie rozwiązań zabezpieczających obszar przez zalewaniem przez wody rzeki Głogoczówka.

1/5 wszystkich wpisów do CEEB z terenu podobszaru to indywidualne paleniska opalane węglem. Z uwagi na niski stopień wypełnienia bazy trudno jednak o ostateczne wnioski, czy jest to problem znaczący. Kwestia wymaga ponownej analizy po 1 lipca 2022 r. gdy minie ustawowy termin zgłoszenia danych do bazy przez właścicieli nieruchomości.

Ogrzewanie tradycyjne (paliwami stałymi) występuje najczęściej w budynkach pozbawionych rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności. Obiekty te wymagają często docieplenia.

1.6. Diagnoza sfery środowiskowej

Zgodnie z uor do negatywnych zjawisk środowiskowych mogących stanowić podstawę do stwierdzenia stanu kryzysowego w tej sferze zalicza się w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska oraz obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Czynnikami analizowanymi w diagnozie delimitacyjnej w ramach sfery środowiskowej był klimat akustyczny oraz jakość powietrza atmosferycznego. W zakresie poziomu natężenia hałasu wskazano na szczególnie negatywny poziom tego zjawiska na terenie jednostek zlokalizowanych wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych, jak i obciążonych znacznym natężeniem ruchu kołowego. Za tereny szczególnie narażone na złą jakość powietrza uznano centralną część miasta, co powiązано przede wszystkim ze spalaniem węgla lub niskiej jakości paliw, jak również tereny, na których zidentyfikowano wzmożone obciążenie komunikacyjne. W efekcie wszystkie podobszary rewitalizacji uzyskały w zakresie obu analizowanych kategorii po 2 punkty, oznaczające wysokie natężenie zjawiska kryzysowego.

Z uwagi na ponadlokalny charakter uwarunkowań środowiskowych oraz ograniczoną dostępność danych pozwalających na szczegółową diagnozę zjawisk środowiskowych na poziomie wewnątrzgminnym, zmodyfikowano strukturę tej części diagnozy, co pozwoliło na jej uczynienie. Analizowane zjawiska opisano w układzie tematycznym (powietrze, hałas, zagrożenie powodziowe), a opis koncentracji poszczególnych zjawisk na podobszarach poprzedzono wspólnymi dla całego obszaru rewitalizacji komentarzami. W ten sposób uniknięto powtórzeń opisów ogólnych uwarunkowań przy odniesieniach do poszczególnych podobszarów. Tak jak w przypadku pozostałych sfer, dane ilościowe uzupełniono o informacje pozyskane w procesie partycypacji.

► Powietrze

Podstawowym źródłem informacji o jakości powietrza na terenie gminy są coroczne raporty Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie nt. stanu jakości powietrza w województwie małopolskim²⁴. Zarówno w 2015 r., jak i w roku 2021 strefa małopolska²⁵, w ramach

której znajduje się Miasto i Gmina Myślenice, zakwalifikowana została do klasy C ze względu na przekroczenia dopuszczalnych stężeń pyłu zawieszonego PM10, PM 2,5 oraz Benzo(α)pirenu²⁶.

Ocenę jakości powietrza na poziomie wewnątrzgminnym utrudnia fakt, iż na terenie Miasta i Gminy Myślenice funkcjonuje tylko jedna stacja pomiarowa GIOŚ, do końca 2015 r. usytuowana w rynku, obecnie zlokalizowana przy ul. Solidarności 6²⁷. Dodatkowym utrudnieniem jest fakt, iż po 2015 r. stacja pomiarowa w Myślenicach nie była zaliczana do grupy stanowisk pomiarowych, z których wyniki były wykorzystywane w ocenie rocznej, a dane historyczne w banku danych pomiarowych GIOŚ²⁸ dla stacji w Myślenicach dostępne są tylko dla PM10 od 17.03.2021 r.

Na terenie gminy zainstalowane są także 3 czujniki Airly²⁹: na ul. 3 Maja (nieopodal stacji GIOŚ na Osiedlu Tysiąclecia), ul. Mikołaja Reja (podobszar Centrum) i ul. Szpitalnej (na południe od podobszaru Centrum, 15 minut pieszo od Rynku). Zatem i one nie pozwalają na monitorowanie jakości powietrza poza miastem.

²⁴ <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/6/publications>

²⁵ Województwo małopolskie podzielone jest na trzy strefy: Aglomerację Krakowską, miasto Tarnów oraz tzw. strefę małopolską, obejmującą pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

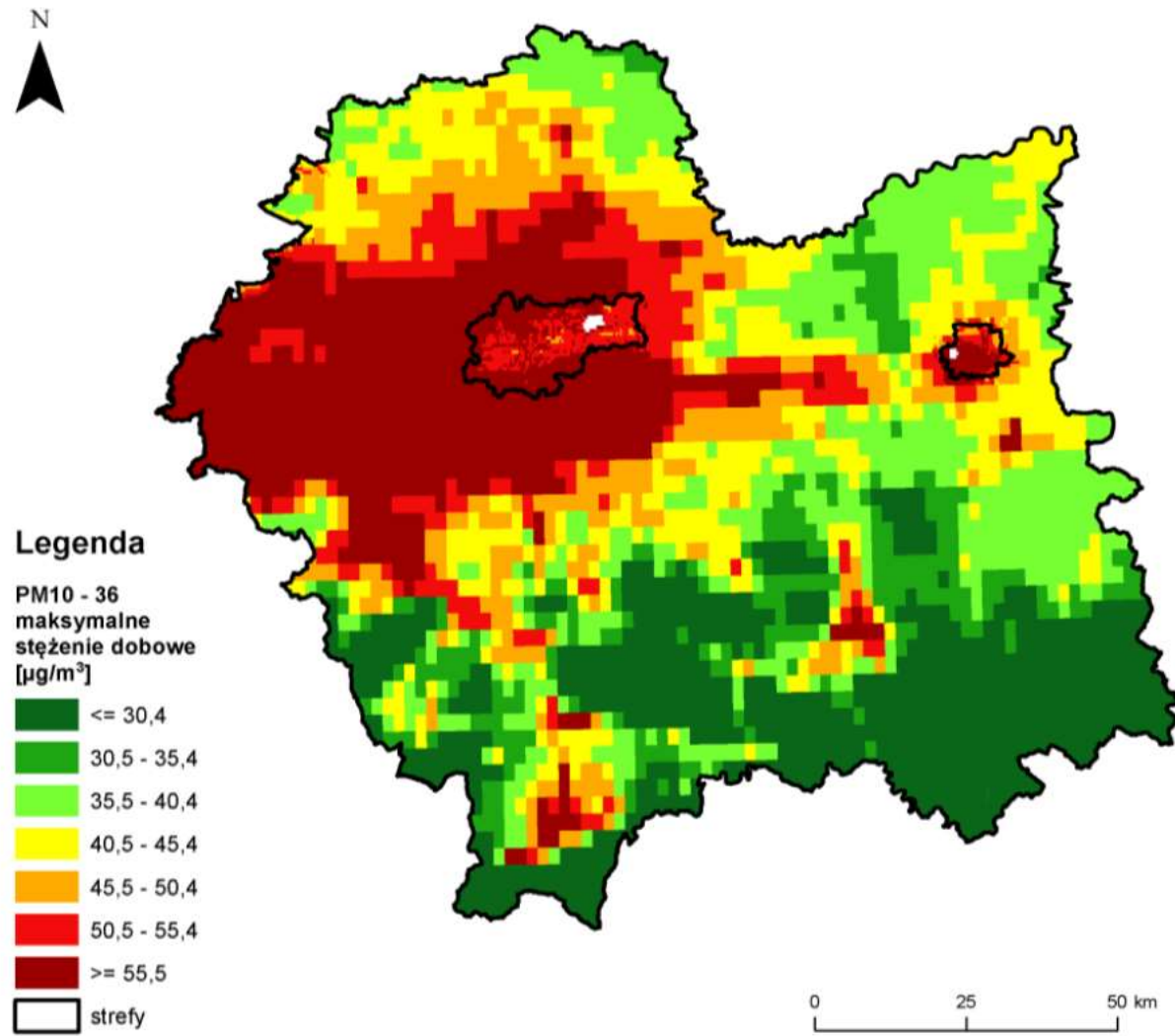
²⁶ Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru całej strefy²⁶, a podstawę zaliczenia strefy do określonej klasy stanowią wyniki oceny uzyskane na terenach o najwyższych poziomach stężeń danego zanieczyszczenia w strefie.

²⁷ https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current/station_details/info/16753

²⁸ <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/archives>

²⁹ <https://airly.org/map/pl/>

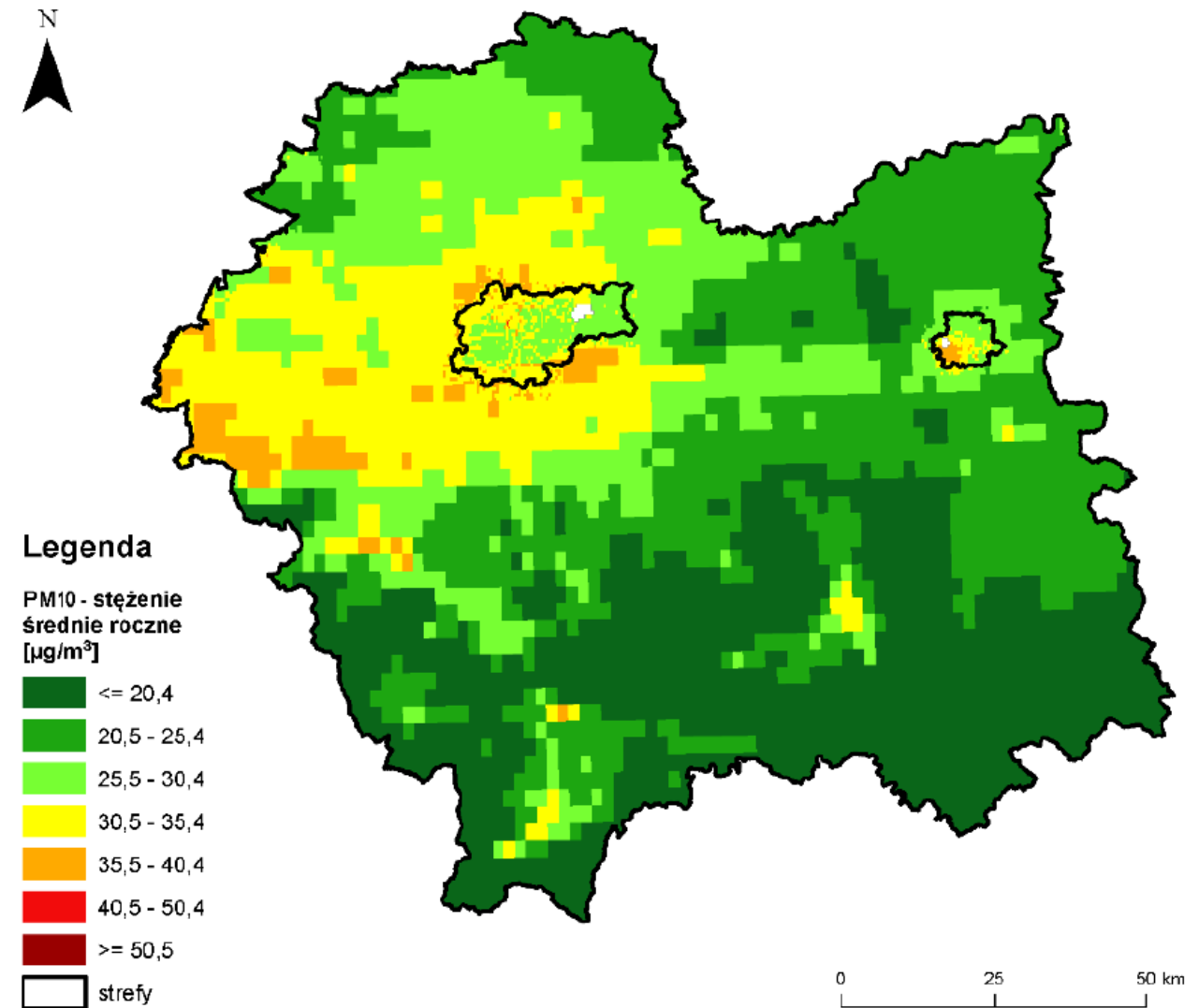

Rys. 22 Rozkład przestrzenny 36 maksymalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10 w województwie małopolskim w 2021 r. opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2021 wykonanego przez IOŚ-PIB³⁰

Źródło: Roczna ocena stanu powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie, Kraków 2022.

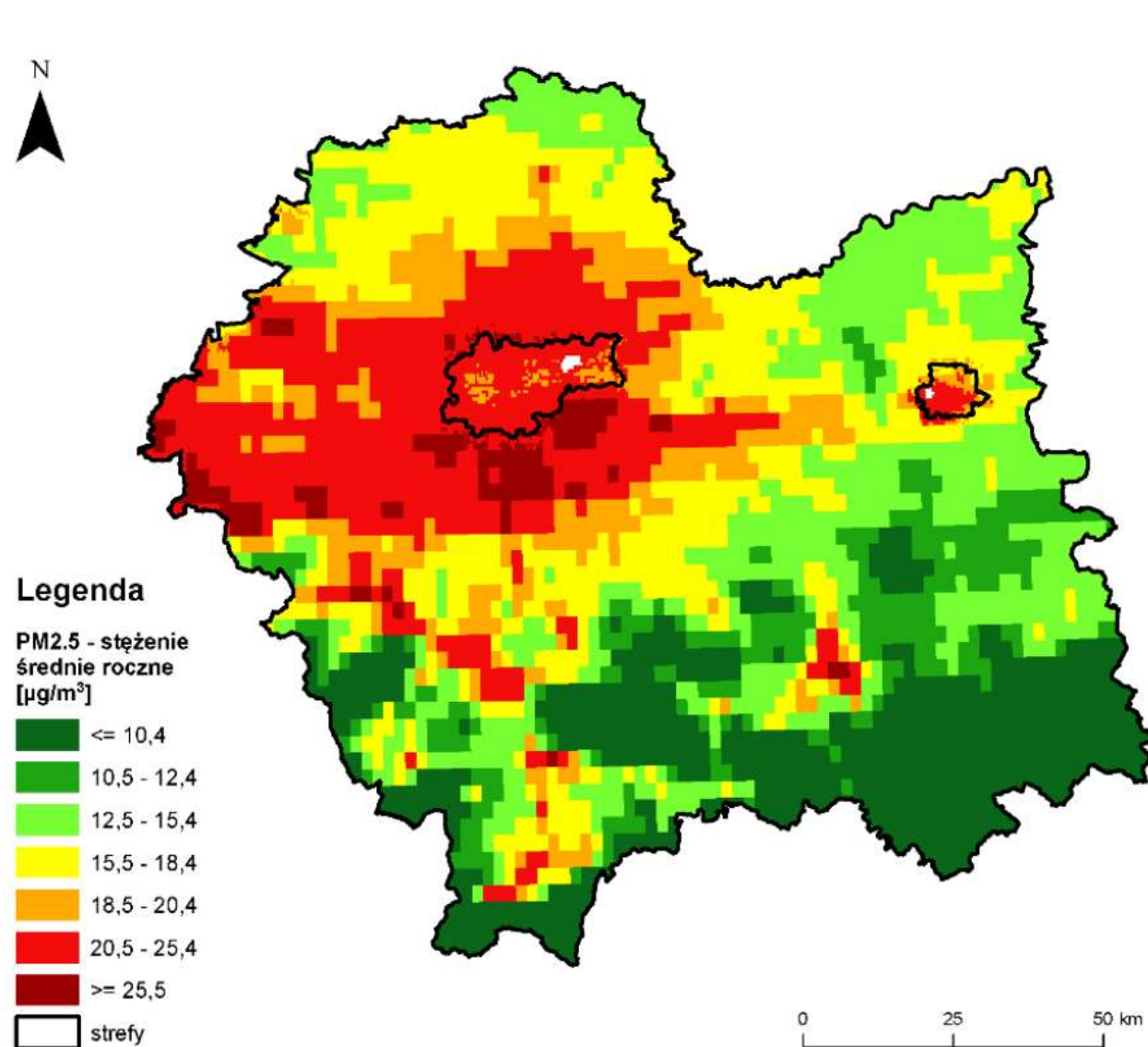
³⁰ Poziom dopuszczalny wynosi nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. powyżej 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Rys. 23 Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu zawieszonego PM10 w województwie małopolskim w 2021 r. opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2021 wykonanego przez IOŚ-PIB³¹

Źródło: Roczna ocena stanu powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie, Kraków 2022.

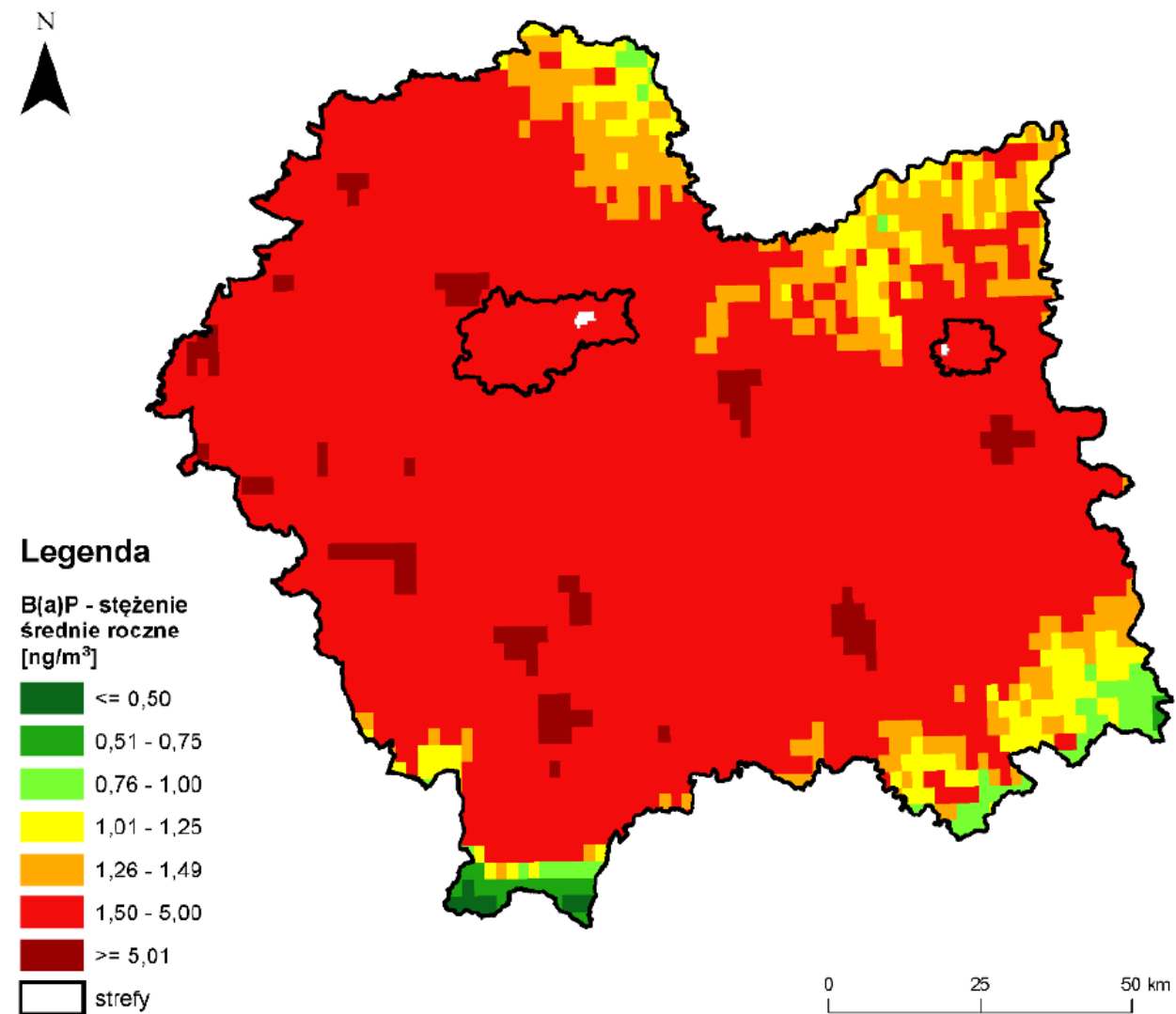
³¹ Norma roczna wynosi 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Rys. 24 Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu zawieszonego PM2,5 w województwie małopolskim w 2021 r. opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2021 wykonanego przez IOŚ-PIB³²

Źródło: Roczna ocena stanu powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie, Kraków 2022.

³² Średnioroczny poziom dopuszczalny wynosi $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ dla fazy II (obowiązującej od 1.01. 2020 r.)

Rys. 25 Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w województwie małopolskim w 2021 r. opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2021 wykonanego przez IOŚ-PIB³³

Źródło: Roczna ocena stanu powietrza w województwie małopolskim. Raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Krakowie, Kraków 2022.

³³ Norma roczna wynosi $1 \text{ ng}/\text{m}^3$

Podejmując próbę oceny jakości powietrza w poszczególnych częściach gminy, pozostaje zatem uwzględnić takie czynniki różnicujące sytuację w tym zakresie jak: obecność przestarzałych technologii grzewczych, natężenie ruchu kołowego, a także ukształtowanie powierzchni i gęstość zabudowy wpływające na zdolność przewietrzania danego obszaru.

Jak wynika z *Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Myślenice*³⁴ wielkość i rozkład poziomu zanieczyszczeń na terenie gminy, w 63% kształtowane są przez tzw. niską emisję pochodzącą z ogrzewania indywidualnego w gospodarstwach domowych wielo- i jednorodzinnych. Potwierdza to analiza dostępnych pomiarów ze stacji pomiarowej przy ul. Solidarności. Od 17.03.2021 r. do 31.04.2022 r. odnotowano 21 dni, w których średnia dobowa stężenie pyłu zawieszonego PM10 przekraczała normę 50 µg/m³, a przekroczenia te miały miejsce wyłącznie w okresie zimowym (od 11.10.2021 r. do 26.03.2022 r.).

Na terenie gminy Myślenice nie ma zbiorczej sieci ciepłowniczej. Ciepło dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej wytwarzane jest w lokalnych systemach grzewczych, kotłowniach lokalnych oraz ogrzewalniach indywidualnych. Na całym obszarze gminy udokumentowano funkcjonowanie 86 kotłowni w budynkach użyteczności publicznej i 1334 kotłowni w budynkach jedno- i wielorodzinnych. Biorąc pod uwagę, że w gminie zlokalizowanych było na koniec 2019 r. około 11 tys. budynków, należy się spodziewać, że kotłowni jest znacznie więcej. Jednocześnie do końca 2020 r. zlikwidowano blisko 270 nieefektywnych pieców zastępując je nowymi o wyższej sprawności. Przyniosło to wymierne korzyści w postaci obniżenia emisji w gminie pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Część osób prowadziła wymiany we własnym zakresie oraz w ramach programu Czyste Powietrze.

Na potrzeby diagnozy poszczególnych podobszarów rewitalizacji przeanalizowano dane z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Mimo ograniczeń związanych z poziomem wypełnienia bazy CEEB (gmina Myślenice z wynikiem 41% znalazła plasuje się na 73 miejscu spośród 182 małopolskich gmin³⁵), jest to jednak podstawowe dostępne źródło aktualnych informacji w tym zakresie na poziomie wewnątrzgminnym.

Z terenu podobszaru Centrum na 163 punkty adresowe, do CEEB złożono jedynie 47 deklaracji (29%). Niemal równie słaba reprezentacja danych jest dla podobszaru Głogoczów, gdzie na 52 punkty adresowe złożono 20 deklaracji (38%). Nieco lepiej sytuacja wygląda na podobszarze Jawornik – na 52 punkty adresowe złożonych 28 deklaracji (54%) oraz podobszarze Osiedle Tysiąclecia – na 72 punkty adresowe złożonych 41 deklaracji (57%). Nadal jest to jednak skala niepozwalająca na analizę statystyczną. Na podstawie złożonych deklaracji widać, iż na

wszystkich podobszarach, wciąż występują budynki, w których jedynym źródłem ciepła jest kominek, koza lub kocioł na paliwo stałe.

Budynki podłączone do sieci ciepłowniczej zidentyfikowano tylko na podobszarze Centrum (w liczbie 4), wciąż jednak na Os. 1000 L I z 17 bloków jedynie kilka jest zaopatrywanych z lokalnego systemu grzewczego. Część bloków posiada indywidualne piece gazowe, ogrzewanie elektryczne, piece kaflowe z dołożonymi grzałkami lub tradycyjnie opalane węglem. Spotyka się również kominki.

Choć z uwagi na niewystarczający odsetek złożonych deklaracji dane te nie są reprezentatywne, z pewnością nadal potrzebne są dalsze działania mające na celu wymianę źródeł ciepła na bardziej przyjazne środowisku i powinny one być kontynuowane. Skalę potrzeb będzie można lepiej ocenić po 1 lipca 2022 r., gdyż wówczas minie ustawowy termin zgłaszania danych do ewidencji przez właścicieli nieruchomości.

Kolejnym czynnikiem wpływającym na jakość powietrza jest emisja liniowa, czyli emisja komunikacyjna pochodząca z transportu. Jej wielkość związana jest przede wszystkim z natężeniem ruchu samochodowego. W gminie Myślenice intensywny ruch kołowy odbywa się drogami krajowymi nr 7 (tzw. Zakopianka) i 52 oraz wojewódzkimi nr 955 (Sułkowice - Jawornik) oraz 967 (Myślenice - Dobczyce - Łapczyce). W latach 2005-2015 średni dobowy ruch na wybranych odcinkach dróg krajowych na terenie gminy Myślenice, według danych GDDKIA, wzrósł od 22,25% (obwodnica) do blisko 68% (odcinek Myślenice - Pcim). W mniejszej skali problem ten dotyczy również dróg wojewódzkich. W latach 2010-2015 średni dobowy ruch na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich wzrósł od 36,84% do blisko 47% (odcinek Myślenice Dobczyce).

Podsumowując, na emisję komunikacyjną zdecydowanie najbardziej narażeni są mieszkańcy podobszaru Głogoczów, przez który przebiega Zakopianka. Według danych GDDKIA, natężenie ruchu na obszarze Głogoczowa w latach 2005-2020 uległo podwojeniu, co przekłada się na zwiększenie emisji CO, CO₂ i węglowodorów przez samochody.

Czynnikiem wpływającym na poziom szkodliwych substancji w powietrzu na terenie gminy jest także niekorzystne (w tym aspekcie) ukształtowanie terenu – Myślenice leżą w kotlinie z trzech stron otoczonej wzniesieniami. O ilości zanieczyszczeń decydują także zanieczyszczenia napływowe (transgraniczne), zwłaszcza ze zlokalizowanych na zachód od Myślenic zagłębi meblarskich i obuwniczych, których mieszkańcy do ogrzewania powszechnie wykorzystują

³⁴ https://myslenice.pl/pro_myslenice/zasoby/files/pgn-2016-19.04.16.pdf

³⁵ <https://zoneapp.gunb.gov.pl/ranking/>, stan na 1.05.2022 r.

pozostałości poprodukcyjne. Z uwagi na gęstość zabudowy przewietrzanie najbardziej utrudnione jest na podobszarach miejskich.

Obserwowane problemy w zakresie przekroczeń stężenia pyłu PM10 i PM2,5 oraz innych zanieczyszczeń są także zauważane przez mieszkańców. W badaniu ankietowym przeprowadzonym w 2021 r. na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Myślenice na lata 2022-2032, ponad połowa ankietowanych negatywnie oceniła ten aspekt wskazując, że jakość powietrza w gminie jest „raczej zła” (25,70%) lub „zdecydowanie zła (24,77%). Pozytywnych odpowiedzi udzielił co piąty badany, natomiast wskazanie „ani dobrze ani źle” uzyskało aż 27,56%. Jednocześnie jakość powietrza znalazła się na pierwszym miejscu wśród wskazywanych przez mieszkańców czynników wpływających na jakość życia, które w ich odczuciu w ostatnich latach uległy pogorszeniu.

Podczas spotkań z mieszkańcami poszczególnych podobszarów, które zorganizowano w ramach procesu diagnozy obszaru rewitalizacji, na problem złej jakości powietrza zwracali uwagę mieszkańcy podobszarów:

- Centrum – duże problemy związane z niską emisją, pogłębione przez fakt ograniczeń w zakresie termomodernizacji zabytkowych kamienic; palenie w starych piecach w przypadku części mieszkańców wynika z ich sytuacji materialnej oraz nieuregulowanej sytuacji własnościowej budynków (szerzej w opisie sfery technicznej);
- Jawornik – większość domów opalanych jest węglem, choć w nowych domach coraz częściej pojawiają się piece gazowe i instalacje fotowoltaiczne; główną przeszkodą w wymianie „kopciuchów” jest w ocenie mieszkańców sytuacja materialna;
- Głogoczków – oprócz problemu „kopciuchów” mieszkańcy zwrócili uwagę na brak możliwości monitorowania jakości powietrza na tym terenie (brak stacji/punktów pomiarowych) oraz na bardzo niską świadomość ekologiczną i niewystarczające działania edukacyjne w tym zakresie (problem ten uznano za istotny).

► Hałas

Do podstawowych czynników mających wpływ na klimat akustyczny gminy zaliczyć należy komunikację drogową. Hałas komunikacyjny jest obecnie najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu w środowisku zurbanizowanym. Ciągły wzrost liczby pojazdów mechanicznych, przy jednoczesnym braku właściwych rozwiązań drogowych, braku zachodniej obwodnicy Myślenic, złej jakości nawierzchni znacząco powiększa obszar o ponadnormatywnym hałasie drogowym.

Ze względu na przebieg drogi krajowej nr 7 (Zakopianki) przez podobszar Głogoczków, jest on szczególnie narażony na hałas komunikacyjny. Rosnące natężenie ruchu samochodowego, zwłaszcza samochodów osobowych, ale i ciężarowych, powoduje duże uciążliwości akustyczne dla ludności i środowiska na terenach położonych wzdłuż drogi. Badania hałasu komunikacyjnego na drogach krajowych na terenie gminy Myślenice wskazały, że na analizowanych odcinkach (DK 7, 8 odcinków, DK 52) narażonych na ponadnormatywny poziom hałasu było 4192 osoby, a obszar przekroczeń objął ponad 1 km² powierzchni gminy. W przypadku drogi krajowej nr 7, wartości przekroczenia sięgały poziomu 17 dB, natomiast w przypadku drogi krajowej nr 52 było to 11 dB.

Ankietowe badanie opinii mieszkańców z 2021 r. odnoszące się także do oceny poziomu hałasu w gminie pokazało, że zdania w tym zakresie są podzielone. Największa liczba ankietowanych wskazała, że ten aspekt ocenia „ani dobrze ani źle” (32,60%). Wysokie wskazania miała także odpowiedź „raczej źle” – 23,17%, a następnie „raczej dobrze” – 17,11%. Jednocześnie natężenie hałasu (ruchu samochodowego) znalazło się na wysokim czwartym miejscu wśród wskazywanych przez mieszkańców czynników wpływających na jakość życia, które w ich odczuciu w ostatnich latach uległy pogorszeniu. Potwierdza to, iż uciążliwość związana z hałasem jest odczuwalna w określonym terenie – w pobliżu dróg krajowych o największym natężeniu ruchu. Podczas spotkania z mieszkańcami podobszaru w Głogoczowie zgodzono się z pomysłem budowy ekranów akustycznych (przezroczystych).

► Zagrożenie powodziowe

Jak wynika z *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły*³⁶ ryzyko powodziowe na terenie gminy określono jako stopień 5 (nieakceptowalny poziom ryzyka). Choć największe zagrożenie powodziowe wiąże się z terenami położonymi w bezpośredniej bliskości rzeki Raby (co nie dotyczy obszaru rewitalizacji), jako obszar o istotnym zagrożeniu powodzią wskazano także rejon ciek Głogoczówka, przepływającego przez podobszary Jawornik i Głogoczków. Jak wynika z PZKM nawalne opady deszczu, roztopy i spłylenie koryta rzeki w wyniku zamulenia mogą powodować podtopienia domów jednorodzinnych, uszkodzenia dróg, mostków i kładek, straty w uprawach rolnych oraz uszkodzenia sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

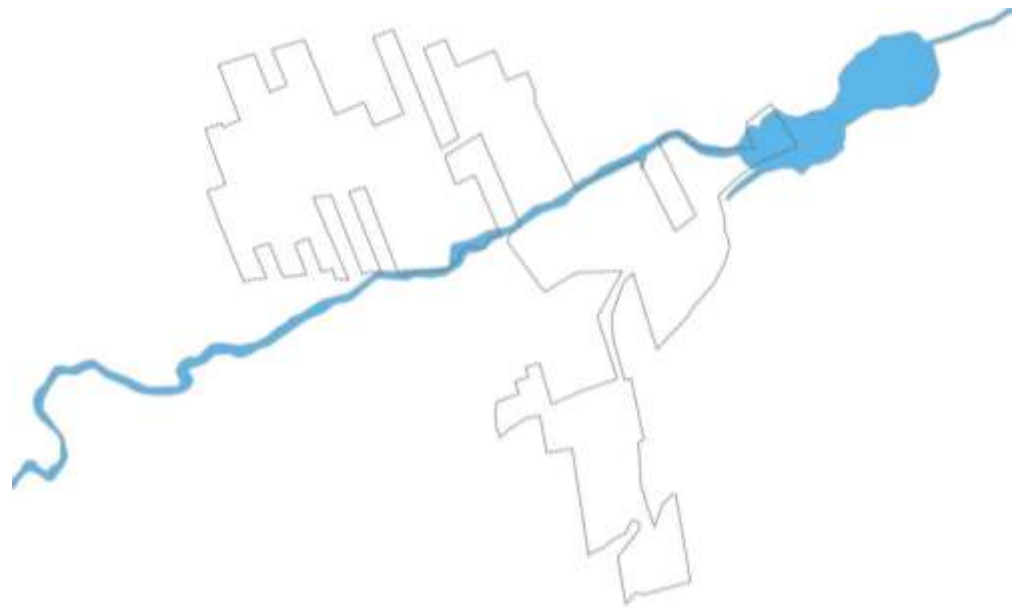
Największe problemy z podtopieniami występują w miejscach złej lokalizacji budynków mieszkalnych. Budynki znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie koryta są podtapiane lub znajdują się na linii zasięgu zalewu. Zagrożeniem zwiększającym możliwość zalewów są zbyt małe światła niektórych przepustów, mostów drogowych. Jest to zjawisko spotykane przede

³⁶ <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/przyjecie-planu-zarzadzania-ryzykiem-powodziowym-dla-obszaru-dorzecza-18445491>

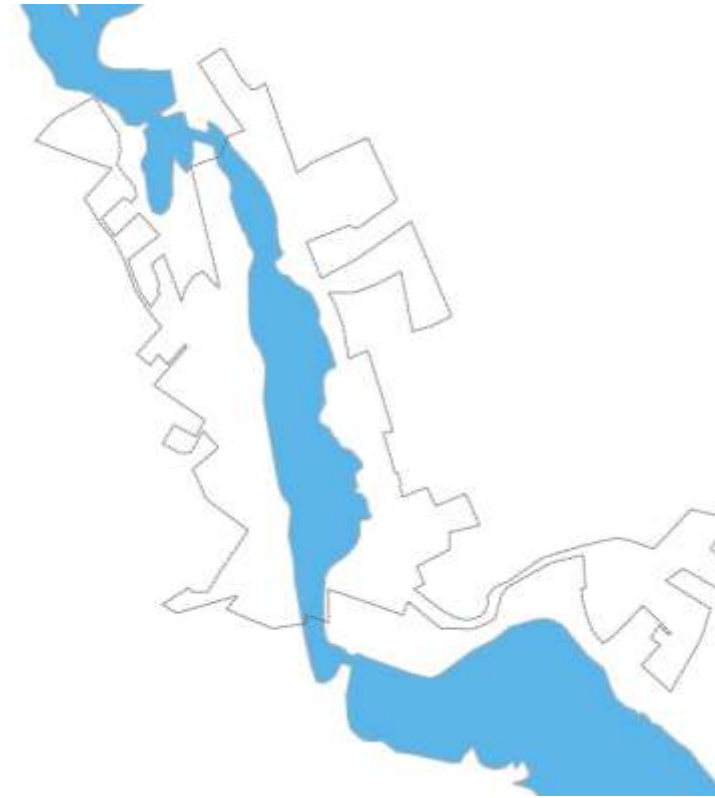
wszystkim na małych ciekach. Dodatkowo wystąpienie wód z koryt rzecznych powoduje nagromadzenie w nich posuszu oraz śmieci w korytach i na brzegach cieków. Zasypany dolin rzek i potoków gruzem jest często spotykanym zjawiskiem występującym przede wszystkim na małych potokach na obszarach wiejskich.

Wszystkie te problemy i spostrzeżenia potwierdzają sami mieszkańcy Głogoczowa i Jawornika. Na podobszarze Głogoczów głównym wyzwaniem jest wprowadzenie rozwiązań zabezpieczających obszar przed zalewaniem przez wody rzeki Głogoczówka. Problemem jest również wywożenie ziemi na tereny zalewowe i zasypywanie koryta rzeki gruzem. Mieszkańcy zwracali też uwagę na fakt prowadzenia zabudowy na terenach zalewowych, jako przykład podając remizę w Głogoczowie. Kolejnym problemem identyfikowanym przez mieszkańców jest coraz bardziej intensywne zainwestowanie zlewni Głogoczówka (głównie zabudową mieszkaniową), co znacząco zwiększa powierzchnię obszarów uszczelnionych. W kontekście problemów z odprowadzaniem wody deszczowej z terenów zabudowy mieszkaniowej mieszkańcy postulowali jej retencjonowanie.

Mieszkańcy podobszaru Jawornik wskazywali na konieczność zapewnienia odpowiedniego spływu wód potoków Głogoczówka i Studzianka, z uwagi na zalewanie terenu tuż powyżej miejsca ich połączenia; obecnie brak możliwości budowy zbiorników retencyjnych na terenie sołectwa.

Rys. 26 Zasięg historycznych powodzi – podobszar Jawornik
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wód Polskich

Rys. 27 Zasięg historycznych powodzi – podobszar Głogoczów
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wód Polskich

Fot. 2 Powódź na podobszarze Głogoczów w 2021 r. (widok w kierunku północnym)

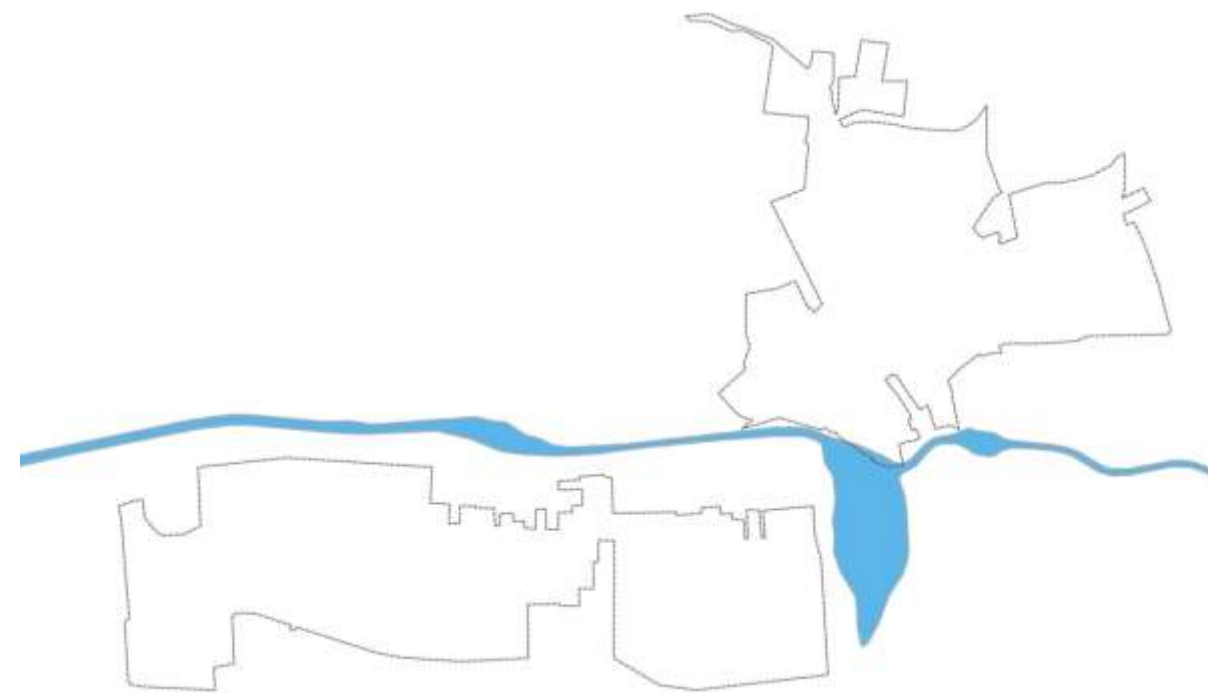
Źródło: UMIG

Jak wynika z PZKM zagrożenie podtopień występuje również na miejskich podobszarach rewitalizacji.

Na podobszarze Centrum istotnym problemem jest mała przepustowość kanału burzowego, który zlokalizowany jest pod ul. Konopnickiej, w bezpośrednim sąsiedztwie granic podobszaru. W przypadku wystąpienia deszczów nawalnych nie jest on w stanie odprowadzić nadmiaru wody (szerzej w części dot. diagnozy zjawisk technicznych). Problem potęgowany jest przez intensywną zabudowę, z którą powiązane jest nadmierne zasklepienie terenu i zmniejszona zdolność do wchłaniania wody przez glebę. W efekcie woda zalewa ulice niszcząc istniejącą infrastrukturę.

Przez podobszar Centrum przepływa potok San (dopływ Raby), który również stanowi zagrożenie powodziowe, szczególnie iż ciek jest spłycony w wyniku zamulenia. Podczas intensywnych opadów niepożorne na co dzień wody potoku mogą, zgodnie z PZKM, powodować podtopienia domów i sklepów, uszkodzenia dróg i przepustów, a także uszkodzenia sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Na południe od podobszaru Centrum oraz na północ od Osiedla Tysiąclecia przepływa potok Bysinka (także dopływ Raby), który, szczególnie w sytuacji nawalnych lub długotrwałych deszczów, również stanowi zagrożenie. Zgodnie z PZKM może nastąpić miejscowe wystąpienie wody z profilowanego i zabezpieczonego koryta w obszarze położonym w sąsiedztwie podobszaru Centrum. W takim przypadku nastąpi podtopienie obiektów mieszkalnych i handlowych. Woda może uszkodzić również drogi i mosty oraz sieci wodociagową i kanalizacyjną.

Rys. 28 Zasięg historycznych powodzi – podobszary Centrum i Osiedle Tysiąclecia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wód Polskich

Spis rysunków

Rys. 1 Mapa pogładowa podobszarów rewitalizacji na tle gminy	7
Rys. 2 Mapa pogładowa podobszaru Centrum	8
Rys. 3 Mapa pogładowa podobszaru Osiedle Tysiąclecia	8
Rys. 4 Mapa pogładowa podobszaru Jawornik	9
Rys. 5 Mapa pogładowa podobszaru Głogoczów	9
Rys. 6 Struktura wieku populacji podobszaru rewitalizacji Centrum w roku 2007 i 2021	10
Rys. 7 Struktura wieku ludności podobszaru rewitalizacji Centrum według ekonomicznych grup wieku w roku 2007 i 2021	11
Rys. 8 Struktura wieku populacji podobszaru rewitalizacji Osiedle Tysiąclecia w roku 2007 i 2021	15
Rys. 9 Struktura wieku ludności podobszaru rewitalizacji Osiedle Tysiąclecia według ekonomicznych grup wieku w roku 2007 i 2021	16
Rys. 10 Struktura wieku populacji podobszaru rewitalizacji Jawornik w roku 2021	20
Rys. 11 Struktura wieku ludności podobszaru rewitalizacji Jawornik według ekonomicznych grup wieku w roku 2007 i 2021	20
Rys. 12 Struktura wieku populacji podobszaru rewitalizacji Głogoczów w roku 2021	24
Rys. 13 Struktura wieku ludności podobszaru rewitalizacji Głogoczów według ekonomicznych grup wieku w roku 2021	24
Rys. 14 Lista najczęściej występujących podmiotów w podobszarze Centrum	29
Rys. 15 Wizualizacja 3D zabudowy w podobszarze Centrum	33
Rys. 16 Tereny zieleni na podobszarze Centrum	34
Rys. 17 Wizualizacja 3D zabudowy w podobszarze Osiedle Tysiąclecia	36
Rys. 18 Tereny zieleni na podobszarze Osiedle Tysiąclecia	37
Rys. 19 Wizualizacja 3D zabudowy w podobszarze Jawornik	38
Rys. 20 Wizualizacja 3D zabudowy w podobszarze Głogoczów	39
Rys. 21 Przebieg rzeki Głogoczówki oraz lokalizacja stawów rybnych	39
Rys. 22 Rozkład przestrzenny 36 maksymalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10 w województwie małopolskim w 2021 r. opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2021 wykonanego przez IOŚ-PIB	45
Rys. 23 Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu zawieszonego PM10 w województwie małopolskim w 2021 r. opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2021 wykonanego przez IOŚ-PIB ...	45
Rys. 24 Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu zawieszonego PM2,5 w województwie małopolskim w 2021 r. opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2021 wykonanego przez IOŚ-PIB ...	46

Rys. 25 Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w województwie małopolskim w 2021 r. opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2021 wykonanego przez IOŚ-PIB .....

Rys. 26 Zasięg historycznych powodzi – podobszar Jawornik .....

Rys. 27 Zasięg historycznych powodzi – podobszar Głogoczów .....

Rys. 28 Zasięg historycznych powodzi – podobszary Centrum i Osiedle Tysiąclecia .....

Spis tabel

Tab. 1 Podstawowe informacje o obszarze rewitalizacji .....

Tab. 2 Osoby ze szczególnymi potrzebami na podobszarze rewitalizacji Centrum w roku 2007 i 2021 .....

Tab. 3 Osoby ze szczególnymi potrzebami na podobszarze rewitalizacji Osiedle Tysiąclecia w roku 2007 i 2021 .....

Tab. 4 Osoby ze szczególnymi potrzebami na podobszarze rewitalizacji Jawornik w roku 2021 .....

Tab. 5 Osoby ze szczególnymi potrzebami na podobszarze rewitalizacji Głogoczów w roku 2021 .....

Spis zdjęć

Fot. 1 Reklamy zewnętrzne w podobszarze Centrum .....

Fot. 2 Powódź na podobszarze Głogoczów w 2021 r. (widok w kierunku północnym) .....